

פרק א הלכה א

[דף א עמוד א] מתני': חמשה לא יתרמו, ואם תרמו אין תרומתן תרומה. החרש והשוטה והקטן והתורם את שאינו שלו. נכרי שתרם את של ישראל אפילו ברשות, אין תרומתו תרומה. חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום, ואם תרם, תרומתו תרומה. חרש שדיברו חכמים בכל מקום, שאינו לא שומע ולא מדבר. קטן שלא הביא שתי שערות. ר"י אומר, תרומתו תרומה. רבי יוסי אומר, אם עד שלא בא לעונת נדרים, אין תרומתו תרומה. ומשבא לעונת נדרים, תרומתו תרומה:

גמ': **תנן**, חמשה לא יתרמו, ואם תרמו אין תרומתן תרומה. ר' שמואל בר נחמן שמע לכולהון מן הכא דכתיב, [שמות כה ב ג] דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי וזאת התרומה אשר תקחו מאתם. דבר אל בני ישראל, פרט לגוי. מאת כל איש, פרט לקטן. אשר ידבנו לבו, פרט לחרש ולשוטה. וזאת התרומה אשר תקחו מאתם, פרט לתורם את שאינו שלו. **תנן**, החרש והשוטה והקטן. ולמה לא יוכיח מעשה שלהן על מחשבתן ותהיה תרומתן תרומה? כדתינן תמן. העלו חרש שוטה וקטן פירות לגג. אף על פי שחישב שירד הטל עליהן, אין בכי יותן, מפני שיש להן מעשה ואין להן מחשבה. ואפשר שמה שהעלו לגג, היה כדי שלא התעפשו. ואיזהו מעשה שלהן שאם היו עושים אותו בדבר זה היינו אומרים שמוכיח על מחשבתן והפירות יוכשרו? רבי חונא אמר בתפוש בהן בפירות בטל. וכן תנינן תמן. בהמה שהורידה חרש שוטה וקטן לנהר, אף על פי שחשב שיודחו רגליה, אין בכי יותן. שיש להן מעשה, ואין להן מחשבה. ואיזהו מעשה שלהן בדבר זה שמוכיח על מחשבתן? א"ר חונא, במשפסף בהן במים. ולמה לא אמר אף הכא, דיוכיח מעשה שלהן על מחשבתן? רבי שמואל ור' אבהו אמרו בשם ר' יוחנן. ורבי זעירא אמר בשם רבנן. משום דכתיב, [במדבר יח כז] ונחשב לכם תרומתכם. את שכתוב בו מחשבה, אין מעשה שלו מוכיח על מחשבתו. ואת שאין כתוב בו מחשבה, מעשה שלו מוכיח על מחשבתו. וכאן הואיל וכתוב בו מחשבה, אין מעשה שלו מוכיח על מחשבתו. אמר רבי יוסי, קשייתה קומי שמואל. על הכלל שאמרו רבי שמואל ור' אבהו בשם ר' יוחנן. הרי גיטין. הרי אין כתיב בהן מחשבה, ואעפ"כ לפי רבי יוחנן אין מעשה שלו מוכיח על מחשבתו? דתינן. הכל כשירין לכתוב את הגט, אפילו חרש שוטה וקטן. ואמר רב הונא, והוא שיהא פיקח עומד על גביו. ובעי רבי יוחנן. והיינו וכתב לה לשמה? דמה מועיל שאחר עומד על גביו הרי צריך שהסופר יכתוב לשם האשה. וחש"ו אן להם מחשבה? חזר רבי יוסי ואמר. תמן בגיטין זה כותב וזה מגרש. ודאי אן מעשה של חש"ו מוכיח שנעשה על דעת כוונת לשמה של אדם אחר הבעל. ברם הכא, הוא חושב והוא תורם, ומעשיו מוכיחים על כוונתו. ואילמלא כתבה תורה ונחשב לכם תרומתכם, היה מועיל. [דף א עמוד ב] אמר רבי יעקב בר אחא. מאן נלמד הא אילו כתב הוא החש"ו וגירש הוא את אשתו, הוה גט. כיון שגבי גיטין לא כתוב בתורה מחשבה, ברם הכא בתרומה אף שהוא חושב והוא תורם, לא מהני. שהרי גבי תרומה כתוב בתורה מחשבה. והתניא, תני חרש שתרם או גרש אין תרומתו תרומה ואן גרושיו גרושין. אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים? כשהיה חרש מתחילתו. אבל אם היה פיקח ונתחרש, כותב ואחרים מקיימין כתב ידו היינו עומדים על גבו ומלמדים אותו שיכתוב לשם האשה. רבי יעקב בר אחא ורבי חייא אמרו בשם ר' יוחנן, חלוקים רבנן על השונה הזוה על רשב"ג, וסוברים שפיקח ונתחרש אינו כותב גט אף לעצמו. ואך אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן, שאילו כתב הוא וגירש הוא כשר? מהו כדון? תנאי היא, דתניא. חרש שוטה וקטן שקידשו מי חטאת, אין קדושיהן קדושין והמים פסולים להזיה. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר. בינן לבינן עצמן, אין קידושיהן קידושין. בינן לבינן אחרים שאחר עומד על גבם, קידושיהן קידושין וכשרים להזות בהם. רבי יוחנן שאמר אצלנו שבכל התורה מלבד תרומה מועיל כשאחר עומד על גביו, כרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה דקידושין. ור' יוחנן בגיטין שאמר שלא מועיל אחר עומד על גביו, כרבנן דקידושין. תני חרש שתרם או גרש, אין תרומתו תרומה ואן גרושיו גרושין. אמר רבן שמעון בן גמליאל במה דברים אמורים? כשהיה חרש מתחילתו. אבל אם היה פיקח ונתחרש, כותב ואחרים מקיימין כתב ידו היינו עומדים על גבו ומלמדים אותו שיכתוב לשם האשה. רבי יעקב בר אחא ורבי חייא אמרו בשם ר' יוחנן, חלוקים

רבנן על השונה הזה על רשב"ג, וסוברים שפיקח ונתחרש אינו כותב גט אף לעצמו אמרין מה חידשו רבי יעקב בר אחא ורבי חיאי, והא מתניתין פליגא? דתנן, נתחרש הוא, או נשטה, אינו מוציא עולמית. ואם כרשב"ג שכתובה מועילה, יכתוב ויקיימו אחרים כתב ידו? קיימונה בשאינו יודע לכתוב. מותיב רבי אבא בר ממל. והא מתניתין פליגא, דתנן, והרי שכתב בכתב ידו, שאומר לסופר כתוב, ולעדים חתומו, אף על פי שכתבו וחתמו ונתנו לו, וחזר ונתן לה, אינו גט. משמע שחרש אינו יכול לכתוב גט או לצוות בכתב לסופר ולעדים לכתוב ולחתום על הגט. אמר ר' יוסה, אמור סופה, ותמצא דלית היא פליגא. דתנן, אינו גט עד שישמעו את קולו שאומר לסופר כתוב, ולעדים חתומו. והרי להלכה לא סוף דבר עד שישמעו את קולו, אלא אפילו הרכין בראשו. אלא את אמר, לית כאן דווקא דיבור, שהרי גם הרכנת הראש מועילה. אף הכא, לית כאן דיבור ואף כתב מועיל. ומה שנאמר אינו גט, מדובר שציווה על אחרים לצוות לסופר ולעדים. וזה בן שאמר בן שכתב לא מועיל. דמילי לא נמסרו לשליח. אמר רבי מנא אית כאן שלא תאמר ממה שהסיפא לא דייקא בלשונה וכתבה עד שיאמר, אף שברור שדי בהרכנת הראש. גם הרישא לא דייקא ואף כתיבה מועילה. זה אינו. שבאמת הסיפא דייקא בלשונה וכשאמרה המשנה עד שישמעו את קולו שאומר לסופר כוונת המשנה בן כדיבור בן בהרכנת הראש דהיא השמעת קול היא הרכנת ראש. ואם כך אפשר לדייק מהראשה שכתובה אינה מועילה [דף ב עמוד א] ר' זעירא בעי קומי רבי מנא. לשיטתך שהשמעת קול הרי היא כהרכנת הראש. כמה דתימא עד שירכין בראשו ג' פעמים, ודכוותה עד שישמעו את קולו ג' פעמים? א"ל לשמיעת הקול פעם אחת, להרכנת הראש שלשה פעמים. אמר ר' יודן. לא קשה על רשב"ג מהמשנה בגיטין. תמן מה שאמר רשב"ג, בחרש שכותב גט, או מפריש תרומה, באומר בכתב כך וכך עשיתי שמעשיו מוכיחים שכשעשה היה בו דעת. והראיה, שכותב שהוא מודע למה שעשה בעבר. הכא בגיטין דתנן, הרי שכתב בכתב ידו ואמר לסופר לכתוב ולעדים ולחתום, שאינו גט, באומר לאחרים כך וכך עשו בעתיד וחוששים שלא כותב בדעת. רבי בנימין בר לוי בעי. אם יש בו דעת לשעבר, ולכן הכשרנו באומר בכתב כך וכך עשיתי, יש בו דעת להבא וצריך להכשיר באומר לאחרים כך וכך עשו. אם אין בו דעת לשעבר, אין בו דעת להבא. רבי אבדימי אמר, בחרש אגן קיימין. ואין שליחות לחרש. א"ר יוסי ב"ר בון בבריא שנתחרש וכתב מיד אגן קיימין שחוששים שמא כשנתחרש גם נשתטה. ולמה אם כתב ואמר לסופר ולעדים לכתוב ולחתום הגט אינו גט ולא נאמר שמעשיו מוכיחים? שאני אומר מתעסק היה בשטרותיו. ותני כן שמדובר ונתחרש מתוך בוריו דתנן, במה דברים אמורים שצריך להרכין ראשו שלוש פעמים על כל שאלה? בזמן שפירש מתוך בוריו. אבל אם נשתתק מחמת חוליו, דיו פעם אחת. תנן, חמשה לא יתרומו, ואם תרמו אין תרומתן תרומה. החרש והשוטה והקטן והתורם את שאינו שלו. מאן תנא חרש אפילו בדיעבד אן תרומתו תרומה? דלא כרבי יודא. דתני אמר רבי יודא. מעשה בבניו של רבי יוחנן בן גודגדא שהיו כולן חרשין. והיו כל הטהרות שבירושלים נעשין על גביהן. אמרו לו, מפני שהטהרות אינן צריכות מחשבה, ונעשות על גבי חרש שוטה וקטן. אבל תרומה ומעשרות צריכות מחשבה. וטהרות אינן נפסלות בהיסח הדעת? הרי אן הסח דעת גדול ממי שאן בו דעת. אמר רבי יוסי בשם רבי אילא. בטהרות אין כתיב בהן מחשבה, שמירה כתיב בהן, וחש"ו יש להם דעת לשמור. אלו הן סימני שוטה. היוצא בלילה, והלן בבית הקברות, והמקרע את כסותו, והמאבד מה שנותנין לו. א"ר הונא, והוא שיהא כולהו בו. דאי לא כן אני אומר. היוצא בלילה, קיניטרוקוס טרוד במחשבות. הלן בבית הקברות, מקטיר לשדים. המקרע את כסותו, סוליקוס מפוזר. והמאבד מה שנותנים לו, קודייקוס. רבי יוחנן אמר, אפילו באחת מהן. אמר רבי אבון מסתברא מה דאמר רבי יוחנן אפילו אחת מהן, ובלבד הכונה במאבד מה שנותנין לו. דאפילו שוטה שבשוטים אין מאבד כל מה שנותנים לו. קונדיקוס קורדייקוס אין בו אחת מכל אלו. מהו קורדייקוס? דתנן, מי שאחזרו קורדייקוס ואמר תנו גט לאשתי לא אמר כלום. אמר ר' יוסי המום שאן דעתו מיושבת. אתא עובדא קומי רבי יוסי בחד טרסיי אורג דהוון יהבון ליה סימוק חוט אדום גו אכום שחור, והוא לעי טוה ולא שם לב. אכום גו סימוק והוא לעי. אמר דא הוא קורדייקוס על מקרה כזה אמרו חכמים. פעמים שוטה פעמים חלים, בשעה שהוא שוטה, הרי הוא כשוטה לכל דבריו. ובשעה שהוא חלים, הרי הוא כפיקח לכל דבריו. אתא עובדא קומי דשמואל אמר [דף ב עמוד ב] כד הוא חלים יתן גט. ושמואל כריש לקיש. דריש לקיש אמר לכשישתפה. דתנן, אמר כתבו גט לאשתי. ואחזו קורדייקוס וחזר ואמר אל תכתבו, אין דבריו האחרונים כלום. מאי אן בדבריו האחרונים כלום? ר"י סבר אן בדבריו האחרונים כלום, וכותבים ונותנים גט לאלתר. שהרי הוא כישן. ור"ל סובר אין כותבים אלא כשיחלים. רובא דשמואל מן דר"ש בן לקיש, דהוא אמר, כד דהו חלים יתן גט, אף אם ציוה לכתוב גט אחר שאחזו קורדייקוס בזמן שהוא חלים. ואילו ר"ל דיבר במציאות שהציוו לכתוב היה בבריאיות גמורה. ורק הנתינה, הייתה לאחר שאחזו קורדייקוס בשעה שהוא חלים. מנין שחלים פרושו

מבריא מחוליו? דכתיב, ותחלימני ותחייני. מאן תנא קטן **אפילו בדיעבד אן תרומתו תרומה?** דלא כרבי יודה, דתני. קטן שהניחו אביו במוקשה. והיה תורם ואביו מוכר על ידיו, תרומתו תרומה **דברי רבי יהודה. אמרו לו חכמים, לא מפני שהוא שתורם, אלא מפני אביו הוא שאימן הסכים** על ידו. בא אביו ואימן על ידו. למפרע נעשית תרומה, או מכאן ולהבא? אמר רבי שימי, נשמעינא מן הדא **דתנן, הרי שבא בעל הבית ומצאו עומד בתוך שלו ומפריש תרומה.** א"ל לקוט לך מן היפים האילו. אם היו יפים, אינו חושש משום גזל. ואם לאו, חושש משום גזל. ואם היה לוקט ונותן לו, בין כך ובין כך אינו חושש משום גזל. אית לך מימר למפרע נעשית תרומה? **הרי הבעלים לא ידעו, ותרם שלא ברשות? אלא מכאן ולהבא.** ואוף הכא מכאן ולהבא נעשית תרומה. **כתיב, כן תרימו גם אתם תרומת ה' מכל מעשרתיכם אשר תקחו מאת בני ישראל ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן. אתם, פרט לשותפין. אתם, פרט לאפוטרופין. אתם, פרט לתורם את שאינו שלו. אתם ולא שותפין.** והתנן שותפין שתרמו זה אחר זה, **תרומת הראשון תרומה?** אלא כאן לתרומה גדולה, **דשותפים לא מקפידים אחד על השני.** כאן לתרומת מעשר שגזרת הכתוב **שלא יפריש שותף על חבירו.** כלום למדו שליחות לתרומה גדולה, אלא מתרומת מעשר. **דכתיב בתרומת מעשר כן תרימו גם אתם, ודורשים לרבות שלוחכם, ואם בתרומת מעשר אין שותף תורם על חבירו, גם בתרומה גדולה כך.** אלא כאן להלכה **כאן למעשה.** שאף שמצד הדין מותר להפריש גם תרומה גדולה וגם תרומת מעשר. חכמים אסרו, מפני ששותפים מקפידים זה על זה. **תנן, אתם ולא אפוטרופין.** והתנינן, יתומים שסמכו אצל בעל הבית. או שמינה להן אביהן אפוטרופין, חייבין לעשר פירותיהן? חברייא אמרין, כאן באפוטרופוס לעולם, כאן באפוטרופוס לשעה. רבי יוסי בעי. אם באפוטרופוס לעולם, בהדא תנינן מוכר מטלטלין זזנן, אבל לא קרקעות? **והרי אפוטרופוס עולם יכול למכור גם בקרקעות.** אלא כאן ביתום גדול, כאן ביתום קטן. [דף ג עמוד א] **תנן, אתם פרט לתורם את שאינו שלו. מה את עביד ליה? על מה התורה הקפידה?** כתורם את שאינו שלו ואדם לא יכול לתרום דבר שאינו שלו, **שלא התירה תורה לתרום אלא לבעלים.** או כתורם את של חבירו כיוון שזה שייך לאדם אחר והרי זה כמו גזל? **מה בניהון?** הבקיר כריו אחר שמירחו וכבר נתחייב בתרו"מ, ובזמן שהיה מופקר הפריש עליו תרו"מ. וחזר וזכה בו. אין תעבדיניה כתורם את שאינו שלו, אין תרומתו תרומה, שאף הפקר אינו שלו. ואין תעבדיניה כתורם את של חבירו, תרומתו תרומה. נשמעינא מן הדא **דתנן, גנב תרומת הקדש ואכלה, משלם שני חומשין וקרן אחת.** חומש אחד משום תרומה, ועוד חומש על שנהנה מן ההקדש. **אבל אינו משלם כפל, שאין בהקדש תשלומי כפל. תרומת הקדש זו מנו התורם? לא הגיזבר?** הרי הוא תורם את שאינו שלו, ואת אמרת תרומתו תרומה. הוי לית טעמא דא אלא משום שתורם את של חבירו. אבל הגזבר אצל הקדש אינו כתורם את של חבירו ותרומתו תרומה. כי אם משום שתורם את שאינו שלו, גם הגזבר תרם את שאינו שלו, ומדוע תרומתו תרומה? או נאמר מאן הוא התורם שמדברת עליו המשנה, כהן שהקדיש תרומה. ולית את שמע מינה כלום. והתני עליה רבי הושעיא. אחד המקדיש טבלו, ואחד המקדיש תרומתו. משמע שאף במקדיש טבל והפריש הגיזבר הדין כן. א"ר אידי, אעפ"כ אן להוכיח מכאן. שכן גיזבר כמאן דאינון בעלים. ודלא כרבי יוסי. דרבי יוסי אמר, הוא הגיזבר הוא אחר ואינו יכול לתרום. **כתיב, כן תרימו גם אתם.** ר"ז רבי אחא רבי יסא ורבי יוחנן אמרו בשם רבי ינאי. יכול היה לכתוב אתם. וכתב גם אתם, לרבות שלוחכם. מה אתם בני ברית. אף שלוחכם בני ברית. אתם עושין שליח, ואין הגוי עושה שליח. רבי יוסי סבר מימר, אין הגוי עושה שליח בגוי אחר חבירו. הא בישראל, עושה. א"ל רבי זעירא. מיניה ומיניה. אתם עושין שליח. ולא בישראל? שהרי אן שליחות לגוי. ודכוותה אין הגוי עושה שליח, אפילו בישראל. התיב רבי הושעיא? והא מתניתין מסייעא לרבי יוסי שגוי עושה שליח מישראל, דתנן, **המקבל שדה מן העכו"ם מעשר ונותן לו. אמר רשב"ג, למה חייב לעשר עבור העכו"ם?** ומה אם ירצה הגוי הזה שלא לתרום פירותיו, אינו תורם. ואינו חייב אז למה הישראל שקיבל ממנו שדה צריך לעשר את חלקו של הגוי משמע מכאן שאם רצה העכו"ם, תורם הישראל עבורו [דף ג עמוד ב] רבי אבא אמר, במאמין מסכים על ידו, שנחשב כאילו הפריש הגוי בעצמו ולא מדין שליחות. אמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי. ישראל שאמר ללוי, כור מעשר יש לך בידי. והלך אותו בן לוי, ועשאן תרומת מעשר על מקום אחר. והלך ישראל ונתנן לבן לוי אחר, אין לו לראשון עליו אלא תרעומת. הדא דתימא, בשנתנו לזה עד שלא עשה זה תרומת מעשר. אבל אם עשה זה תרומת מעשר, עד שלא נתנו לזה, לא. דאינו יכול להפקיע שם תרומת מעשר. כהדא מתניתין. הממנה שליח לתרום עבורו וביטלו, אם עד שלא תרם ביטל, אין תרומתו תרומה. ואם משתתם ביטל, תרומתו תרומה. וכולה מיניה? הרי המעשר לא הגיעה לידי של הלוי הראשון שהרי

הבעלים רק אמר לו ולא זכה בהן הלוי, ואך הוא יכל להפריש עליו? מכיון שאמר לו כור מעשר יש לך בידי, נעשה שלוחו, ונמצא כתורם ברשות ישראל. וא"ת הרי הפרשת תרומת מעשר לא נעשית ע"י ישראל אלא ע"י הלוי, ואך יכול ישראל למנות את הלוי שליח להפרשת תרומת מעשר? פתר לה כרבי יוסי. דרבי יוסי אמר. בעל הבית שתתם את המעשרות, מה שעשה עשוי: אמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי. ישראל שאמר לבן לוי, כור מעשר יש לך בידי, והילך את דמו. אם לבסוף נתן ללוי את הכור, אינו חושש לתרומת מעשר שבו. שכיוון שהיה מוכן לתת ללוי מחיר של כל הכור, ודאי הקדים והפריש תרו"מ, שאם לא כן היה מפחית מהמחיר את דמי תרו"מ. ר' יוחנן סבר כר' יוסי שבע"ה יכול להפריש תרומת מעשר, כהדא, אליפוסה יהב לר"ש בר אבא מעשר, וא"ל מתוקן הוא. אתא שאל לרבי יוחנן. א"ל, אליפוסה אחינו נאמן הוא. רבי איסי בעי קומי דרבי יוחנן. כמאן? כרבי יוסי. דרבי יוסי אמר, בעל הבית שתתם את המעשרות מה שעשה עשוי? אמר ליה, אין בבליא, קמת עליה. [דף ד עמוד א] תנן, חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום, ואם תרום, תרומתו תרומה. למי נצרכה? לרבי יוסי. היידן רבי יוסי? ההוא דתנינן תמן. הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא. רבי יוסי אומר, לא יצא. תמן תנינן, הכל כשרים לקרא את המגילה חוץ מחש"ו. אמר רב מתנה, מתניתין דרבי יוסי היא. אמר רבי יוסי. הוינן סברין מימר, מה פליגין רבי יוסי ורבנן? בק"ש. דכתיב בה שמע[דברים ו ד]. הא שאר כל המצות, לא. מן מה דאמר רב מתנה, דרבי יוסי היא. הדא אמרה, היא ק"ש היא שאר המצות שבתורה. מ"ט דרבי יוסי? דכתיב והאזנת למצותיו וגו' [שמות טו כו]. השמע לאזניך מה שפיך מדבר. אמר רב חסדא, מתניתין דרבנן, ובחרש שאינו מדבר ואינו שומע. ואף שפשיטה שאם אינו מדבר אינו מוציא אחרים, לית כאן חרש. שלא היה צריך להזכיר אלא שוטה וקטן, וחרש נתווסף משום דאשגרת לשון היא מתניתא. שבכל מקום הם נשנים יחד. א"ר יוסי. מסתברא דיודי רב חסדא בתרומה דהיא דרבי יוסי. אמר רבי בון, על כורחך אתמר דהיא דרבי יוסי. דתנינן חמישתי קדמייתא, ולא תנינתא עמהון. דתנן חמשה לא יתרומו, ואם תרמו אין תרומתן תרומה. החרש והשוטה והקטן והתורם את שאינו שלו. ונכרי שתתם את של ישראל אפילו ברשות. ואם גם חכמים סוברים שהחרש שמדבר ואינו שומע לא יתרום, מדוע הוא לא נכלל ברשימה? ואין תנסה לאמר שהוא לא נמנה עמהם משום שהחמישה שנמנו כאן אין תרומתן תרומה אפילו בדיעבד. והחרש שמדבר ואינו שומע בדיעבד תרומתו תרומה. אי אפשר לאמר כך דהא תנינן חמישתי אחרייתא דתנן, חמשה לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה. האילם והשיכור והערום והסומא ובעל קרי. ולא תנינתא עמהון? הרי סופה מימר דר' יוסי היא. וכיון שחכמים חולקים עליו, וסוברים שחרש המדבר ואינו שומע תורם לכתחילה, לכן לא נמנה לא בחמישה שבתחילה, ולא בחמישה שבסוף. תמן תנינן הכל חייבין בראייה חוץ מחרש שוטה וקטן. מ"ט? חברייה אמרי בשם ר' אלעזר שנאמר, למען ישמעון ולמען ילמדון[דברים לא יב]. פרט לחרש שאינו שומע. עד כדון מדבר ואינו שומע. שומע ואינו מדבר מנין? אמר ר' הילא בשם ר' אלעזר, דכתיב למען ילמדון. ולמען ילמדון, והשומע ואינו מדבר, אינו יכול ללמד. אמר ר' יונה. הדא אמרה דלית כללין דרבי כללין. דתנן, חרש שדיברו חכמים בכל מקום, שאינו לא שומע ולא מדבר. ותנינא חרש פטור מן הראיה, וסברין מימר, שומע ואינו מדבר, חרש. מדבר ואינו שומע, חרש. והתנינן חרש שחלץ, והחרשת שחלצה, והחולצת לקטן, חליצתה פסולה. מ"ט? אמר ר' יוחנן, שאין יכולין לומר את המשפטים שצריך לאמר שבהם צוטה תורה ואמר ואמרה. משמע אפילו שומע ואינו מדבר. ותנינן חרש שדיברו חכמים בכל מקום שאינו לא שומע ולא מדבר. הדא מסייע לרבי יונה. דרבי יונה דאמר, הדא אמרה דלית כללין דרבי כללין: [דף ד עמוד ב] תנן, קטן שלא הביא שתי שערות. ר"י אומר, תרומתו תרומה. רבי יוסי אומר, אם עד שלא בא לעונת נדרים, אין תרומתו תרומה. ומשבא לעונת נדרים, תרומתו תרומה. תני בשם רבי מאיר. לעולם אין תרומתו תרומה, עד שיביא שתי שערות לא כרבי יהודה שקטן תורם ולא כפי רבי יוסי שמשגיגה לעונת נדרים יכול לתרום... מ"ט? אמר רבי אבא בר כהנא בשם רבנן מדכתיב [שם לב] ולא תשא עליו חטא. את שהוא בנשיאת עון, תורם. ואת שאינו בנשיאת עון, אינו תורם. התיבון. הרי גוי אינו בנשיאת עון ותורם? ר' יודה אמר בשם ר' הילא מדכתיב, ונחשב לכם תרומתכם[במדבר יח כז]. את שכתוב בו מחשבה, תורם. ואת שאין כתוב בו מחשבה חש"ו, אינו תורם. התיבון. הרי גוי שאין כתיב בו מחשבה, ותורם? דתני רבי הושעיא, עכו"ם אין להן מחשבה להכשר מים לטמאה? תמן להכשיר. וכאן לתרומה. תנן, חמשה לא יתרומו, ואם תרמו אין תרומתן תרומה. החרש והשוטה והקטן. וכ"ו קטן שלא הביא שתי שערות. ר"י אומר, תרומתו תרומה. רבי יוסי אומר, אם עד שלא בא לעונת נדרים, אין תרומתו תרומה.

ומשבא לעונת נדרים, תרומתו תרומה. רבי אחא ורבי חנינא אמרו בשם רב כהנא. ת"ק שסובר שקטן אפילו כשהגיע לעונת נדרים אינו תורם, סובר שדין מופלא הסמוך לאיש, הוא מדרבנן, ואינו תורם בשל תורה, ואינו מקדיש, שמי שאינו תורם אינו מקדיש. ולמה לא אמר גם את ההפך, שמי שתורם מקדיש? בגין דרבי יהודא. דרבי יהודא אומר, תורם ואינו מקדיש. ורבי יוחנן אמר. אפילו לת"ק דאמר שאינו תורם, מקדיש. שדין מופלא הסמוך לאיש, הוא מדאורייתא, ומיעט הכתוב שאן תרומתו תרומה מדכתיב מאת כל איש אשר ידבנו ליבו. ומהו מקדיש? עולה ושלמים שהם באים בנדר ובנדבה. להביא חטאת חלב אינו יכול, שאין לו חטאת חלב. חטאת דם אינו יכול, שאין לו חטאת דם. מהו שיביא קרבן זיבה וקרבן צרעת? מאחר שהוא חובה, אינו מביא. או מאחר שהוא מטמא בהן, מביא? פשיטא לך שהוא מביא. שמאחר שהוא נטמא, ודאי שיכול להיטהר. מהו שיעשה בהן שליח לאחרים? מאחר שהוא מטמא בהן, הוא נעשה בהן שליח? או מאחר שאינו נעשה שליח לכל הדברים, שאינו בר שליחות, אינו נעשה בהן שליח? התיב רבי יודן. הרי יש לו טבל דבר תורה ואעפ"כ אינו פוטר טבלו דבר תורה? ואף כאן אף על פי שהוא מטמא בהן, אינו נעשה שליח שאינו בר שליחות. מהו שיביא ביכורים? כר' יהודא דהוא אמר, דביכורים הוקשו לקדשי הגבול תרומה, אינו מביא כפי שאינו תורם. כרבנן דאמרי הוקשו לקדשי מקדש, מביא כמו שיכול להקדיש. מהו שיביא חגיגה? מאחר שהיא חובה, אינו מביא. או מאחר שהוא משנהו שאם לא הביאו בחג מביאו לשם שלמים, מביא. מהו להביא פסח? מאחר שהוא חובה, לא יביא. או מאחר דאמר ר"ש בן לקיש בשם רבי יודן נשיאה, מביא אדם פסח בשאר ימות השנה ומשנהו לשם שלמים, מביא. מהו שיביא מעשר בהמה? אין יסבור כר"מ שלמד מדכתיב מכל מעשרותיכם, שהוקשו כל המעשרות זה לזה. כשם שאינו מביא מעשר דגן, כך אינו מביא מעשר בהמה. מהו לעשות תמורה? אין יסבור כר' מאיר שהוקשו כל המעשרות זה לזה, כשם שאינו מביא מעשר דגן, כך אינו מביא מעשר בהמה. כשם שאינו מביא מעשר בהמה, כך אינו עושה תמורה. ניחא שאינו עושה תמורה במעשר בהמה, בשאר קדשים מניין? כר"ש דר"ש אמר, מעשר בהמה בכלל כל הקדשים שעושים תמורה הייתה, ולמה יצאת מעשר בהמה שאינו עושה תמורה? ללמד על כל הקדשים. כשם שבמעשר בהמה אין קטן ממיר, כך בשאר הקדשים אינו ממיר. אלא, כשם שאינו מביא מעשר דגן, כך אינו מביא מעשר בהמה. וכשם שאינו מביא מעשר בהמה, כך אינו עושה תמורה. וכשם שאינו ממיר במעשר בהמה, כך אינו ממיר בכל הקדשים. מהו שיהו חייבין גדולים על [דף ה עמוד א] קדשיו מבחוץ? כהנא אמר, אין חייבין על קדשיו מבחוץ, דמופלא סמוך לאיש דרבנן ומה שהקדיש אינו קדשים מהתורה. ר' יוחנן ור"ש בן לקיש אמרי, חייבין על קדשיו מבחוץ. דמופלא סמוך לאיש דאורייתא. והדא דכהנא, פליגא על דרבי יוסי. דרבי יוסי אמר מופלא סמוך לאיש פוטר טיבלו דבר תורה ותימר אכן? סבר כמ"ד מאיליהן קבלו עליהן את המעשרות:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק א הלכה ב

מתני': אין תורמין זיתים שעומדים לשמן שלא נגמר מלאכתן על השמן, ולא ענבים על היין. ואם תרמו, בש"א תרומת עצמן בהן. וב"ה אומרים, אין תרומתן תרומה:

גמ': תמן תנינן, אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו, על דבר שלא נגמרה מלאכתו, ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו על דבר שנגמרה מלאכתו, ואם תרם תרומתו תרומה. והכא את אמר הכין, שאם הפריש מדבר שלא נגמרה מלאכתו, על דבר שנגמרה מלאכתו, אפילו בדיעבד אן תרומתן תרומה? אמר ר' אילא בשם ר"י, בזתים וענבים החמירו מפני גזל השבט. מהו מפני גזל השבט? א"ר חנניא, מפני הטורח, שהכהנים יצטרכו לטרוח כדי לעשות שמן ויין אבל שאר מינים שאן בהם טורח היתירו בדיעבד. הגע עצמך שהיתה שעורה של אורז וצריך לטרוח ולדוש ולמה לא גזרו גם על זה? נחת רוח הוא לאדם להיות כותש כל שהוא. הגע עצמך שהיתה שיבלים והפריש על הקמח שיש טרחה רבה? עד כאן הקשו על ר' חנינא וכאן הוא לא תרץ. ר' מנא לא אמר כן. אלא שהוא צריך לתרום לפי שמן כגון שהוא חייב לוג שמן, ואינו תורם אלא לפי זיתים ונותן לוג זתים, אבל באמת היה צריך לתת ארבע לוג זתים שמהם אפשר להפיק לוג שמן. הגע עצמך שתרום זתים לפי השמן? חיישינן שמא כדון עביד כן

זמן חורן לא עבד כן. ולא עוד, אלא דחבריה חמי ליה ואומר, **זה שנתן ארבע לוגים מתכוין לרבות ולתרום**, בעין יפה לכן הוסיף, ואני איני תורם אלא אחד מחמשים כבינונית. **ולא ידע שמה שהוסיף זה, הוא בשביל להשלים שיעור התרומה כפי שהיא עולה להשמן, ואתי לידי תקלה. תנן, ואם תרמו, בש"א תרומת עצמן בהן.** חזקיה אמר. לא אמרו ב"ש אלא זיתים על שמן, וענבים על היין, **שמדאורייתא תרומתן תרומה.** הא שאר כל הדברים, שאפילו מדאורייתא אין תרומתן תרומה, כמו המפריש מן הפטור על החיוב, אף לב"ש אפילו תרומת עצמן לא תחול. א"ר יוחנן, לא שנייא. היא זיתים על השמן וענבים על היין, היא שאר כל הדברים, **תרומת עצמן בהן.** [דף ה עמוד ב] **תנן, וב"ה אומרים, אין תרומתן תרומה.** חברייא אמרי בשם ר' יוחנן, ואפילו אם אחר ההפרשה יטחן אותם בעל הבית על אתר ואינו מטריח את הכהן. **תנן, ואם תרמו, בש"א תרומת עצמן בהן.** ר' חנניא ורבי אימי אמרו בשם ר' יוחנן לדברי ב"ש נעשה כאומר הרי זו תרומה עליה ועל שלמטן. היינו שלב"ש שכאשר מפריש חלק אחד תרומה על השאר, חלק מאותו חלק שהפריש פוטר את אותו חלק מתרומת עצמו, ושאר אותו חלק שהפריש, פוטר את השאר. ולכן כאשר הפריש זיתים על השמן חלק מהזיתים פוטר את הזיתים ושאר הזיתים באו לפטור את השמן. וכיון שלא פטרו את השמן, נמצא חלק מהזיתים תרומה וחלק טבל חולין. ר' חנניא סבר מימר, במינו, אבל אם הפריש על שאינו מינו, כיוון שהתרומה לא יכולה לחול על מן אחר, אף תרומת עצמן לא חלה. א"ל ר' זעירא, לא תקבל עליך כן. **שאפילו אם מפריש על שאינו מינו הדין כן.** הגמרא מבינה שמחלקים את דיבורו. וכשאומר הרי זו תרומה, חלק מה שהפריש נעשה תרומה על מה שהפריש. וכשאומר על זו, נעשה השאר תרומה על הכל. **והרי כאשר אומר הרי זו, נפטר מה שבידו, והשאר חולין.** וחולין פוטרין את הטבל? אמר ר' חנניא בריה דרבי הלל, **נעשה כאומר יפטרו כאחת.** מכיון שאמר הרי זו, נפטר מה שבידו ונפטר מה שלמטן. א"ר חנינא. נראין הדברים בתרומה גדולה, שהיא ניטלת באומד. אבל בתרומת מעשר, צריכה שתהא מצומצמת במידה במשקל ובמנין, ואם חלק ממה שהפריש צריך לפטור את מה שהפריש יהיה חסר חלק שהרי הוא הפריש במדויק. תמן תנינן. אין תורמין מן הטמא על הטהור ואם תרם מזיד לא עשה כלום. תני בשם רבי יוסי. ואם תרם מן הטמא על הטהור, בין בשוגג בין במזיד, מה שעשה עשוי. מה א"ר יוסי הכא? בתורם מן הזתים על השמן. ומה אין תמן כשתורם מן הטמא על הטהור שכולו הפסד לכהנים, את אמר מה שעשה עשוי. הכא דאין כולו הפסד לכהנים, לא כל שכן? אשכח תני בשם רבי יוסי. אין תורמין זיתים על שמן, ולא ענבים על יין. ואם תרם, ב"ש אומרים תרומת עצמן בהן. וב"ה אומרים, אין תרומתן תרומה. מחלפה שיטתיה דרבי יוסי? תמן הוא אמר, מה שעשה עשוי. והכא הוא אמר אין תרומתן תרומה? תמן טומאה אינה מצויה. ואין בני אדם טועין לומר שתורמין ומעשרין מזה על זה. אבל זיתים על השמן, וענבים על היין, מצויין הן. ואם אמר את כן, אף הוא סבר מימר שמותר לתרום זיתים על שמן וענבים על היין:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק א הלכה ג

[דף ו עמוד א] מתני': אין תורמין מן הלקט ומן השכחה ומן הפיאה ומן ההפקר, ולא ממעשר ראשון שניטלה תרומתו, ולא ממעשר שני והקדש שנפדו, ולא מן החיוב על הפטור, ולא מן הפטור על החיוב, ולא מן התלוש על המחובר, ולא מן המחובר על התלוש, ולא מן החדש על הישן, ולא מן הישן על החדש, ולא מפירות הארץ על פירות חוצה לארץ, ולא מפירות חוצה לארץ על פירות הארץ, ואם תרמו אין תרומתן תרומה:

גמ': אמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי. זה אחד משלשה מקראות מחוורין בתורה. ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך [דברים יד כט]. ממה שיש לך ואין לו, את חייב ליתן לו. יצא הבקר, שידך וידו שוין בו. היא לקט היא שכחה היא פיאה היא הפקר. **תנן, ולא מן הפטור על החיוב.** ולא כבר תניית הן כולהו? ומה באה המשנה להוסיף במה שאמרה, **ולא מן החיוב על הפטור?** כן היא מתניתא. ולא מפירות שהביאו שלישי על פירות שלא הביאו שלישי. **תנן, ואם תרם מן תרומתו תרומה.** על דעתיה דרבי יוחנן שאמר בפרק הקדמם שאמרו ב"ש תרומת עצמם בהם, אפילו בתורם מן הפטור על החיוב, **מה שכתוב במשנתנו אין תרומתם תרומה, זה במחלוקת בן ב"ה וב"ש.** על דעתיה דחזקיה שאמר בפרק הקדמם שלא אמרו ב"ש תרומת עצמם בהם, אלא כשתרם מן הזיתים על השמן, ולא בתורם מן הפטור על החיוב, **מה שכתוב במשנתנו אין תרומתם תרומה, דברי הכל היא.**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק א הלכה ד

מתני': חמשה לא יתרומו, ואם תרמו תרומתן תרומה. האילים והשיכור והערום והסומא ובעל קרי לא יתרומו, ואם תרמו תרומתן תרומה. אין תורמין לא במדה ולא במשקל ולא במנין. אבל תורם הוא את המדוד ואת השקול ואת המנוי. אין תורמין בסל ובקופה שהן של מידה. אבל תורם הוא בהן חציין או שלישי. לא יתרום בסאה חצייה, שחצייה מידה:

גמ': **תנן, חמשה לא יתרומו, ואם תרמו תרומתן תרומה. האילים והשיכור והערום והסומא ובעל קרי לא יתרומו, ואם תרמו תרומתן תרומה.** יש מהן מפני הברכה, שאינם יכולים לברך, ויש מהן שאין יכולין לתרום מן המובחר, ובתרומה צריך לתרום מן המבחר שנאמר, את כל חלבו ממנו. האילים והערום ובעל קרי, מפני הברכה. הסומא והשוטה והשיכור, שאין יכולין לתרום מן המובחר. אבא בר רב הונא אמר. שתוי אל יתפלל. ואם התפלל, תפילתו תחנונים. שיכור אל יתפלל, ואם התפלל תפילתו גידופין. איזו שתוי? כל ששתה רביעית. איזו שיכור? ששתה יותר [דף ו עמוד ב] תמן אמרי, כל שאינו יכול לדבר לפני המלך. רבי זעירא בעי קומי רבי איסי. שיכור מהו שיברך? א"ל כתיב, ואכלת ושבעת וברכת[דברים ח י] **ואפילו** מדומדם. לא צורכה דא אלא מהו שיקרא שמע? אמר אבא בר אבין. חד חסיד שאל לאליהו זכור לטוב, ערום מהו שיקרא שמע? א"ל כתיב ולא יראה בך ערות דבר[דברים כג טו]. ערות דיבור, שאף שבשאר מצוות שעשה ערום יוצא. ק"ש שעיקר המצווה בדיבור, לא יצא. תני חזקיה. בין לקרות בין לברך **אסור כשהוא ערום**. תמן תנינן. המונה משובח. והמודד משובח הימינו. והשוקל משובח משלשתן. והכא את אמר **כן שאין התרומה ניטלת אלא מאומד?** א"ר יהושע בן לוי כאן בתרומה גדולה שמדאורייתא חיטה אחת פוטרת את הכרי, אין התרומה ניטלת אלא מאומד כדי שיתרום בעין יפה. **כאן בתרומת מעשר** שצריכה להנתן במידה מדויקת, נותן במידה. ותני כן. אליעזר בן גימל אומר. מנין שאין תורמין לא במידה ולא במשקל ולא במנין? **ת"ל, ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן**[במדבר יח כז]. במחשבה את תורם, ואין את תורם במידה ובמשקל ובמנין. מה תרומה גדולה במחשבה, אף תרומת מעשר במחשבה. **וחכמים אומרים תרומת מעשר אינה ניתנת אלא במידה.** והא תנינן אבל תורם הוא את המדוד ואת השקול ואת המנוי? אמר רבי אלעזר, כיני מתניתין. מודד אדם את טבלו ומכניסו לתוך ביתו, ובלבד שלא יתרום במידה. שוקל אדם את טבלו ומכניסו לתוך ביתו, ובלבד שלא יתרום במשקל. מונה הוא אדם את טבלו ומכניסו לתוך ביתו, ובלבד שלא יתרום במנין:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק א הלכה ה

[דף ז עמוד א] מתני': אין תורמין שמן על זיתים הנכתשין, ולא יין על ענבים הנדרכות. ואם תרם, תרומתו תרומה ויחזור ויתרום. הראשונה מדמעת בפני עצמה וחייבים עליה חומש, אבל לא שנייה. ותורמין שמן על זיתים הנכבשים. ויין על ענבים לעשותן צימוקין. מי שתרום שמן על זיתים לאכילה, וזיתים על זיתים לאכילה, ויין על ענבים לאכילה, וענבים על ענבים לאכילה, ונמלך לדורכן, אין צריך לתרום. אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו, על דבר שלא נגמרה מלאכתו. ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו, על דבר שנגמרה מלאכתו. ולא מדבר שלא נגמרה מלאכתו, על דבר שלא נגמרה מלאכתו. ואם תרום תרומתו תרומה:

גמ': **תנן, אין תורמין שמן על זיתים הנכתשין, ולא יין על ענבים הנדרכות. ואם תרום, תרומתו תרומה ויחזור ויתרום.** תמן תנינן. אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו, על דבר שלא נגמרה מלאכתו, **ואם תרמו, תרומתם תרומה. ולמה הכא את אמר הכן שיחזור ויתרום? אמר רבי אילא בשם ר' יוחנן.** מפני גדר מי חטאת. שלא יהו מי חטאת בטלין. שלא יוציא מעט שמן בטהרה ויפריש על כל הזיתים, ושוב לא יצטרך לשמור עליהם בטהרה. לכן גזרו שיחזור ויתרום אחר שיסיים לכתוש ולדרוך, כדי שירגיל עצמו להיטהר במי חטאת. ודווקא בזיתים וענבים שיש לגזור

כיוון שהמשקה שלהם מכשיר לטומאה. אבל בשאר פירות אין מקום לגזור. **תנן, אין תורמין זיתים על השמן, ולא ענבים על היין. ואם תרמו, בש"א תרומת עצמן בהן. וב"ה אומרים, אין תרומתן תרומה. מ"ט? אמר ר' אילא בשם רבי יוחנן, בזתים על השמן וענבים על היין החמירו מפני גזל השבט** שהצטרכו להוציא הוצאת לסחוט את השמן והיין. **מי חמור יותר? גזל השבט** שכנגדו גזרו שאין תרומתן תרומה. **או גדר מי חטאת** עליו גזרו תרומה ויחזור ויתרום. **? נשמעינא מן הדא דתנן.** זיתין על זיתין והוא עתיד לכותשן. ענבים על ענבים והוא עתיד לדורכן. תרומה ויחזור ויתרום. **הרי יש כאן את שני הגדרים, גזל השבט וגדר מי חטאת.** ותני עלה, תרומה ויחזור ויתרום. **הדא אמרה, שגדר מי חטאת חמיר מגזל השבט. תני בשם רבי יוסי. אין תורמין זיתים על שמן, ולא ענבים על יין. ואם תרם, ב"ש אומרים תרומת עצמן בהן. וב"ה אומרים, אין תרומת תרומה. רבי מאיר אומר תרומתו תרומה. מה אמר רבי יוסי הכא** בשמן על הזתים? **מה אין ר"מ דמיקל בגזל השבט, מחמיר בגדר מי חטאת, דלר"מ תרומה ויחזור ויתרום.** רבי יוסי דמחמיר בגזל השבט, לא כל שכן דהוא מחמיר בגדר מי חטאת, **שתהיה תרומה ויחזור ויתרום?** אשכח תני בשם רבי יוסי, אין תורמין **שמן על זיתים ולא יין על ענבים, ואם תרם תרומתו תרומה ויחזור ויתרום שניה דברי ר"מ. רבי יוסי אומר. בית שמאי אומרים, תורמין. ובית הלל אומרים, אין תורמין. הכל מודים שאם תרם, שא"צ לתרום שנייה. [דף ז עמוד ב] הוי דעון דעון** מחלוקת דעות. **רבי מאיר מיקל בגזל השבט, ומחמיר בגדר מי חטאת. רבי יוסי מחמיר בגזל השבט, ומיקל בגדר מי חטאת.** תמן תנינן. **רבי יוסי אמר ששה דברים מקולי בית שמאי ומחומרי ב"ה. העוף עולה על השולחן עם הגבינה ואינו נאכל, כדברי ב"ש. וב"ה אומרים, לא עולה ולא נאכל. תורמין זיתים על שמן, וענבים על יין, כדברי ב"ש. וב"ה אומרים, אין תורמין. אמר רבי מנא. לית כאן זיתים על שמן, אלא שמן על זיתים. שהרי הבריתא היא בדעת רבי יוסי ולשיטתו הכל מודים בזיתים על השמן שאין תורמים. תנן אין תורמין שמן על זיתים הנכתשין, ולא יין על ענבים הנדרכות. ואם תרם, תרומתו תרומה ויחזור ויתרום. דווקא** כשאין התרומה הראשונה קיימת. אבל אם התרומה הראשונה קיימת, **חוזר וקורא לה שם ודיו. תני, שנייה לא תאכל עד שיוציא עליה מעשרות. ראשונה מה היא? מן מה דתני. אם הראשונה קיימת אחר שחזר ועשה מהזיתים שמן ומהענבים יין, חוזר וקורא לה שם ואין צריך לתרום שנייה [דף ח עמוד א] הדא אמרה, שאם כבר נתן לכהן את הראשונה והיא עדין קיימת, צריך הכהן להפריש עליה מדרבנן. שאם הייתה תרומה גמורה גם מדרבנן, למה צריך לחזור ולקרא לה שם? אלא ודאי שהכהן צריך לקרות שם למעשרותיו. תנינן דבתרה, אין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו, על דבר שלא נגמרה מלאכתו. ואם תרם תרומתו תרומה. לשעבר, הא לכתחילה לא. ותנן במציעתא, **תורמין יין על ענבים לעשותן צימוקין. משמע שאפילו לכתחילה תורם מדבר שנגמרה מלאכתו, על דבר שלא נגמרה מלאכתו. אין תימר שנייא ענבים לעשותן צימוקין שהיא כדבר שנגמרה מלאכתו. הא תנינן, הפרד והצמוקים והחרובין, משיעמיד ערימה. משמע שכל זמן שלא נעשו צימוקים והעמיד ערמה, אין זו גמר מלאכתם. אמר רבי יוסי בן יוסי בשם רבי יצחק בן אלעזר. אף שלענין חיוב מעשר, גמר מלאכתם של הצימוקים הוא רק כשיעמיד מהם ערמה. יכול להפריש מן היין על ענבים לעשות מהם צימוקים, שרק ענבים שעומד לעשות מהם יין נחשב כמי שלא נגמרה מלאכתו. דאין לך אסור להפריש מדבר שנגמרה מלאכתו, על דבר שלא נגמרה מלאכתו, אלא גורן ויקב בלבד. תנן, מי שתרם שמן על זיתים לאכילה, תרומתו תרומה. לפי מה הוא תורם, לפי שמנן, שיתן בכמות של שמן שיכול להפיק מהזתים הללו או לפי אוכלן וצריך לתת שמן בנפח אחד חלקי חמישים מכמות הזתים? א"ר יוחנן אייתיה מדחילפי, דתני חילפי, רבי אומר לפי שמנן. רבן שמעון בן גמליאל אומר לפי אוכלם. אבל לא צריך להפריש על גרעיניהון לפי שאינם נאכלים. הכל מודים בכלוכסין שהם זתים שאינם לשמן, שהן תורמין לפי אוכלן, אבל לא על גרעיניהון. חנניה בעי. ואף לענין שבת כן? **דלרבי חיוב שיעור הוצאת זתים בשבת אם יש בהם כדי להפיק רביעית שמן. ולר"ג חייב אם הוציא כגרוגרת? אשכח תני, הוצאת שבת בכמה? רבי אומר ברביעית. רבי שמעון בן גמליאל אומר כגרוגרות. אמר רבי חנניה בשם רבי הלל. מה דאנן תנינן. מסייע להדא. דתני רבי הושעיא. דתני רבי הושעיא, זיתים על זיתים והוא עתיד לכותשן. ענבים על ענבים והוא עתיד לדורכן. תרומה ויחזור ויתרום. מכאן שתרם מדבר שלא נגמר מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו תרומה ויחזור ויתרום משום גדר חטאת. ואנן תנינן, מי שתרם שמן על זיתים לאכילה. זיתים על זיתים לאכילה. יין על ענבים לאכילה, וענבים על ענבים לאכילה. ונמלך לדורכן, אינו צריך לחזור ולתרום. מפני שנמלך. משום שבשעה שתרם. תרם מן הגמור על הגמור. הא לא נמלך, אלא התכוון לכתשן דהוי מדבר שאינו גמור על דבר שאינו גמור. תרומה ויחזור ויתרום: אמר רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש.******

כתיב, ואמרתה אלהם בהרימכם את חלבו ממנו, ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן. [במדבר יח כז] ממה שהוא מצוה את בני לוי לתרום מן הגמור שהרי גורן זה אחרי מרוח. הדא אמרה שאם נתן ללוי שיבלין, מעשרותיו מעשרות, והלוי ימרח ויתן לכהן. שהרי אם אן הלוי זוכה במעשר אלא אחר שנגמרה מלאכתו, מה שיש לצוות את הלוי לתת לכהן ממה שנגמרה מלאכתו? אמר חייא בר אדא בשם ר"ש בן לקיש. מעשר ראשון שהקדימו בשיבלין, אסור לאכל ממנו עראי שהמעשר קובעו. ומה טעם? שנאמר [דף ח עמוד ב] את קדשי בני ישראל לא תחללו ולא תמותו. [במדבר יח לב] מעשר ראשון שהקדימו בשיבלין, אם אכל קדם שימרח, מהו שילקו על טבלו דבר תורה? אמר רבי אשיאן בשם רבי יונה. מתניתא אמרה שאין לוקין על טבלו דבר תורה והפסוק היה רק לאסמכתא. דתנינן תמן. תרומת מעשר, שוה לביכורים בשני דרכים. ולתרומה בשני דרכים. ניטלת מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף כביכורים. ואוסרת מן הגורן אבל לא קדם לכן, ויש לה שיעור כתרומה שצריך שהיו שיריה נכרים שלא כביכורים. אית לך מימר אוסרת מן הגורן, לא לאחר מירוח? הדא אמרה שאין לוקין על טבלו דבר תורה:

הדרן עלך פרק חמשה לא יתרומו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ב הלכה א

מתני': אין תורמין מן הטהור על הטמא. ואם תרמו, תרומתן תרומה. באמת אמרו. העיגול של דבילה שנטמא מקצתו, תורם מן הטהור שיש בו על הטמא שיש בו. וכן אגודה של ירק. וכן ערימה. היו שני עיגולים, שני אגודות, שתי ערימות, אחת טהורה ואחת טמאה, לא יתרום מזה על זה. רבי אליעזר אומר, תורמין מן הטהור על הטמא. אין תורמין מן הטמא על הטהור. ואם תרם שוגג, תרומתו תרומה. מזיד, לא עשה ולא כלום. וכן בן לוי שהיה לו מעשר טבל ונטמא. היה מפריש עליו והולך שוגג, מה שעשה עשוי. מזיד, לא עשה ולא כלום. ר' יהודה אומר. אם היה יודע בו מתחילה. אף על פי שהוא שוגג, לא עשה ולא כלום. המטביל כלים בשבת בשוגג, ישתמש בהן. ומזיד, לא ישתמש בהן. המעשר והמבשל בשבת בשוגג, יאכל. מזיד, לא יאכל. הנוטע בשבת שוגג, יקיים. מזיד, יעקור. ובשביעית בין שוגג בין מזיד יעקור:

גמ': תנן, אין תורמין מן הטהור על הטמא. ואם תרמו, תרומתן תרומה. מ"ט? אמר רבי יוחנן בשם רבי ינאי שנאמר, ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב [במדבר יח כז]. מה יקב אי אפשר שיהא מקצתו טמא ומקצתו טהור, אלא או כולו טמא או כולו טהור ונמצא מפריש מהטהור על הטהור ומהטמא על הטמא. אף גורן, אף על פי שאפשר שיהא מקצתו טמא ומקצתו טהור. מפריש מהטהור על הטהור ומהטמא על הטמא. דלמידין אפשר משאי אפשר. מעתה לא יהא תרומתו תרומה אפילו בדיעבד? כתיב, ונתתם ממנו את תרומת ה', מכל מקום. כל הדברים למידין ומלמדין. תרומת מעשר היא מלמדת, ואינה למידה. תרומת מעשר לימדה על תרומה גדולה שלא תהא ניטלת מן הטהור על הטמא, והיא עצמה, ניטלת מן הטהור על הטמא. מניין? אמר ר' יוסי בשם חזקיה ור' יונה אמר בשם ר' ינאי דכתיב, ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן [במדבר יח כח]. עשה שינתנו לאהרן הכהן בכהונתו מכאן שיכול להפריש מן הטהור על הטמא. כהנא אמר. מדכתיב, מכל חלבו את מקדשו ממנו [במדבר יח כט]. טול מן המקודש שבו תרומת מעשר היינו טול מן הטהור שבו. תרומת מעשר לימדה על תרומה גדולה, שהיא ניטלת מן המוקף, והיא עצמה ניטלת שלא מן המוקף. מניין שתרומת מעשר ניטלת שלא מן המוקף? שנאמר [דף ט עמוד א] מכל מעשרותיכם תרימו את תרומת ה'. אפילו אחד ביהודה ואחד בגליל. תרומת מעשר לימדה על תרומה גדולה שלא תהא ניטלת אלא מן הגמור, ואף היא ניטלת מן הגמור. תרומת מעשר, ניטלת מן הטהור על הטהור. ומן הטמא על הטמא. מן הטהור על הטמא. ואינה ניטלת מן הטמא על הטהור. רבי נחמיה אומר כשם שאינה ניטלת מן הטמא על הטהור, כך אינה ניטלת מן הטמא על הטמא. ומודה רבי נחמיה בדמאי. עד כדון בשהיה לו מאותו המין גם טהור. לא היה לו טהור מאותו המין מה יעשה? נשמעינא מן הדא.

רבי חנינא ענתונא סלק עם רבי זעירה לחמת גרר. זבן ליה גלוסקי לחם טהור. בעי מתקנא מיום לחבריה, שחשש אולי למחרת לא ימצא לחם טהור. אלא רק טמא ולא יוכל לתקנו שאן מפרישין מן הטמא על הטמא אמר ליה, לית אנן צריכין חששין לרבי נחמיה שהוא יחידאי. אית לך מימר כשהיה לו מאותו המין? תנן, באמת אמרו. העיגול של דבילה שנטמא מקצתו, תורם מן הטהור שיש בו על הטמא שיש בו. שכיון שהוא גוש אחד, אן מקום לגזור שמא לא יתרום מן המוקף. א"ר אליעזר. כל מקום ששנינו באמת, זה הלכה למשה מסיני. עיגול של דבילה שנטמא מקצתו, מכיון שנטמא מקצתו, אין כולו טמא? במחובר במי פירות היא מתניתא. שמי פירות אינם עושים חיבור לטומאה. ואין סופו ליחלק ולעשותו שנים? שהרי צריך להפריש חתיכה ולקרא עליה שם תרומה. ושוב צריך להיות אסור להפריש מן הטהור על הטמא, גזרה שמא לא יפריש מן המוקף. תיפתר שקרא לה שם במחובר. תנן, וכן אגודה של ירק תורם מן הטהור שיש בו על הטמא שיש בו. מתניתין שנטמא ועודה אגודה. אבל נטמאת קלחין ואגדן, לא בדא. ואין סופה ליחלק ולעשות שנים כשפריש חלק לתרומה? תיפתר שקרא לה שם במחובר. אגד שנטמא והתירו ואגדו מהו? תנן, באמת אמרו. העיגול של דבילה שנטמא מקצתו, תורם מן הטהור שיש בו על הטמא שיש בו. וכן אגודה של ירק. וכן ערימה. וליתני עיגול ולא ליתני אגודה? ניתני אגודה ולא ליתני ערימה? אילו תנינן עיגול ולא תנינן אגודה, הוינן אמרין. עיגול שכולו גוף אחד תורם מטהור על הטמא. אבל אגודה שאין כולה גוף אחת, אינו תורם. הוי צורכה מיתני אגודה. ואילו תנינן אגודה ולא תנינן ערימה. הוינן אמרין, אגודה שכולה תפושה אחת, תורם מן הטהור על הטמא. אבל ערימה שאין כולה תפושה אחת, אינו תורם. הוי צורכה מיתני עיגול, וצורכה מיתני ערימה. תנן היו שני עיגולים, שני אגודות, שתי ערימות, אחת טהורה ואחת טמאה, לא יתרום מזה על זה. מכיון דתנינן אן תורמים מן הטהור על הטמא, פשיטא שאם היו שני עיגולין ושתי אגודות ושתי ערימות, אן תורמים מזה על זה. [דף ט עמוד ב] אמר רבי חייא בר אדא. קמ"ל שבערימה אחת שחלקה טהורה וחלקה טמאה, מפריש מן הטהור על הטמא אפילו בערימה של קישואין ודלועין היא מתניתא. היו שני עיגולין. אחד מקצתו טמא ואחד מקצתו טהור. מהו שיתרום מזה על זה? האם כיוון שיכול היה להפריש מחלק טהור שבו על חלק טמא שבו, ועל חלק טהור של חברו, אף על חלק טמא שבשני מותר, או שלא התירו חכמים אלא באותו עיגול. יבא כהדא היו לפניו מאה סאים טבל התכוון להפריש שני סאים והפריש סאה אחת, נמצא מקצת הכרי מתוקן ומקצתו טבל. יכול להפריש עוד סאה ולא חוששים שמא תרם מהפטור על החיוב. שהרי אן דרך להוציא הכל בבת אחת וכאילו התנה בפירוש. אבל לא יתרום מהכרי הזה על כרי אחר של טבל. היו לפניו שני כריים. אחד הפריש ממנו מקצת תרומות ומעשרות, ואחד הפריש ממנו מקצת תרומות ומעשרות. מהו שיתרום מזה על זה? היינו שירים אותה סאה שעוד נשארה לו להרים, אבל בכונה לתקן את הכרי השני. האם מותר כמו שמותר לצורך אותו כרי ולא חוששים שמא תרם מהפטור על החיוב. תלמידיו דרבי חייא רובה שאלון לרבי חייא רובה, ואמר לון. לדעת ר"א בן יעקב אפילו על אותו כרי אסור שמא נמצא תורם מהפטור על החיוב. ועליו הכתוב אומר הכסיל חובק את ידיו ואוכל את בשרו [קהלת ד ה]. רבי אלעזר אמר בשם רבי חייא רבה, לא התירו חכמים אלא באותה ערמה, אבל לערמה אחרת לא, אף כאן אין תורמין ומעשרין מזה על זה. הרי שהביא מינין הרבה בקופה. וכרוב מלמעלן וכרוב מלמטן, ודבר אחר באמצע. אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה, שכיוון שמן אחר חוצץ אן זה מן המוקף. הדא דתימא, בשאין שם חלל שדרכו הכרוב מלמעלה רואה את הכרוב שלמטה. אבל אם יש שם חלל, תורמין ומעשרין מזה על זה. כל בית הגיתות אחד. כל בית הגרנות אחד. תני, אמר רבי יודה. והוא שתהא תפוסת הגורן ערמה מרכזית באמצע שכיוון שהערמה המרכזית באמצע, שאר הערמות טפלות לה. עד כדון בערמה של חיטין. אם היתה ערמה של קש או תבן האם גם אז כל בית הגרנות נחשב אחד, ויכול להפריש מחטים שבמקום אחד, על חטים שבמקום אחר? רבי חגי' בעי קומי רבי יוסי. היה טמא באמצע מהו? א"ל, והיינו נושך? דמה שבית הגרנות עושה הכל אחד זה דווקא כשאפשר להצמיד ערמה לחברתה שיהיה נושך. וכיוון שהערמה טמאה והאחרים טהורים, אן מצטרפים. חברי'א בעון קומי רבי יוסי. היתה מפה באמצע שהפרידה בן הערמה המרכזית לשאר הערמות, מהו? אמר לון, והיינו חמשה שקין בגורן. דתני, חמשה שקין בגורן [דף י עמוד א] תורמין ומעשרין מזה על זה. תנן, רבי אליעזר אומר, תורמין מן הטהור על הטמא. תני, רבי אילעאי אומר משום רבי אליעזר. תורמין מן הטהור על הטמא בלח. כיצד? כבש זיתים בטומאה, והוא רוצה לתורמן בטהרה. מביא משפך שאין בפיו כביצה. וממלא אותו זיתים ונותנו על פי חבית. ונמצא תורם מן המוקף. למה לי פחות מכביצה? אפילו כביצה. לא פירורין אינן שהרי

כל זית לעצמו ואן בכל אחד כבצה ורק הזתים הנוגעים יטמאו? אה"נ אלא כדי למעט בטומאה, שלא יגעו ויטמאו זיתים הרבה. אמרו לו. אף אנו מסכימים שבלח תורם, אבל אן זתים נחשבים ללח, שאין לך קרוי לח, אלא יין ושמן בלבד. היאך עבידה שתורם מן המוקף ביין ושמן ולא יטמא את הטהור? אם סחט את הענבים בקורה אחת והכניסם לשני בורות, או סחט בשני קורות והכניסם לבור אחד. ניחא קורה אחת לשני בורות. אלא שני קורות לבור אחד, לא מתוך שנטמאו מקצתן, נטמאו כולן? אמר רבי אילא בשם רבי אלעזר. תיפתר שהיה בלבו לעשותו תפוסה אחת ועשה שתי תפוסות. שאף שסחט בשני קורות. כיוון שהתכוון להכניסן לבור אחד, אפילו נמלך לעשותו שתי תפוסות והכניסם לשני בורות יכול להפריש מזה על זה. א"ר יוסי ב"ר בון. מה שהקלו לתרום מהטהור על הטמא בלח? הדא דתימר, כשנטמא משישלה ומשיקפה. שכבר נראו לתורמן מזה על זה כשהיו בטהרה. אבל אם נטמא עד שלא שילה ועד שלא קיפה שכשנתחייב במעשרות כבר היה טמא ולא היה ראוי להפריש מהטהור עליו, לא בדא. אמר רבי טבי בשם ר' יאשיה בי רבי ינאי. הלכה כרבי אליעזר במשנה שבן בלח בן ביבש תורמים מן הטהור על הטמא. וכן אמר ר' יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיא, הלכה כר' אליעזר. רבי חונה אמר בשם ר' חנניא, אין הלכה כר' אליעזר. ר' יוסי ב"ר בון ורבי יהודא אמרו בשם שמואל. אין הלכה כרבי אליעזר. אתא עובדא קומי ר' אימי, ולא הורי. אמר, תרין כל קביל תרין אינון. [דף י עמוד ב] אמרין ליה. והא רבי יצחק בר נחמן דהוא גברא רבא הורי, אפילו כן לא הורי. תמן תנינן. התורם את הבור. העלה חבית יין מן הבור ואמר כשהיא מעל הבור כדי להפריש מן המוקף, הרי זו תרומה על מנת שתעלה בשלום. שחשש שמא אחר שיתרום תשבר החבית או ישפך היין לבור ונמצא כל מה שבבור מדומע, לכן התנה שרק אחר שהחבית תצא בשלום יכול עליה שם תרומה. מחזיקים שלא התכוון, אלא שתצא בשלום מן השבר, שלום מן השפיקה, אבל לא מן הטומאה. שהרי לא העלה בדעתו שתטמא, שאן טמאים נמצאים בגת. ר"ש אמר. אף מן הטומאה. אמר רבי יוסי בן חנינא, בטומאת טבולי יום היא מתניתא. אמר רבי אילא. שכן טבולי יום מצויין בין הגיתות. דאמר רבי יוסי. אין לטבול יום מגע אצל טבל. שטבול יום הוא שני לטומאה ואינו פוסל טבל. תני, אמר רבי יודן. בד"א? בתרומה גדולה, שהיא צריכה לתרום מן המוקף. שאף שחשש שמא תשבר החבית או ישפך היין, היה חייב להפריש מעל הבור כדי שיהיה מן המוקף. אבל בתרומת מעשר, כיוון שאינו חייב להפריש מעל פי הבור ובכל זאת הפריש מעל הבור. משמע שלא העלה על דעתו שתשבר החבית או ישפך היין, ומה שאמר שתעלה בשלום, תנאי בעלמה הם ולא מחשש דימוע. ואפילו אם נשברה או נשפכה משהעלה, אפילו שאר כל הדברים, שלום הן, והתרומה חלה. היה תורם תרומה ותרומת מעשר כאחת והתנה ע"מ שתעלה שלום, אם נשברה או נשפכה משהעלה, אינה שלום, משום תרומה גדולה שבה. יהודה ברבי אומר. לא עלתה על דעתו של זה לעבור על דברי תורה, להקדים תרומת מעשר לתרומה גדולה. שאם נאמר שרק תרומה גדולה לא חלה אבל תרומת מעשר חלה, ויחזור ויפריש תרומה גדולה. נמצא זה מפריש תרו"מ לפני תרומה גדולה ועובר על לאו שנאמר (שמות כב, כח) מלאתך ודמעך לא תאחר, ולא יתכן שיתכוון לעבור על דברי תורה. מתיב ר' אבא בר ממל. והא תנינן, אין תורמין מן הטמא על הטהור ואם תרם בשוגג, תרומתו תרומה. הגע עצמך שתרם בשוגג ואמר לא עלתה על דעתו לעבור על דברי תורה ולתרום מהטמא על הטהור, ומדוע לא נאמר שהתרומה בטלה? א"ר אבא בר [דף יא עמוד א] ממל. אם אמר את כן, נמצאת מבריחו מן הקלה ומכניסו לחמורה. שירדו חכמים לסוף דעתו שודאי יסכים שתהיה תרומתו תרומה. שהרי אם תרומתו תתבטל, יבוא לאכול טבל שהוא חושב שפירותיו מתוקנים, וטבל בעון מיתה. ואף שכך יתכן שהכהן יאכל תרומה טמאה, אן העוון חמור כל כך, דטהור שאכל את הטמא בעשה. תנן, אין תורמין מן הטמא על הטהור. ואם תרם שוגג, תרומתו תרומה. מזיד, לא עשה ולא כלום. תני בשם רבי יוסי. אם תרם מן הטמא על הטהור. בין בשוגג בין במזיד, מה שעשה עשוי. ר' פנחס בעא קומי ר' יסא. מה שאמרה המשנה שאין תורמין מן הטמא על הטהור. ואם תרם שוגג, תרומתו תרומה. עד כדון ששגג שהיה סבור בהו שהן טהורין. היה יודע שהן טמאין, ושגג וסבר שמותר לתרום מן הטמא על הטהור, האם גם בזה תרומתו תרומה? אמר ליה, יאות שאלתה רבי. שאתה סובר כרבי יודא שרק בשוגג תרומתו תרומה אבל במזיד אן תרומתו תרומה. ולשיטה זו יש מקום לספק מה נקרא שוגג. ברם לי שאני סובר כר' יוסי, היא הדא היא הדא. תנן, המטביל כלים בשבת בשוגג, ישתמש בהן. ומזיד, לא ישתמש בהן. מתניתא בכלים גדולים שאן רגילות לשאוב בהם מים. אבל בכלים קטנים, מערים עליהן ומטבילן. ותני ר' הושעיא.

ממלא הוא אדם כלי טמא מן הבור, ומערים עליו ומטבילו. ותני, נפל דליו בתוך הבור. נפל כליו לתוך הבור. מערים עליהן ומטבילין. תרין אמוראין. חד אמר, **מה שהתירו בברייתא להערים עליהם ולהטביל, זה אפילו בכלים שנטמאו באב הטומאה שזו טומאה דאורייתא** [דף יא עמוד ב] וחרנה אמר, **שכל ההתר זה רק בכלים שנטמאו בולד הטומאה. שזו טומאה דרבנן.** מתיב מ"ד בולד הטומאה למ"ד באב הטומאה. **והרי כלים שנטמאו באב הטומאה טעון הערב שמש. ואך התירו הערמה? הרי לא יוכל להשתמש בהם בשבת ונמצא זה מכין משבת לחול? א"ל,** ברוצה להשתמש בהן חולין בטהרה. *שטבול יום הרי הוא שני ואינו מטמא חולין.* ר' ירמיה ור' זעירא אמרו בשם ר' חייא בר אשי. אשה פיקחת שרוצה לרביץ את ביתה בשבת, מדיחה כוס כאן, קערה כאן, תמחוי כאן, ונמצאת מרבצת ביתה בשבת. אמר רבי שמואל בשם רבי אבהו. **מה שאמרה המשנה שהמטביל כלים בשבת בשוגג, ישתמש בהן. לא רק שטבל את הכלי בשגגה. אלא אפילו אם שגג באיסור. שחשב שמותר לטבול כלים בשבת, מותר להשתמש בהם. ומה שאמרה המשנה במזיד לא ישתמש בהן, הכוונה שהזיד באיסור. שהטביל כליו אף שידע שזה אסור.** א"ר יוסי. מתניתין אמרה כן דתנן, המעשר והמבשל בשבת. שוגג יאכל, מזיד לא יאכל. בשוגג באיסור, במזיד באיסור. **שהרי במעשר אן מציאות של שגגה אם לא באומר מותר.** תני, המבשל בשבת. שוגג יאכל *אפילו הוא, מזיד לא יאכל* אפילו אחרים בשבת. אבל במוצאי שבת יאכל אפילו הוא, **דברי ר"מ.** ר' יהודה אומר. בשוגג יאכל למוצאי שבת אפילו הוא. במזיד לא יאכל הוא עולמית אבל אחרים אוכלים. ר"י הסנדלר אומר. בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא לו [דף יב עמוד א] במזיד, לא יאכל לא לו ולא לאחרים. שמואל כר"י הסנדלר. רב, כד הוה מורי בחבורתיה, הורי כר"מ. בציבורא הורי, כרבי יוחנן הסנדלר. א"ר שמעון בר ברסנא. כרבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה הורי לון, *שהיה מחמיר יותר.* דתני רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה. כל דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת *כמו בישול,* ועשאו בשבת. בין בשוגג בין במזיד, אסור בין לו בין לאחרים. וכל דבר שאין חייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת, ועשאו בשבת. בשוגג יאכל למ"ש לאחרים ולא לו. במזיד לא לו ולא לאחרים. בעון קומי רבי יוחנן. את מה את אמר? אמר לון. אני אין לי אלא משנה כשיטת ר"מ. **דתנן,** המעשר והמבשל בשבת. בשוגג יאכל **במזיד לא יאכל.** שמע רב חסדא ואמר, הותרו שבתות. לא כן אמר רב הונא בשם רב, ותני ר' חייא כן. בראשונה היו אומרים. השוכח והשהה תבשילו על גבי כירתו בשבת. בשוגג יאכל, **במזיד לא יאכל.** נחשדו שהיו מניחים מזידים, ואומרים שכיחים היינו. ואסרו להם את השוכח. ואת אמר הכא הכין? א"ר הילא. נחשדו להיות מניחים, ולא נחשדו להיות מבשלין. **ולכן** קנסו במניח ולא קנסו במבשל. **תני התם** גבי איסור שהייה. חזרו לומר כל תבשיל שהוא מצטמק ויפה לו, אסור. מצטמק ורע לו, מותר. איזה תבשיל שהוא מצטמק ויפה לו? כרוב, ואפונין, ובשר טרוף. א"ר תנחום בר עילא. אף ראשי לפתות וראשי קפלוטות, עשו אותן כתבשיל שהוא מצטמק ויפה לו. ביצים מה הן? אמר רבי יוסי בשם ר' ישמעאל. ור' ירמיה ור' חנינא אמרו בשם ר' ישמעאל בי ר' יוסי. אבא עלה לביתו, ומצא שם ביצים ואסר. *מיס חמין והתיר.* אמר ר' שמואל בר נתן בשם ר' חמא בר חנינא. אני ואבא עלינו לחמת גדר, והביאו לפנינו ביצים קטנות כעזרידין. וטעמון יפה כפינקריסין. תני, לא תמלא אשה קדירה עססיות ותורמסין ותתנם לתוך התנור ערב שבת עם חשיכה. ואם נתנום, אסורים למוצאי שבת עד כדי שיעשו. ר' אחא אמר, **מה שאמרה הבריתא ואם נתנום אסורים, הכוונה נתנום במזיד. והלכה כר"מ שסובר שהמבשל במזיד לא יאכל בו ביום. אבל יאכל למוצ"ש. והבריתא חידשה שצריך להמתין בכדי שיעשו.** ר' יוסי אמר, **שהבריתא מדברת במקרה שנתנום בשוגג, שהלכה כר' יהודא שאמר שבשוגג יאכל למוצאי שבת. והבריתא חידשה שצריך להמתין בכדי שיעשו.** יאות א"ר יוסי **שהבריתא כרבי יהודה. דתנן,** הנוטע בשבת. בשוגג יקיים, במזיד יעקור. בשביעית, בין בשוגג בין במזיד יעקור. ר' יהודא אמר חילוף הדברים. בשביעית. בשוגג יקיים. במזיד יעקור. בשבת. בין בשוגג בין במזיד יעקור. מפני שהניית שבת עליו. וכאן מכיון שאת אמר המתן למוצאי שבת עד כדי שיעשה, כמי שלא נהנה מחמת שבת כלום [דף יב עמוד ב] מה טעם דרבנן? נחשדו על השביעית ולא נחשדו על השבתות. ד"א. מונין לשביעית ואין מונין לשבתות. *שכשיגיע לשנה הרביעית שמתחיל לאכול מהפירות, ימנו את השנים למפרע וידעו שנטע בשביעית.* **מאי נ"מ?** נטע פחות משלשים יום לפני שביעית, ונכנסה לשביעית. אין תימר **משום שנחשדו.** אין כאן **מקום לסברת נחשדו שהרי נטע בשביעית.** אין תימר מונין. יש כאן מונין *שהרי מתחילים למנות משנת השמיטה.* נטע פחות משלשים יום לפני מוצאי שביעית, ונכנסה שמינית. אין תימר **משום שנחשדו. יש כאן נחשדו שהרי נטע בשביעית.** אין תימר מונין. אין כאן מונין *שהרי מתחילים למנות מהשנה השמינית.* **מה שאמר**

ר"י שהנוטע בשביעית בשוגג יקיים במזיד יעקור, חייב אתה לומר דאתיא כמ"ד מפני החשד. ברם כמ"ד מפני שמונים, היה צריך לאסור בן בשוגג בן במזיד ולקנוס שוגג מפני מזיד. ומזה שהוא לא קנס שוגג, על כרחך שהוא סובר שהטעם הוא מפני החשד:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ב הלכה ב

מתני': אין תורמין ממין על שאינו מינו. ואם תרם, אין תרומתו תרומה. כל מין חיטים אחד. כל מין תאנים וגרוגרות ודבילה אחד, ותורם מזה על זה. כל מקום שיש כהן, תורם מן היפה. וכל מקום שאין כהן, תורם מן המתקיים. ר"י אומר. לעולם הוא תורם מן היפה. ותורמין בצל קטן שלם, ולא חצי גדול. ר"י אומר. לא כי, אלא חצי בצל גדול. וכן היה רבי יהודה אומר. תורמין בצלים מן בני המדינה על הכופרים. ולא כופרים על בני המדינה, מפני שהוא מאכל פלוטוקוס *חשובים*:

גמ': אמר רבי יוחנן בשם ר' ינאי. זה אחד מן ג' מדרשות [דף יג עמוד א] שהן מחוורין בתורה. כתיב כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן [במדבר יח יב]. מה פסוק זה בא ללמד? אם ללמד שתורמין מן התירוש על הדגן, ומן הדגן על התירוש שהרי נאמר חלב תירוש ודגן שיכול לתת חלב אחד על שניהם. הרי תירוש ויצהר הרי שני מיני אילן הם, ואף על פי כן אין תורמין ומעשרין מזה על זה. שהרי נאמר חלב בנפרד ליצהר ולתירוש אלא אמר רבי יוחנן, מה תירוש ויצהר שהן מיוחדין שהן שני מיני אילן, אין תורמין ומעשרין מזה על זה. ואף אני מרבה שני מיני שבדגן, שני מיני שבתבואה שאין תורמין ולא מעשרין מזה על זה. תנן, כל מין חיטים אחד. לכן צריכה אפילו, מן אגדון חיטה לבנה על שמתית שחומה, ומן שמתית על אגדון, תנן, כל מין תאנים וגרוגרות ודבילה אחת, ותורמין ומעשרין מזה על זה. תני, תרומה גדולה שאן לה שיעור, תורמין תאנים על הגרוגרות במניין, אף שתאנה גדולה מגרוגרת, וגרוגרות על התאנים במידה. אבל לא תאנים על הגרוגרות במידה, ולא גרוגרות על התאנים במניין. רשב"ג אומר. סלי תאנים וגרוגרות מין אחד הן, ותורמין ומעשרין מזה על זה. תני, וגרוגרות על התאנים במידה אבל לא במנין. א"ר ישמעאל בי ר' יוסי. אבא היה נוטל עשר גרוגרות מן המוקצה, על תשעים תאנים שבכלכלה. ר' ירמיה סבר מימר, את רואה את הצמק כאלו תפח כמו שהיה קדם. לכן רבי ישמעאל נטל עשר גרוגרות, על תשעים תאנים אף שנפחם קטן יותר מן התאנים. ומה שאמר רשב"ג ש סלי תאנים וגרוגרות מין אחד הן, ותורמין ומעשרין מזה על זה. יכול להפריש מסל גרוגרות על סלי התאנים. דנסב סלין רברבין בתאנייא. שהרי סל גרוגרות כשהיה תפוח היה הרבה יותר מסל תאנים. אבל לא תאנים על הגרוגרות. ר' יונה ור' יוסי תרין אמרין. דרך התפח לצמוק, ואין דרך הצמוק לתפוח. ונסב סל כמה דאינון. ויכול להפריש בן מן התאנים בן מן הגרוגרות במידה. ולא אכפת לנו מהנפח של הגרוגרות קדם שיבשו [דף יג עמוד ב] אמר לון ר' אחא לר' יונה ור' יוסי, כן ר' אילא רבכון הוי בה. תמן תנינן. כביצה אוכלין שהניחן בחמה ונתמעטו. וכן כזית מן הנבילה, וכעדשה מן השרץ, וכזית פיגול, וכזית נותר, כזית חלב, הרי אילו טהורין הכוונה שאינם מטמאים. הניחם בגשמים ותפוחו טמאים וחייב עליהם. דרומאי אמרי, והוא שהיה בהם כזית מעיקרו אבל אם לפני שהניחם בחמה לא היה בהם כזית וע"י הגשמים תפוחו ליותר מכזית, אינם טמאים. כי אין דרך הצמוק לתפוח *והמים לא הופכים חלק מהם*. כדברי ר' יונה ור' יוסי. ר' יוחנן ור"ש בן לקיש תריהון אמרין ואף על פי שאין כזית מעיקרו כיוון שעכשיו יש בהם שיעור, מטמאים. תמן תנינן. כל המנחות באות מצה, חוץ מחמץ שבתודה ושתי הלחם שהן באות חמץ. ר' מאיר אומר, שאור בודה להן מתוכן ומחמץ. שמבדיל מקצת סולת מן העשרון לאחר שנמדד. ולש אותו המקצת וטומנו בהעשרון ומתחמץ כולו מאליו. ר' יהודה אומר. אף היא אינה מן המובחר, שלא תתחמץ יפה. לפי שאין כאן שאור מחומץ. אלא מביא שאור מתוך ביתו שהוא מחומץ יפה, ונותן לתוך המדה של עשרון, ומוסיף סולת וממלא את המדה. אמרו לו. אף היא היתה חסירה או יתירה. מני אמרו לו? ר"מ. וכך אמר לו ר"מ. פעמים שהשאור שהביא מביתו יפה, והוא מתפוח את העיסה עד שיש בה עישרון. הא אילו היה השאור מהסולת עצמה, היתה צמוקה ולא היה בה עישרון. ועכשיו שהוא שאור יפה והוא תפוח יש בו עישרון, אבל את צריך לראות את התפוח כאילו הוא צמוק, והרי אז היא נראית חסירה ואן בו

עישרון. ופעמים שהשאור רע והוא צמק. הא אילו היה השאור מהסולת עצמה, היתה תפוחה. ועכשיו שהשאור רע הוא צמוק והוספתה סולת ומלאתה את הכלי עד שיש בו עישרון. אבל צריך לראות את הצמק כאילו הוא תפח. והרי אז היא נראית יתירה. על דעתיה דר' ירמיה, ר' יוחנן ור"ש בן לקיש, שלשתן אמרו דבר אחד כשיטת ר"מ ביתירה. **שרואים את הצמוק כאילו הוא תפוח** ודנים על פי המצב העכשווי. **ר' ירמיה** דאמר רואים את הצמוק כאילו תפוח. **ר"י ור"ל** דאמרי אפילו אם לא היה כזית מעיקרו, אם תפח בגשם ובא לידי שיעור, טמא. על דעתיה דר' יונה ור' יוסי ודרומיה, שלשתן אמרו דבר אחד כשיטת ר"מ בחסרה. **שרואים את תפוח כאילו הוא צמוק.** ודנים על פי מה שהיה קדם שתפח שלשיטת שלשתם, אין דרך הצמוק לתפוח. אילין דבר פטי, בשלון אורז, ואנשין מתקנתה יתיה. חברייא סברין מימר. **דייסב אורז חיי לקביל המבשל. כדעת ר' ירמיה ר' יוחנן ור"ש בן לקיש, שרואים את הצמוק כאילו תפוח, ולא את התפוח כאילו הוא צמוק.** שאם היו דנין את המבושל כאילו הוא צמוק, היה צריך להפריש פחות. אמר לון ר' יוסי. אף אנא למרות שאני סובר שרואים את התפוח כאילו הוא צמוק, זה דווקא שתפח במים. אבל בבישול, אף אני אמר כן שרואים את הצמוק כאילו תפוח, למה שדרכו לתפוח בבישול:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ב הלכה ג

מתני': ותורמין זיתי שמן על זיתי כבש. ולא זיתי כבש על זיתי שמן. ויין שאינו מבושל על המבושל. ולא מן המבושל על שאינו מבושל. זה הכלל. כל שהוא כלאים בחבירו סימן שהם שני מינים. לא יתרום מזה על זה, אפילו מן היפה על הרע. וכל שאינו כלאים בחברו. תורם מן היפה על הרע, אבל לא מן הרע על היפה. ואם תרם מן הרע על היפה, תרומתו תרומה. חוץ מן הזונין על החיטין, שאינן אוכל. והקישות והמלפפון מין אחד. ר"י אומר, שני מינים:

גמ': תנן, ותורמין זיתי שמן על זיתי כבש. ולא זיתי כבש על זיתי שמן. ויין שאינו מבושל על המבושל. ולא מן המבושל על שאינו מבושל. א"ר יוחנן, דרבי יהודה היא. שאמר לעולם תורם מן היפה אפילו כשאין שם כהן. ואמר רבי יוחנן. מחלפא שיטתיה דר' יהודה. דתנן, אין מבשלים יין של תרומה מפני שהוא ממעיטו, רבי יהודה מתיר [דף יד עמוד א] מפני שהוא משביחו. משמע שלרבי יהודה יין מבושל משובח מהחי. ולמה כאן הוא אומר שלא יתרום מן המבושל על החי? אמר ר' אלעזר, אינה מוחלפת. תמן בכהן, וכאן בבעלים שאף שיין מבושל משובח יותר חיישינן שמא יפריש לפי המידה שלפני הבישול, ונמצא ממעט מהמעשרות. תנן, אין מבשלים יין של תרומה מפני שהוא ממעיטו, רבי יהודה מתיר. ממה ממעיטו? ר"א ור"י. חד אמר מפני שממעטו משותיו שלא הכל אוהבים יין מבושל. וחד אמר מפני שממעטו ממידתו. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר ר' יוחנן מחלפא שיטתיה דר"י. ואמר ר"א אינה מוחלפת, תמן בכהן וכאן בבעלים. שאף שיין מבושל משובח יותר, חיישינן שמא יפריש לפי המידה שלפני הבישול, ונמצא ממעט מהמעשרות. משמע שלרבי אליעזר, הטעם משום שממעט ממדתו. הוי, רבי יוחנן דהוא אמר מפני שממעטו משותיו. אמר רבי יודא בן רבי אימי בשם ריש לקיש, מפני שממעטו משותיו. מתניתין פליגא על רבי יוחנן דתני, לא יתרום אף משאינו מבושל על המבושל, ממה שנאמר אף, משמע כל שכן שלא יתרום מהמבושל על שאינו מבושל. לר"א שסובר שהמבושל יפה משאינו מבושל, לכן לא יתרום משאינו מבושל כי תורם מהרע על היפה. וכ"ש שלא יתרום מהמבושל, שלא יבא לידי תקלה שממעט בשיעור. אבל לר' יוחנן שאמר שטעמם של חכמים מפני שממעט משותיו, איזה כ"ש יש כאן? הרי אם בישל את היין, יש כאלה שאוהבים יין מבושל ויש שאוהבים יין שאינו מבושל, ולמה אמר כ"ש מהמבושל? אמר ר' אימי. ר' יוחנן לא תני אף. תנן, ואם תרם מן הרע על היפה, תרומתו תרומה. מ"ט? אמר ר' בון בר כהנא בשם רבי דכתיב, ולא תשא בהרימכם את חלבו ממנו [במדבר יח לב]. ממה שהוא בנשיאת עון, אתה יודע שמה שעשה עשוי. תנן, חוץ מן הזונין על החיטין, שאינן אוכל. הא דבר שהוא אוכל מותר. מתניתין דרבי ישמעאל בר' יוסי. דאמר ר' ישמעאל בי ר' יוסי משום אביו. תורמין מן היין על החומץ, אבל לא מן החומץ על היין. עבר ותרם, תרומתו תרומה. רבי אומר. יין וחומץ שני מינים הן, ואין תורמין ולא מעשרין מזה על זה אף ששניהם אוכל. אמר רבי

יהושע בן לוי. מסתברא דיודה רבי לדבר תורה וכל האיסור זה מדרבנן. מה טעמא דרבי? שאם אומר את כן שמותר לתרום מן היין על החומץ, אף הוא סבר מימר, שמותר לתרום חומץ על היין: הקישות והמלפפון מין אחד. רבי יודא אמר שני מינין. רבי יודא כדעתיה, ורבנן כדעתן. דתנינן תמן. הקישות והמלפפין אינן כלאים זה בזה. רבי יהודא אומר כלאים:

הדרן עלך פרק אין תורמין

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ג הלכה א

[דף יד עמוד ב] מתני': התורם קישות ונמצא מרה. אבטיח ונמצא סרוח. תרומה ויחזור ויתרום. התורם חבית של יין ונמצאת של חומץ. אם ידוע שהיתה של חומץ עד שלא תרמה, אינה תרומה המשנה בשיטת רבי. ואם משתרמה החמיצה, הרי זו תרומה. ואם ספק, תרומה ויחזור ויתרום. הראשונה אינה מדמעת בפני עצמה ואין חייבים עליה חומש, וכן השנייה. נפלה אחת מהן לתוך החולין, אינה מדמעתן. נפלה שנייה למקום אחר, אינה מדמעתן. נפלו שתיהן למקום אחד, מדמעת כקטנה שבשתיהן:

גמ': תנן, התורם קישות ונמצא מרה. אבטיח ונמצא סרוח. תרומה ויחזור ויתרום. ניחא אבטיח ונמצא סרוח. שספק האם תרם קדם שסרח ותרומתו תרומה או אחר שסרח ואן תרומתו תרומה לכן מספק אומרים תרומה ויחזור ויתרום. אלא קישות ונמצא מרה, אזה ספק יש כאן, הלא מעיקרא היא הייתה מרה? ואן תרומתו תרומה. ולמה אמרה המשנה תרומה ויחזור ויתרום? אמר ר' יוחנן. קישות מרה עשו אותן כספק אוכל. דאם הוא אוכל, תרומתו תרומה. ואם לא, אן תרומתו תרומה. ולכן מספק, תרומה ויחזור ויתרום. רבי יונה בעי. ולכל הדברים עשו אותן כספק אוכל? נ"מ האם מטמא טומאת אוכלין מדאורייתא ואם נגעה בתרומה האם שורפין אותה בטומאה? אם היתה תרומה ואכלה זר האם חייבין עליה חומש? אם היתה מעשר שני האם לוקין עליה חוץ לחומה? עירב בה. האם נעשה חמר גמל דספק אם זה אוכל וקנה עירוב או לא? ספק טומאה ברה"י ספקו טמא. ספק טומאה ברה"ר ספקו טהור. א"ר יוחנן. ככר שננטמא בספק רשות היחיד, שספקו טמא, וחזר ונגע באוכלין או במשקין ברשות הרבים, טימא אותם. ולא אומרים הרי זה ספק טומאה ברה"ר, לפי שכבר הוקבע לכיכר טומאה. אע"ג דתמן א"ר יוחנן ככר שננטמא בספק רשות היחיד, ומגעו ברשות הרבים טמא. הכא בקישות מרה שבאה לה ספק ברה"י ומגעה ברה"ר טהור. שלא הוקבע לה טומאה ברה"י אלא בספק. נמצא שהן שני ספיקות. ספק נגע בה שרץ ספק לא נגע. ואת"ל נגע, ספק אם הוא אוכל או לא. וכיון שזה ספק ספיקא, טהור. תני בשם ר' יוסי. אין לך מר בקישות, אלא תוכו. אם כך כיצד הוא עושה? שהרי חלק נתרם כראוי. מוסיף על החיצון שלה ותורם. ר' בנימין בר לוי בעי. דבר שאפשר לך לעמוד עליו, חכמים חלוקין עליו? אלא על עיקר בדיקתה חלוקין. דאף טעם הקליפה מר מעט. רבי יוסי סובר שזה נחשב אוכל, וחכמים סוברים שאן זה נחשב אוכל. תנן, תרם חבית ונמצאת מגולה. אבטיח ונמצא נקור. תרומה ויחזור ויתרום. רבי יודן בר פזי ור"ש אמרו בשם רבי יהושע בן לוי [דף טו עמוד א] לא אמרו אלא שאחר שתרם נמצא נקור. אבל לכתחילה, אסור לתרום על אבטיח נקור. ואם תרם אן תרומתו תרומה. ר' יעקב דרומייה בעי קומי רבי יוסי, לא מסתברא שמה שאמרו שאם תרם לכתחילה על אבטיח נקור, אן תרומתו תרומה. בשראו אותו נוקר. אבל בסתם יהיה תרומה מספק שאולי לא נחש הוא זה שנקר? א"ל, אם כך אפילו ראו אותו נוקר יהיה תרומה מספק, שהרי אינו יודע הוא אם הטיל בו אירס. אלא ודאי מאחר שנמנעים לאכול נקור מפני הסכנה, אין זה אוכל. ואפילו כשלא ראו את הנחש נוקר, אין תרומתו תרומה. חברי"א בעון קומי ר' יוסי. מה בינה לטמא? למה אם תרם מן הנקור אן תרומתו תרומה. ואילו אם תרם מהטמא על הטהור בשוגג תרומתו תרומה. הרי את שניהם לא אוכלים? אמר לון, טמא בעינו הוא, איסור טמאה היא שגרמה שלא תאכל. ברם הכא, עפר הוא. אמר ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן. הלכה כדברי רבי, שיון וחומץ שני מינים הם. תנן, התורם חבית של יין ונמצאת של חומץ. אם ידוע שהיתה של חומץ עד שלא תרמה, אינה תרומה. אמר ר' חייא בשם רבי יוחנן, דרבי היא. רבי

אבא בר כהן בעי קומי רבי יוסי. לא כן אמר רבי חייא בשם רבי יוחנן, רבי וחביריו, הלכה כרבי. ואמר רבי יונה, ואפילו רבי אצל ר"א בר"ש. **אם כך למה היה צריך ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן, להגיד שהלכה כדברי רבי דין וחומץ שני מינים הם? א"ל.** בגין שאת הדעה החולקת על רבי ואומרת **שיין וחומץ מן אחד, העמיד רבי ישמעאל ב"ר יוסי משום אביו, רבי יוסי.** ואמר ר' יוסי בשם ר' יוחנן. רבי יוסי וחביריו, הלכה כרבי יוסי. דלא תסבור למימר אופי הכא כן, **שהלכה כרבי יוסי אף שהוא חולק על רבי.** לכן צריכה מימר, הלכה כרבי. רבי זעירא ור' יעקב בר אידי אמרו בשם ר' יוחנן. ר"מ ור"ש, הלכה כר"ש. ר"ש ור' יהודא, הלכה כר"י. ואין צ"ל ר"מ ור' יהודא, שהלכה כר"י. ר' אבא ור' יעקב בר אידי אמרו בשם ר' יונתן. ר' מאיר ור"ש, הלכה כר"ש. ר"ש ור"י, הלכה כר"י. ואין צ"ל ר"מ ורבי יהודא הלכה כרבי יהודא. ומינה את שמע, ר"ש ורבי יהודא, הלכה כרבי יהודא: **תנן תרומה ויחזור ויתרום.** כיצד הוא עושה? נותן שתיהן לכהן, והכהן נותן לו דמי אחת מהן. איזה מהן נותן לו, דמי גדולה או דמי קטנה? מן מה דתנינן מדמעת כקטנה שבשתיהן, הדא אמרת דמי גדולה נותן לו:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ג הלכה ב

מתני': **השותפין שתרמו זה אחר זה. רבי עקיבא אומר, תרומת שניהם תרומה ששותף לא יכול לתרום עבור חלק חברו בלא ידיעתו.** וחכ"א, תרומת הראשון תרומה. רבי יוסי אומר. אם תרם הראשון כשיעור, אין תרומת השני תרומה. ואם לא תרם הראשון כשיעור, תרומת השני תרומה. במה דברים אמורים? בשלא דיבר ולא מינה אותו שליח. אבל אם הרשה את בן ביתו, או את עבדו, או את שפחתו לתרום, תרומתו תרומה. ביטל. אם עד שלא תרם ביטל, אין תרומתו תרומה. ואם משתרם ביטל, תרומתו תרומה. הפועלין אין להם רשות לתרום. חוץ מן הדרוכות, שהן מטמאין את הגת:

[דף טו עמוד ב] גמ': **תנן, השותפין שתרמו זה אחר זה. רבי עקיבא אומר, תרומת שניהם תרומה. וחכ"א, תרומת הראשון תרומה.** מה אנן קיימין? אם בממחין מקפידים, אף רבנן מודיין. אם כשאין ממחין, אף ר"ע מודה. אלא כי אנן קיימין בסתם. רבי עקיבא אומר סתמן אינן ממחין. ורבנן אמרין, סתמן ממחין. **היה שם חמישים סאה והלך הראשון הפריש עליהן סאה. וחזר השני והפריש עליהן סאה.** על דעתיה דר"ע. סאה שהפריש ראשון, כיוון שאינו יכול להפריש אלא על החצי שלו. חציה תרומה וחציה טבולה לכל. סאה של שני, חציה תרומה, וחציה טבל טבול למעשרות, שהרי כבר הפריש חבירו עליה תרומה גדולה. לא צורכה דא אלא חצי סאה של שני שנעשת תרומה, מהו שתפטור את החצי סאה שנותרה טבל ביד הראשון מהסאה שהפריש? שאולי לא עלתה על דעתו שיצטרך לפטור מה שכבר נטל חברו [דף טז עמוד א] נשמעינא מן הדא. אריסטון אייתי פירין, ולא ידע ששייר גו שקא חלק מהפירות, ותרם. אתא עובדא קומי רבי יוחנן ואמר. חזקה על הכל תרם. תנן, וחכ"א, תרומת הראשון תרומה. רבי יוסי אומר. אם תרם הראשון כשיעור, אין תרומת השני תרומה. מהו כשיעור? כשיעור תורה שקבעו חכמים לפחות אחד משישים. או כשיעור שהתכוון חברו? אין תעבדיניה שהראשון הפריש כשיעור תורה היינו המינימום שקבעו חכמים חכמים, לית ר' יוסי כרבנן, כיוון שאם הראשון הפריש שלא במידה שחברו רגיל, אפילו חכמים מודים שחבירו מקפיד ואן תרומתו על חלק חבירו תרומה ואף תרומת השני תרומה. אין תעבדיניה כשיעור חבירו, ר' יוסי כרבנן: תנן, ביטל את השליח. אם עד שלא תרם ביטל, אין תרומתו תרומה. ואם משתרם ביטל, תרומתו תרומה. ולית הדא פליגא על דריש לקיש דריש לקיש אמר אין אדם מבטל שליחותו בדברים, דלא אתי דיבור ומבטל דיבור? תפתר כגון שאמר ליה לך וקבע בצפון והלך הבעלים וקבע בדרום. דהוה מעשה ומעשה מבטל דיבור. תנן, הפועלין אין להם רשות לתרום. חוץ מן הדרוכות, שהן מטמאין את הגת. אמר רבי יוחנן הדרוכות מכיון שהילכו בהן שתי וערב מטמאין את הבור מיד. והתני הפועלין שתרמו את הבור אין תרומתן תרומה. ואם היה הבור קטן או שהיו אחרים משכשכין בהן, תרומתן תרומה. דניחה לבעלים שיתרמו לפני שיטמא. מפני שאחרים משכשכין בהן. הא אם אין אחרים משכשכין בהן, אין תרומתן תרומה דאן טמאתן מצויה. ואך אמר רבי יוחנן שהדרוכות מכיון שהילכו בהן שתי וערב מטמאין

את הבור מיד? מהו כדון? כאן ביין כאן בשמן. ולא היא יין היא שמן שהרי בשניהם משקה היוצא מהם מכשיר ומה ההבדל בניהם? יין טומאתו מצויה שהכל מצוין לשתות ממנו. שמן אין טומאתו מצויה. תני מאימתי תורמין את הענבים? משהילכו בהן שתי וערב. מאימתי מטמאין אותן שמפסיקים להקפיד שלא יטמאו וחזקתן שנטמאו? ב"ש אומרים, משיוציא מעשר שני. וב"ה אומרים, משיוציא מעשר ראשון. אמר רבי יוסי. הלכה כב"ש, והרבים נהגו כב"ה. אמר רבי שמעון. נראין דברי ב"ש בשעת מקדש, שכונן שהיה מעלה את המעשר שני לירושלים, הקפידו שלא לטמא את הבור עד שהפרישו מעשר שני. ודברי ב"ה בזמן הזה. וחכ"א, לא כדברי זה ולא כדברי זה. אלא מוציא תרומה ותרומת מעשר, ומטמאין את הבור מיד. מאימתי תורמין את הזיתים אית תני תני [דף טז עמוד ב] משיטחנו היטב להוציא את השמן. ואית תני תני, משיטענו את הממל ויצא השמן הראשון. ניחא למאן דאמר משיטענו. אבל למאן דאמר משיטחנו קשה. לא כן אמר ר' יוחנן, הדרכות מכיון שהילכו בהן שתי וערב מטמאין את הבור מיד? אלא כאן ביין וכאן בשמן. ולא היא יין היא שמן? מה בין יין, מה בין שמן? יין טומאתו מצויה שהכל רצים לשתות ממנו לכן החמירו שמיד כשיוצא היין הראשון מפרישים ממנו שלא יטמא. שמן אין טומאתו מצויה. אמר רבי חייא בר אדא. כאן וכאן הטומאה מצויה. אלא שהטומאה מצויה ביין יותר מבשמן. שאם לא כן, לא היו מטמאים בשמן אפילו אחר טחינה. תני, רבי יוסי ב"ר יהודה אומר. אם רצה, מביא זיתים ונותן תחת הממל, והולך ובא עליהן כמו בענבים, ומיד תורם. אמרו לו. לא דומין זיתים לענבים. ענבים דיהות רכות ונותקות את היין, ודי בהילוך שתי וערב. זיתים קשין, ואינן נותקין את השמן:

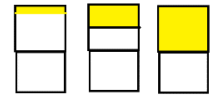
תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ג הלכה ג

מתני': האומר תרומת הכרי הזה בתוכו, או מעשרותיו בתוכו, או תרומת מעשר זה בתוכו. ר"ש אומר, קרא שם שלא צריך להגדיר מקום. וחכמים אומרים, עד שיאמר בצפוני או בדרומו שצריך להגדיר מקום כדי שיהיו שיריה ניכרים. ר' אלעזר חסמא אומר. האומר תרומת הכרי ממנו עליו, קרא שם. ר"א בן יעקב אומר. האומר עישור מעשר זה, עשוי תרומת מעשר עליו, קרא שם. המקדים תרומה לביכורים. מעשר ראשון לתרומה. ומעשר שני לראשון. אף על פי שהוא עובר בלא תעשה, מה שעשה עשוי. שנאמר, מלאתך ודמעך לא תאחר[שמות כב כח]. ומנין שיקדמו הביכורים לתרומה? זה קרוי תרומה וראשית. וזה קרוי תרומה וראשית. אלא יקדמו הביכורים, שהן ביכורים לכל. ותרומה לראשון, שהוא ראשית. ומעשר ראשון לשני, שיש בו ראשית:

גמ': תנן, האומר תרומת הכרי הזה בתוכו, או מעשרותיו בתוכו, או תרומת מעשר זה בתוכו. ר"ש אומר, קרא שם. אע"פ שלא קבע מקום לתרומה. תנן, אין תורמין זיתים על השמן, ולא ענבים על היין. ואם תרמו, בש"א תרומת עצמן בהן. דסבורים ב"ש שכאשר מפריש חלק אחד כתרומה על השאר, חלק מאותו חלק שהפריש פוטר את אותו חלק מתרומת עצמו, ושאר אותו חלק שהפריש, פוטר את השאר. ולכן כאשר הפריש זיתים על השמן חלק מהזיתים פטר את הזיתים שהפריש, ושאר הזיתים באו לפטור את השמן. וכיוון שלא פטרו את השמן, נמצא חלק מהזיתים תרומה וחלק חולין טבל. אמר ר' יוסי בר בון בשם ר' יוחנן. אתיא דר"ש כב"ש. כמה דב"ש אמרין תרומת עצמם בהן וקדשו מדומעין, אף שלא קבע מקום לתרומת עצמן. כן ר"ש אומר, קדשו מדומעין שאף שלא קבע מקום לתרומה כל הכרי נעשה מדומע. עד כדון באומר בתוכו, שאפשר שלדעת רבי שמעון אף תוכו זה מקום מוגדר. אומר בו, מהו? נשמענא מן הדא דתנן, מע"ש שבחפץ זה ולא קבע לו מקום מחולל על המעות הללו, ר"ש אומר, קרא לו שם אף שלא קבע מקום. וחכמים אומרים. לא עשה ולא כלום, עד שיאמר בצפוני או בדרומו. הדא אמרה, היא תוכו היא בו. למה לדברי חכמים צריך לקבוע מקום? אמר רבי זעירא אמר רבי אבדומי דחיפה בשם ר"ש בן לקיש. דכתיב, והרמותם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר, ונחשב לכם תרומתכם [במדבר יח כז] מה מרים דבר מסויים. אף קורא בדיבור או במחשבה צריך שיהיה על חלק מסויים. אמר תרומת הכרי הזה יהיה בצפוני או בדרומו ואף תרומת כרי זה אחר בזה. א"ר יוחנן. מקום שנסתיימה תרומתו של ראשון, שם נסתיימה תרומתו של שני. דמן הסתם לכך התכוון ששתי הפרשות יהיו במקום אחד. רבי יצחק ב"ר [דף יז עמוד א]

אלעזר בעי. סאה תרומה שנפלה לתוך הכרי ואמר, תרומת הכרי הזה בתוכו. מי אמרינן מקום שנפלה אותה סאה, שם נסתיימה תרומה של הכרי? דאף שלא יודע היכן נפלה, כיוון שכלפי שמיא ידוע הרי זה כמקום מסוים. אמר תרומת הכרי הזה בצפונה. כיוון שלא ברור לאזה חלק בדיוק התכוון, מחציו ולצפון מדמע, דברי רבי. ונסב פלגא ומוכרו לכהן חוץ מחלק תרומה שבו. וחכמים אומרים, עושה אותה כמין כי. שמחלק את צד צפון לשנים ונמצא נותן רק חד מן ארבעה. רבן שמעון בן גמליאל אומר. נוטל תרומתו מצפון צפונה, שאף את הרבע מחלק לשנים ונמצא נותן חד מן תומנייא.

תרומת שני כריים באחת מהן ולא אמר באזה, מהו? ר' יוחנן אמר, כיוון שאחד ודאי מתוקן כך שיש ודאי שיריים, קרינן ביה שייריה ניכרים והתרומה חלה. אך כיוון שלא ידוע לאיזה מהם התכוון, שניהם קדשו מדומעין. ר"ש בן לקיש אומר, לא קדשו מדומעין. אמר ר' הושעיא ב"ר שמאי. היו לפניו שתי סאין וכרי אחד ואמר. אחד מן הסאות הללו, עשויה תרומה על הכרי הזה. וכיוון שאינו יודע איזה הוא קדשו שניהם מספק והכרי מתוקן. היו לפניו ב' כריים וסאה אחת ואמר, הרי זו תרומה על אחד מן הכריים הללו. הסאה קדשה, ואחד מהכריים ניתקן. וכיוון שאינו יודע איזהו, שניהם ספק טבל עד שיתקן: תנן, המקדים תרומה לביכורים. מעשר ראשון לתרומה. ומעשר שני לראשון. אף על פי שהוא עובר בלא תעשה, מה שעשה עשוי. אמר ר' חמא ב"ר עוקבא בשם ר' יוסי ב"ר חנינא. מן מה שעובר בלא תעשה, אתה יודע דמה שעשה עשוי. אמר ר' חמא בר עוקבא בשם ר' יוסי ב"ר חנינא, כיוון שעל פי דיבורו התרומה חלה, הרי זה כלאו שיש בו מעשה ולוקה. א"ר זעירא. מתיבין קומי רבי יוחנן. העובר על הלאו הזה לוקה, או אינו לוקה? אתא רבי יעקב בר אחא ואמר בשם רבי יוחנן, אינו עובר ואינו לוקה, שהאיסור להקדים אינו מהתורה אלא רק מדרבנן והפסוק, אינו אלא אסמכתא בלבד. אם כך, מה מקיים רבי יוחנן את הפסוק, מלאתך ודמעך לא תאחר[שמות כב כח]? פתר לה בביעור, שכשיגיע זמן הביעור לא תאחר לבער את הטעון ביעור. המקדים תרומה לביכורים אימת הוא עובר? ר' חייא בר אבא אמר, מתחילה כשהפריש תרומה. רבי שמואל בר רב יצחק אמר, בסוף כשיפריש הביכורים, אחר שכבר הפריש התרומה שרק אז נמצא שמאחר את הביכורים לתרומה. מה נפיק מביניהן? הפריש תרומה ונשרף הכרי, וממילא אינו מפריש ביכורים, נפק מביניהן. על דעתיה דר"ח בר ווא, עובר. על דעתיה דרבי שמואל בר רב יצחק, אינו עובר [דף יז עמוד ב] רבי שמואל בר אבא בעי. מעשר ראשון שהקדימו בשיבלין, עובר כיוון ששינה, או אינו עובר כיוון שרק אחר מרוח הכרי חייב להפריש על סדר? תניין קומי דרבי אבוהו. הביכורים אינם מעכבים את התרומה. אמר לון, דאבא פנימון היא. רבי יוסי בעי. היידא דאבא פנימון? א"ל רבי מנא. שמעית אבא תני, ביכורים בימינו ותרומה בשמאלו שהפרישם כאחד. אית תני תני, עובר שהרי לא הקדים ביכורים לתרומה. אית תני תני, אינו עובר שהרי לא איחר והפריש ביכורים אחר תרומה. מאן דאמר עובר, רבנן. מאן דאמר אינו עובר, אבא פנימון:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ג הלכה ד

מתני': המתכוין לומר תרומה ואמר מעשר. מעשר ואמר תרומה. עולה ואמר שלמים. שלמים ואמר עולה. שאיני נכנס לבית זה ואמר לזה. שאיני נהנה לזה ואמר לזה. לא אמר כלום, עד שיהא פיו ולבו שווין:

גמ': תמן תנין. שור שחור שיצא מבתי ראשון הקדש, ויצא לבן, קדש. דברי ב"ש. דב"ש אומרים, הקדש טעות הקדש. ואמר רבי ירמיה. על דעתי דב"ש, בא לומר חולין ואמר עולה, קדשה. אמר רבי יוסי. מה שאמרו ב"ש הקדש טעות שמיא הקדש, דווקא במתכוין להקדש אבן קיימין, אלא שטעה מחמת ד"א, כגון שחשב שיצא לבן ויצא שחור. אבל כשלא התכוון להקדש אלא לחולין, אפילו אם

טעה ואמר הקדש אינו כלום. והדא מתניתא דידן מה היא? על דעתיה דרבי ירמיה, במחלוקת והמשנה שלנו שלא כב"ש. ועל דעתיה דרבי יוסי, דברי הכל. תני, **כתיב, נפש כי תשבע לבטא שפתים** [ויקרא ה ד]. בשפתים ולא בלב. יכול שאני מוציא את הגומר בלב ולא היה בדעתו להוציא בשפתיו? ת"ל לבטא. **מכל מקום, ואפילו בלבו. דכיון שלא היה בדעתו להוציא בשפתיו, חל הנדר כשחשב בלבו.** ושמאל אמר. הגומר בלבו אינו חייב, עד שיוציא בשפתיו. והתני, **ויבאו האנשים על הנשים כל נדיב לב הביאו חח ונזם** [שמות לה כב]. **כל נדיב לב, זה הגומר בלב. שאפילו אם התנדב בלבו ולא הוציא בשפתיו חייב.** אתה אומר זה הגומר בלב, או אינו אלא המוציא בשפתיו. כשהוא אומר **גבי הנודר להביא קרבן.** מוצא שפתיך תשמור [דברים כג כד], הרי מוציא בשפתיו אמור. הא מה אני מקיים כל נדיב לב? זה הגומר בלב. וקשה לשמאל שאמר שאינו חייב עד שיוציא בשפתיו. מה דאמר שמאל, **לקרבן. אבל לענין חיוב צדקה ותרומת המשכן, מודה שמאל שיש נדר בלב**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ג הלכה ה

מתני': הנכרי והכותי תרומתן תרומה, ומעשרותיהן מעשר, והקדשיהן הקדש. רבי יהודא אומר, אין לנכרי כרם רבעי אף שיש לו ערלה. וחכמים אומרים, יש לו. תרומת הנכרי מדמעת, וחייבין עליה חומש. ור"ש פוטר:

[דף יח עמוד א] גמ': הוציא הגוי להן לכהנים תרומה מתוך ביתו. **מספק** נוהגין בה **כטבל** שאי אפשר לאכול עד שיפרישו ממנה תרומות ומעשרות **וכתרומה גדולה** שאסורה לזרים, דברי רבי. שאין קנין לעכו"ם בא"י להפקיע מיד תרו"מ. אך מכיוון שהגוי לא בקיא, חיישין שמא הפריש ממין על שאינו מינו, לכן חוששים שמא נשארו טבל. רבן שמעון בן גמליאל אומר, הרי זו תרומה ודאי שהגוי יודע להפריש. הוציא להן ללויים מעשר ראשון מתוך ביתו. נוהגין בו כטבל וכמע"ר, דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר, א"צ להפריש אלא תרומה ותרומת מעשר בלבד, דחיישין שמא הקדים מעשר ראשון לתרומה גדולה. הוציא להן מעשר שני מתוך ביתו. נוהגין בו כטבל וכמע"ש, דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר. אינו צריך להפריש, אלא תרומה ומעשר ראשון בלבד. א"ר יוסי ב"ר בון. רבי חשש שמא הפריש הגוי ממין על שאינו מינו. ורבן שמעון בן גמליאל חשש, שמא הקדים: **תנן, תרומת הנכרי מדמעת וחייבין עליה חומש, ור"ש פוטר: א"ר זעירא קומי רבי אבוהו בשם רבי יוחנן. מה פליגין? בתרומת גורנו. שר"ש סובר שיש קנין לנכרי בא"י להפקיע מן המעשר. ואין תרומתו תרומה אלא מדרבנן. שגזרו בנכרי משום בעלי כיסין שלא ילכו ויקנו קרקעותיהם לנכרי כדי לפוטרם. אבל לא גזרו על המדומע ועל החומש. אבל גוי שלקח מפירות ישראל שחייבים מדאורייתא בתרו"מ והפריש מהם תרומה, אף ר"ש מודה שהיא מדמעת. א"ל ר' אבהו בשם רבי יוחנן, אף בלוקח מישראל היא המחלוקת. דרשב"ג סובר שאין תרומת הנכרי מדמעת ואין חייב עליה חומש. וקשיא על דר"ש. שהרי הוא סובר שתרומת הנכרי פוטרט טבלו דבר תורה, ואת אמר הכן שאינה מדמעת ואין חייב עליה חומש? מה אתה מתפלא והרי קדשים דבר תורה דכתיב [ויקרא כב, יח] איש איש מבית ישראל אשר יעלה עולה או זבח. ותנן, איש איש לרבות את הנכרים. ואעפ"כ ר"ש פוטר את האוכלן משום פיגול ונותר וטמא דתנינן תמן. קדשי גוים. אין חייבים עליהן משום פיגול ונותר וטמא. והשוחטן בחוץ, חייב דברי רבי יוסי, ור"ש פוטר. אף בתרומה לר"ש הדין כן. דתרומת הנכרי תרומה, אבל זר האוכלה פטור מחומש ואינה מדמעת. הוון בעי מימר, מה פליגין? בחומש. שר"ש פוטר בחומש כשם שפוטר משום פיגול. הא בדימוע, לא, דמאחר שנקרא עליה שם תרומה הרי מדמעת. אשכח תני, היא הדא היא הדא:**

הדרן עלך פרק התורם קישות

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ד הלכה א

מתני': המפריש מקצת תרומה ומעשרות. מוציא ממנו תרומה עליו, אבל לא למקום אחר. ר"מ אומר, אף מוציא הוא למקום אחר תרומות ומעשרות:

גמ': תנן, המפריש מקצת תרומה ומעשרות. מוציא ממנו תרומה עליו. ולא אומרים שמא בפעם השניה שהרים עלה בידו פרי מתוקן ונמצא תורם מהפטור על החיוב. מתניתין כשהפריש ודעתו להפריש. דמאחר והיה בדעתו להפריש את השאר, כאילו התנה על מה שיעלה בידו שישאר טבל ר' שמואל [דף יח עמוד ב] אמר בשם ר' זעירא, מתניתין אפילו בסתם. אמר רבי מנא קומי ר' יודן. האם ר"ז פליג על עיקר סברת הגמרא שהטעם שיכול לתרום בפעם השניה מאותו כרי, הוא משום כח התנאי? א"ל, ר"ז סבר כיוון דמסתמא דעתו להפריש ולהשלים את השיעור, כאילו התנה בפירוש. מה בין מוציא ממנו עליו, למוציא ממנו למקום אחר? בשעה שהוא מוציא ממנו עליו, כל רק הטבל עלה בידו שמסתמא כך התנה. ובשעה שהוא מוציא ממנו למקום אחר, מזה ומזה עלה בידו. וקשיא. נטל להוציא ממנו עליו, אתה אומר כל רק הטבל עלה בידו. אם נמלך ורוצה שמה שכבר הוציא ממנו יהיה תרומה על מקום אחר, אתה אומר מזה ומזה עלה בידו? נטל להוציא ממנו על מקום אחר, מזה ומזה עלה בידו. ונמלך להוציא ממנו עליו, כל הטבל עלה בידו? פשיטא שאם בפעם השניה שנטל פחת ולא נטל כל מה שעוד חייב, אמרינן כל הטבל עלה בידו. מה הדין אם הוסיף יותר ממה שהיה חסר? האם נאמר שמזה ומזה עלה בידו שמסתמא לא התנה אלא כפי שרגיל להפריש, או שכיוון שתרומה גדולה אן לה שיעור אמרינן הכל טבל? אף בטועה כן? כגון שהיה סבור שהוא חייב שתי סאין ואינו חייב אלא אחת? אמר ר' אימי בשם ריש לקיש. אותה הסאה שהוא מוסיף, עושה אותה תרומה על מקום אחר. והתנינן אבל לא על מקום אחר משמע שאפילו את אותה סאה שהיה חייב ועליה ודאי חל התנאי, אינו יכול להפריש על מקום אחר. אז אך יתכן שאפילו את מה שלא היה חייב יכול להפריש על מקום אחר? תיפתר שמא שאמרה המשנה אבל לא על מקום אחר, מדובר במרבה בתרומה. שאם רוצה לתרום יותר ממה שרגיל, על זה אומרת המשנה שעל אותו כרי, יכול לתרום כמה שירצה, אבל על מקום אחר אומרים מזה ומזה עלה בידו. אבל אם העלה כמו שרגיל לתרום, אף לצורך כרי אחר רשאי. דאמרינן דכך הייתה דעתו. ור"ל התכוון שאותה סאה שרגיל להרים תהיה על כרי אחר. ומה שהוסיף יהיה על אותו כרי. ניחא במרבה בתרומה שהרי אן לה שיעור. אבל במשנה נאמר שאף במעשרות הדין כן. והרי במעשרות אינו יכול להרבות? וכי לא תני ר"ש בן לקיש בגרסא שלו למשנה מעשרות? [דף יט עמוד א] אלא טעמא דר"ש בן לקיש. דסבר מכיון שאנו אמרים שאף כשנטל בפעם שניה אפילו יותר מכשיעור שהיה רגיל, אמרינן כל הטבל עלה בידו שמסתמא כך התנה. אף אם מוציא על מנת להפריש על מקום אחר אמרינן כל הטבל עלה בידו שאם לא כן, מה בין מוציא ממנו עליו מה בין מוציא ממנו למקום אחר? מיי כדון אך נסביר את מה שהמשנה אמרה אבל לא למקום אחר? בשנתקן רובו של כרי בהפרשה ראשונה. דמהתורה אינו צריך לחזור ולתרום כלל. דמיעוט הטבל שלא ניתקן בטל ברוב שניתקן. אבל מדרבנן כיוון שיש לו התרה ע"י שיחזור ויתרום ממקום אחר, לא בטל. והם אמרו שיכול להוציא ממנו עליו. אבל על מקום אחר שהוא טבל דין תורה, לא התירו לתרום. דנעשה כתורם מהפטור על החיוב. ונתקן רובו של כרי, פלוגתא דחזקיה ורבי יוחנן. דאמר ריש לקיש בשם חזקיה, טבל בטל ברוב. ור' יוחנן אמר, אין הטבל בטל ברוב, דמכיון שנתן דעתו להפריש, נסתיימה כל חיטה וחיטה במקומה. ולא אמרה תורה דבטל ברוב אלא כשלא יכול להפריד האיסור מהתערובת. וכאן כיוון שעלה בדעתו להפריש ולתקן את האיסור כאילו בידו לברר. כהדא דתני רבי אליעזר בן יעקב. דתני ראב"י. אינו מוציא, לא עליו ולא על מקום אחר, דחשיבין דמזה ומזה עלה בידו, ואן תקנה אלא להפריש עליו ממקום אחר. אמרי עד כדון לא אמר ראב"י את דבריו אלא אם לא נתקן רובה של כרי, שיש איסור טבל מהתורה. נתקן רובה של כרי שהאיסור רק מדרבנן, האם יודה ראב"י שיכול להפריש ממנו עליו? וייבא כהדא דתנן, היו לפניו שני כריים. אחד הפריש ממנו מקצת תרומות ומעשרות. ואחד הפריש ממנו מקצת תרומות ומעשרות. מהו שיתרום מזה על זה? תלמידיו דרבי חייא רובא שאלון לר' חייא רובא. אמר לון. אפילו ממנו על עצמו אינו מוציא תרומה כראב"י. ועליו נאמר הכסיל חובק את ידיו ואוכל את בשרו [קהלת ד ה]. ומזה שר' חייא לא חילק בין אם רוב הכרי מתוקן או לא, משמע שאינו מוציא ממנו על עצמו מכל מקום. ר' אלעזר אמר בשם ר' חייא רבה, אין תורמין ולא מעשרין מזה על זה אבל על עצמו תורם.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ד הלכה ב

מתני': מי שהיו פירותיו במגורה. ונתן סאה לבן לוי, וסאה לעני. מפריש עליהם שמונת סאין ואוכלן, דברי ר"מ. וחכ"א, אינו מפריש אלא לפי חשבון:

גמ': תנן, מי שהיו פירותיו במגורה. ונתן סאה לבן לוי לשם מעשר ראשון שיהיה אוכל כנגדה, וסאה לעני. מפריש עליהם שמונת סאין ואוכלן, דברי ר"מ. וחכ"א, אינו מפריש אלא לפי חשבון, שאינו יכול לאכול אלא כנגד מה שקיים באותו רגע משני הסאים שהפריש. ואם יודע הוא ששני הסאים קיימים בשלמות, יכול לאכול שמונה סאים, אבל אם העני או הלוי אכלו חלק ממה שקבלו, אינו יכול להפריש אלא כנגד מה שנותר. והמחלוקת האם יש ברירה בדאורייתא או אין ברירה. אמר ר' אלעזר בשם ר' הושעיה. עשו אותו כפועל שאינו מאמין לבע"ה, דתנן, הפועל שקובע סעודתו אצל בעה"ב. אם אין הפועל מאמין לבעה"ב על המעשרות, נוטל גרוגרת בידו ואומר זו וט' הבאות אחריה עשויות מעשר על תשעים שאני אוכל וכו'. דכשאוכל, הוברר שעל מה שאכל הפריש. [דף יט עמוד ב] פשיטא הדא מילתא שאם סוברים שיש ברירה. אם נשרפו הפירות, התרומה בטיבלה. אבל אם נשרפה התרומה. לכשיאכלו הפירות, קדשה התרומה למפרע. שהוברר שכבר קדם שנשרפו חלה עליהם שם תרומה:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ד הלכה ג

מתני': שיעור תרומה. עין יפה, אחד מארבעים. בית שמאי אומרים, אחד משלשים. והבינונית, אחד מחמשים. והרעה, אחד מששים. תרם ועלה בידו אחד מששים, תרומה ואינו צריך לתרום. חזר והוסיף, חייב במעשרות. עלה בידו מששים ואחד, תרומה ויחזור ויתרום כמות שהוא למוד. ויכול לתרום להשלים, כיוון שמדאורייתא כבר יצא, אותה תוספת יכול לתת אפילו במידה במשקל ובמניין. ר' יהודא אומר, אף לא מן המוקף:

גמ' תנן, והרעה, אחד מששים. מנין לתרומה שהיא אחד מששים? דכתיב, זאת התרומה אשר תרימו ששית האיפה מחומר החיטים, וששיתם את האיפה מחומר השעורים [יחזקאל מה יג]. דאיפה היא ג' סאים והחומר הוא כור שזה שלשים סאים. וכך הוא פירוש הפסוק. ואת התרומה אשר תרימו ששית האיפה שהיא שלוש סאים, היינו שתורם חצי סאה מחומר, דהיינו חצי סאה משלשים סאה, שהחומר זה הכור שהוא שלוש סאה נמצא שמפריש אחד מששים. יכול תורם חיטים אחד מששים אבל בשעורים אחד משלשים דכתיב וששיתם שני שישיות את האיפה מחומר השעורים. ? ת"ל, וכל תרומת [יחזקאל מד ל]. מלמד שיהיו כל התרומות שוות. תנן, עין יפה, אחד מארבעים. מנין? שמואל אמר כתיב, תרימו ששית האיפה מחומר החיטים, וששיתם את האיפה. תן ששית על ששיתם שני שישיות ונמצא תורם שלוש שישיות שהם אחד וחצי סאים על ששים סאים. נמצא תורם אחד מארבעים. תנן, והבינונית, אחד מחמשים. מנין שהבינונית אחד מחמשים? א"ר לוי כתיב, וממחצית בני ישראל תקח אחד אחוז מן החמשים [במדבר לא ל]. כל שאתה אוחז ממקום אחר, הרי הוא כזה. מה זה אחד מן החמשים. אף מה שאתה אוחז ממקום אחר, הרי הוא כזה. והרעה אחד מששים דכתיב וששיתם את האיפה מחומר השעורים [דף כ עמוד א] בית שמאי אומרים עין יפה אחד משלשים דכתיב, וששיתם שני שישיות האיפה מחומר השעורים. בינונית מארבעים, מן הדא דשמואל. והרעה מחמשים, מן הדא דר' לוי. אמר רבי לוי בר חנינא. כל המוציא מעשרותיו כתקנן, אינו מפסיד כלום. מה טעמא? דכתיב, ועשירית החומר יהיה האיפה. אל החומר יהיה מתכונתו [יחזקאל מה יא], מה שיתרום הקב"ה יחזיר לו. לא צורכה דא פשיטא דכמה דאגן אמרין. תרם ועלה בידו אחד מששים, תרומה ואין צריך לתרום. כן ב"ש אומרים. תרם ועלה בידו אחד מחמשים, תרומה ואין צריך לתרום. ואם תרם ועלה בידו אחד מחמשים ואחד, יחזור ויתרום. אם כך המשנה שאמרה עלה בידו מששים ואחד, תרומה ויחזור ויתרום, דלא כבית שמאי. א"ר חנינא בר איסי. לא תני בר קפרא, אלא תרם ועלה בידו מחמשים ועד ששים, תרומה וא"צ לתרום. דאף שבית שמאי אומרים עין רעה אחד מחמשים. מודים שעד אחד מששים תרומה ואין צריך לתרום. תנן, תרם ועלה בידו אחד מששים, תרומה ואינו צריך לתרום. אמר ר' איסי בשם ר' יוחנן. במתכווין לפטור את כריו. במה שעלה בידו. אבל אם אינו מתכווין לפטור את כריו

במה שהפריש והתכוון להוסיף, אפילו שיפריש אחד על אחד. כהנא אמר, עד שיתן כמות שהוא למוד. ר' יוחנן אמר, אפילו אחד על אחד. והתנינן עלה בידו מששים ואחד, תרומה ויחזור ויתרום כמות שהוא למוד? וקשה לר' יוחנן שאמר, אפילו אחד על אחד. מאי כמו שהוא למוד? שלא לפחות, אבל להוסיף יכול. א"ר אלעזר. מה שאמרה המשנה כמות שהוא למוד, הכוונה שאפילו אם רוצה להשלים למה שהיה למוד יכול אפילו במדה במנין ובמשקל. ולא כמו שאר תרומה שניטלת רק מאומד. אבל אם נתכוין להוסיף אפילו כמה, יכול. אמר ר' יונה. ר"ש בן לקיש בעי קומי ר' יוחנן. הא דתנן, עלה בידו מששים ואחד, תרומה ויחזור ויתרום. תוספת תרומה, מה היא לענין מעשרות? שהרי מדאורייתא חיטה אחת פוטרת את הכרי. א"ל מה דתנן, עלה בידו מששים ואחד, תרומה ויחזור ויתרום, משום [דף כ עמוד ב] יחיד אני שונה אותה, בדעת רבי יהודה. מה לחיוב או לפטור? אין תימר לחיוב ניחא. אין תימר לפטור, משמע שחכמים חולקים ומחייבים. מה אין רבי יהודה דאית ליה שאת התוספת יכול לתרום שלא מן המוקף, אעפ"כ הוא סובר שעל התוספת פטור מלתרום. רבנן דלית להון שלא מן המוקף, שהם סוברים שלתוספת דין תרומה ממש, לא כל שכן שיהיה פטור. אתא ר' יוסי ואמר. ר' איסי אמר בשם ר"ש בן לקיש, תוספת תרומה חייבת במעשרות. א"ר יוסי. המשנה לא אמרה כן אלא שאם הוסיף פטור. א"ר זעירא לרבי איסי. היידיא מתניתין? ולא אגיביה. א"ל, ודלמא הדא דתנינן, תרום ועלה בידו מששים ואחד, תרומה ויחזור ויתרום, ולא תני עלה, כדתי גבי תרום ועלה בידו אחד מששים, שאם חזר והוסיף, חייב במעשרות. בכמה אדם פוטר טבלו דבר תורה? רבי יוחנן אמר, אחד למאה כתרומת מעשר. א"ל ר' יונתן. מן מאן שמעיתיה? א"ל מפילפול חברייא שמעיתיה. דבי רבי ינאי אמרי, אפילו אחד מאלף. אמר רבי מנא. לית כאן שיעורא. דכתיב, ראשית דגןך תירושך ויצהרך [דברים יח ד]. ואפילו כל שהוא:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ד הלכה ד

מתני': האומר לשלוחו צא ותרום. תרום כדעתו של בעל הבית. ואם אינו יודע דעתו של בעל הבית, תרום כבינונית אחד מחמשים. אם יודע מה דעת הבעלים ובלא כוונה פחת עשרה או הוסיף עשרה, תרומתו תרומה. אם נתכווין להוסיף אפילו אחד, אין תרומתו תרומה. המרבה בתרומה. ר' אליעזר אומר, אחד מעשרה כתרומת מעשר. יותר מכאן, נמצא טבל ותרומה מעורבים יעשנה תרומת מעשר, על מקום אחר. ר' ישמעאל אומר. מחצה חולין ומחצה תרומה. רבי טרפון ורבי עקיבה אומרים. עד שישיר שם חולין:

גמ': עד כדון, כשאמר לו צא ותרום לדעתי. היה יודע דעתו של בעל הבית, ולא אמר לו צא ותרום לדעתי? נשמעיןא מן הדא דתנן, אם אינו יודע דעתו של בעל הבית. מפני שאינו יודע. הא אם יודע, אף על פי שלא אמר לו, כמי שאמר לו. תנן, פחת עשרה או הוסיף עשרה, על דעת בעל הבית, תרומתו תרומה. מאי פחת עשרה או הוסיף עשרה? א"ר בון בר כהנא. שפוחת אחד מעשרה, מהתרומה. שאם היה צריך להפריש סאה מחמישים סאים. והלך הפריש סאה פחות עשירית סאה [דף כא עמוד א] והמוסיף, אחד מעשרה מהתרומה. שהלך והפריש סאה ועוד עשירית סאה. אבל אן הכוונה שפיחת או הוסיף עשרה על החולין. היינו שאם בעל הבית נהג להפריש אחד מחמישים. והלך הוא והוסיף עשרה, היינו שהפריש אחד משישים, או שפיחת עשרה, היינו שהפריש אחד מארבעים. שכן במקרה כזה אין הפחת והתוספת שווין. כי בפוחת, בעה"ב מפסיד יותר מאשר הוא משתכר במוסיף. היאך עבידא? הוי יליף תרים חד מן חמשין. כד הוא תרים חד מן ארבעין, מפסיד ליה שיתא רובעין. כגון אם היו לו מאה סאים, לפי דרכו מפריש א' מחמשים היינו שני סאים שהם י"ב קבין. כעת שהפריש א' מארבעים, הוסיף עוד חצי סאה דהיינו ששה קבין. נמצא שבעה"ב הפסיד ששה קבין. כד הוא תרים חד מן שיתין, מתגר ליה ארבעה רובעין. כגון אם היו לו מאה סאים, לפי דרכו מפריש א' מחמשים היינו שני סאים שהם י"ב קבין. הלך השליח ותרם אחד מששים שהוא סאה ועוד שש עשיריות של הסאה שהם יותר מט' קבין. נמצא שבעה"ב מרוויח קרוב לארבעה קבין. לעומת הפסד של ששה קבין. הכא

בפוחת את אמר תרומתו תרומה דבעל הבית אינו מקפיד אפילו עד ששה קבין, והכא במוסיף את אמר שאם השינוי גדול יותר מארבעה קבין הוא מקפיד ואין תרומתו תרומה? א"ר חנינא בריה דר' הלל. כאן במתכוין לפחות, כאן במתכוין להוסיף. דבעל הבית רוצה ליתן לכהן מה שרגיל בעין יפה.

ולכן רק אם הוסיף יותר משה קבין מקפיד. אבל כשפוחת לכהן, מקפיד כבר בארבעה קבין. ר' חגיי בעי קומי ר' יוסי. תנינן תמן. אמר לו, תן להן חתיכה. והוא אומר טלו שתיים שתיים. והן נטלו שלש שלש. כולן מעלו. משמע שאף שהשליח שינה מדעת המשלח והוסיף על שליחותו, לא בטלה שליחותו. והכא את אמר הכין שאם התכוון להוסיף על מה שבעה"ב רגיל לתרום אין תרומתו תרומה כי בטלה שליחותו? א"ל, תמן מחתיכה הראשונה נסתיימה שליחותו של בעה"ב. וכשנטלים את השניה, נמצא מוסיף על שליחותו של בעה"ב מדעתו, ברם הכא, וכי מפריש חיטה חיטה שנאמר על כל חיטה וחיטה פה נסתיימה שליחותו של בעה"ב? הרי מפרישים הכל בפעם אחת. מה נפיק מביניהן? היו לפניו שני כריים ועשה שליח לתקן את שניהם. אחד נתקן לדעתו, ואחד נתקן שלא לדעתו. לא אומרים מאחר שלא נתקיימה שליחותו בכרי השני, תתבטל שליחותו גם בכרי הראשון, אלא אחר שתרם את הכרי הראשון כראוי ונעשתה שליחותו, תרומתו תרומה, וכששינה בכרי השני בטלה שליחותו. כמו במעילה. תנן, המרבה בתרומה. ר' אליעזר אומר, אחד מעשרה כתרומת מעשר. יותר מכאן, יעשנה תרומת מעשר, על מקום אחר. אמר ר' ירמיה בשם ר' יעקב בר אחא דאמר בשם ר"ש בן לקיש. אתיא דר"א [דף כא עמוד ב] כב"ש. כמה דב"ש אומרים התורם זיתים על השמן, תרומת עצמן בהם וקדשו מדומעין. שאף שאן הזיתים נעשים תרומה על השמן, חלק מהזיתים נעשה תרומה על שאר הזיתים שהפריש אף שלא קבע להם מקום. כן ר"א אומר קדשו מדומעין. שאם הפריש תרומה יותר מהשיעור, חלק ממנה חל אף שלא הגדיר לה מקום, והחלק שמעבר לשיעור נשאר טבל והוה מדומעין. איתמר, חזקיה אמר, לא אמרו ב"ש שתרומת עצמם בהם אלא במפריש זיתים על שמן וענבים על היין. שמדאורייתא תרומתן תרומה וחכמים גזרו. אבל התורם מן החיוב על הפטור, שמהתורה אין תרומתו תרומה, אין אומרים תרומת עצמם בהם. ר' יוחנן אומר שבכל מקום סוברים ב"ש תרומת עצמם בהם אפילו במקום שמהתורה אין תרומתו תרומה. תנן, המרבה בתרומה. ר' אליעזר אומר, אחד מעשרה כתרומת מעשר. יותר מכאן, יעשנה תרומת מעשר, על מקום אחר. על דעתיה דר' יוחנן ניחא. עד אחד מעשרה, קדש לשם תרומה על כל הכרי, ואחד מעשרה ממה שנשאר, יעשה תרומה על השאר, ולכן השאר יהיה טבל טבול רק למעשרות. אבל לא לתרומה. לפום כן צריך מימר, יותר מכאן יעשנה תרומת מעשר על מקום אחר. על דעתיה דחזקיה קשיא. שהרי לחזקיה לא אמרו ב"ש תרומת עצמם בהם אלא במקום שהתרומה חלה מדאורייתא ורק חכמים גזרו שלא תחול. אם כך הרי כשהפריש יותר מאחד מעשרה לא חלה תרומה מדאורייתא ואם כן גם תרומת עצמן לא צריכה לחול. אם כן היה צריך ר"א לגרוס במשנה, אחד מעשרה שבו קדש לשם תרומה. והשאר טבל טבול לכל גם לתרומה גדולה, שהרי לא חלה תרומת עצמן בהן. ולמה תנינן, יותר מכאן יעשנה תרומת מעשר על מקום אחר? משמע שתרומת עצמן חלה. והיה צריך לגרוס ויעשנה תרומה על מקום אחר. שהרי היא תבל גמור. סבר חזקיה שהגירסא כהדא דתני ר' חייא. דתני רבי חייא. יותר מכאן, יעשנה תרומה על מקום אחר. תנן, ר' ישמעאל אומר. שיכול להפריש עד שיהיה מחצה חולין ומחצה תרומה. מאי טעמא דרבי ישמעאל? דכתיב ראשית דגנך. דיו לראשית שיהא כדגן. מניין שלא עשה ולא כלום עד שישיר מקצת? תלמוד לומר מראשית [במדבר טו כא] ולא כל ראשית:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ד הלכה ה

מתני': בשלשה פרקים משערין את הכלכלה לידע כמה פירות נכנסים לתוכה כדי שידע כמה לתרום. בביכורות, ובסיפות, ובאמצע הקיץ. המונה משובח. והמודד משובח הימיו, והשוקל משובח משלשתן:

גמ': תנן, המונה משובח. ממי הוא משובח? אמר רבי חונה. משובח מן התורם מן האומד. אמר רבי חנינא בריה דרבי הלל, מתני' אמרה כן שיש ארבעה דרכים דתנן, והשוקל משובח משלשתן. והרי מנה רק שני דרכים מלבדו [דף כב עמוד א] אמר רבי חנינא, תיפתר שהוא המשובח בשלשתן. ולית את ש"מ כלום:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ד הלכה ו

מתני': רבי אליעזר אומר, תרומה עולה באחד ומאה. ר' יהושע אומר, במאה ועוד. ועוד זה, אין לו שיעור. ר' יוסי בן משולם אומר, ועוד קב למאה סאה, *שזה שתות למדומע שהוא הסאה שנפלה:*

גמ': מניין שאין עולין בפחות מאחד ומאה? א"ר יונה דכתיב מכל חלבו את מקדשו ממנו [במדבר יח כט]. דבר שאת מרים ממנו. דהיינו התרומה שהיא אחד ממאה, אם יפול לתוכו, מקדשו. וכמה הוא? אחד ממאה שהרי תרומה גדולה בכלשהו, שחיטה אחת פוטרת את הכרי. ותרומת מעשר היא אחד ממאה. תנן, רבי אליעזר אומר, תרומה עולה באחד ומאה. רבי אליעזר אומר. מוסיף סאה ומעלה. שעל הצ"ט סאין שנשארו אחר שהפריש אחת לתרומה. מוסיף אחת, נמצא אחד ומאה. רבי יהושע אומר, מוסיף כל שהוא ומעלה, שדי בצ"ט ועוד כלשהו כדי לעלות סאה. לכן אמר ר' יהושע שדי במאה ועוד. רבי יוסי בן משולם אומר, הוועוד זה לא כלשהו ממש, אלא קב למאה סאה, שזה שתות למדמע היינו שישית מהסאה שנפלה. והלכה כדבריו:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ד הלכה ז

מתני': רבי יהושע אומר. תאנים שחורות מעלות את הלבנות. והלבנות מעלות את השחורות. עיגולי דבילה הגדולים, מעלין את הקטנים. והקטנים מעלין את הגדולים. העיגולין מעלין את המלבנים. והמלבנים מעלין את העיגולין. ור"א אוסר. ורבי עקיבא אומר. בידוע מה נפלה, אין מעלות זו את זו. וכשאנו ידוע מה נפלה, הן מעלות זו את זו. כיצד? חמשים תאנים שחורות וחמשים לבנות. נפלה שחורה, שחורות אסורות ולבנות מותרות. נפלה לבנה, לבנות אסורות ושחורות מותרות. וכשאנו ידוע מה נפלה, מעלות זו את זו. ובזו ר"א מחמיר ורבי יהושע מיקל. והיכן ר"א מיקל ורבי יהושע מחמיר? בדורס ליטרא קציעות על פי הכד, ואינו יודע איזה היא. ר' אליעזר אומר. רואין אותן כאלו הן פרודות, והתחתונות מעלות את העליונות. ור' יהושע אומר, לא תעלה עד שיהא שם מאה כד:

גמ': תנן, רבי יהושע אומר. תאנים שחורות מעלות את הלבנות. והלבנות מעלות את השחורות. עיגולי דבילה הגדולים, מעלין את הקטנים. והקטנים מעלין את הגדולים. העיגולין מעלין את המלבנים. והמלבנים מעלין את העיגולין. ור"א אוסר. אמר רבי איסי בשם ר' יוחנן. טעמא דר"א דאסר. כיוון שבמקרה שתאנים שחורות נפלו לתוך לבנות, מותר לאכול את הלבנות שאינם בספק. כיוון שיכול לאכול את הלבנות, היאך הלבנות מעלות את השחורות? אמר רבי אלעזר. כך היה רבי אליעזר משיב את רבי יהושע. אוכל את הלבנות והלבנות מעלות את השחורות? מילתה אמרה, שלר' יהושע אפילו בידוע מה נפלה מעלות זו את זו. כהנא אמר, אם ידוע מה נפל אפילו לרבי יהושע אין מעלות. על דעתיה דכהנא מה בין רבי יהושע לרבי עקיבא? נ"מ כשידע ושכח [דף כב עמוד ב] על דעתיה דרבי יהושע, מעלה. על דעתיה דר' עקיבא, כיוון שבשעת נפילה כבר נקבע באיסור שוב אינו מעלה. אמר שמעון בר אבא בשם ר' יוחנן. מתי אמרו רבי יהושע ור' עקיבא שהשחורות מצטרפות עם הלבנות להעלות את השחורה? והוא שנפלה שחורה אחת לתוך שתים שחורות, שמדאוריתא בטלה ברוב. ר' זעירא בעא קומי רבי מנא. לא מסתברא בתוך שלש, כדי שגם אם התאנה של התרומה תהיה גדולה יותר עדין יהיה רוב חולין? א"ל, אוף אנא סבר כן. מילתהון דרבנן פליגא וסברי שאפילו כשאין ביטול ברוב, הלבנות מצטרפות לשחורות לבטל את תאנת התרומה השחורה. כיוון שתרומה בזמן הזה מדרבנן. תנן, מדומע פטור מן החלה. כהנא שאל לשמואל. לא מסתברא דהדין מדומע דתינין הכא שפטור מחלה, מדובר במדומע שרובה תרומה. שאז מיעוט החולין בטל ברוב והכל נידון כתרומה ולכן פטור מחלה? א"ל אף אנא סבר כן. אלא

כד תסלק לארעא דישראל, את שאיל לה. כד סלק, שמע הדא דאמר רבי יוסי בשם רבי יוחנן, ואפילו סאה תרומה שנפלה לתוך תשעים ותשע חולין, פטורה מן החלה. כוון שאותה סאה תרומה, לא בטלה מדרבנן עד שיהיו מאה כנגדה. אמר רבי אבהו. כך משיב ר' שמעון בן לקיש את רבי יוחנן. ואותה סאה של תרומה, היא פוטרת את הכל מחלה? אמר ליה. וכי עיגול בעיגולין דתנן שמעלה אחד והשאר חולין. וכי דבר ברי הוא, שהתרומה שנפלה היא שעלתה בידו? ואת אמר אפילו עיגולי דבילה הקטנים מעלין את הגדולים. אלא קל הוא שהקלו בתרומה בזמן הזה שהיא מדרבנן. ואף הכא קל הוא שהקלו בחלה שבזמן הזה היא דרבנן. ויתיביניה שנייא עיגול בעיגולין שכבר בטלו דמדאורייתא חד בתרי בטל וכיוון שכל האיסור מדרבנן רבנן יכולים להקל? אבל כאן הרי צ"ט סאים חייבים בחלה מדאורייתא. ובגלל סאה אחת תרומה אתה רוצה להקל ולפטור אותם מחלה? אלא חייבים לאמר שרבי יוחנן סובר שלדעת רבי יהושע, אפילו בשלא בטלו מדאורייתא היינו שאן רוב, כגון שתאנה שחורה נפלה לתוך תאנים לבנות שאפילו אם היתה רק תאנה שחורה אחת מצטרפות הלבנות להתיר כיוון שתרומה בזה"ז מדרבנן הקלו. וכך גם במדומע אף שיש שיעור לחיוב מהתורה, כיוון שחלה בזמן הזה דרבנן, מקילים. תנן, רבי יהושע אומר. תאנים שחורות מעלות את הלבנות. והלבנות מעלות את השחורות. וכ"ו. ור"א אוסר. בר פדיה אמר, טוחן ומתיר. ואף על גב דבר פדיה אמר אין בלילה אלא לין ושמן בלבד מודה הוא הכא שהן נבללות, שדי שלא יהיו ניכרות לעצמן: רבי יונה ורבי יוסי תרווייהו בשם ר' זעירא. אפילו חיטין בחיטין טוחן ומתיר [דף כג עמוד א] היו לפניו עשרים תאנים טבל ונפלה אחת של תרומה לתוכן, ואבדה אחת מהן. ר"ש בן לקיש אומר כיוון שאן כאן אלא ספק. ספיקן בטל ברוב. רבי יוחנן אמר, כולן נעשו הוכיח, שכבר נקבעו כולם לאיסור, הכל אסור מספק. מודי רבי יוחנן שאם תרם מהן על מקום אחר, תרומתו תרומה. ואינו צריך לחשוש שמא התרומה עלתה בידו. או שריבה ממקום אחר עליהן. כגון אם היו עשרים ונפלה לתוכן אחת של תרומה, וחזרה ונפלה מהן אחת. אם אחר כך ריבה עליהם ממקום אחר כגון שהוסיף עליהם עשרים ואחד, בטלו ואן צורך במאה. כיוון שהם רק ספק וספיקן בטל ברוב. אמר ר"ש בן לקיש בשם רבי יהושע. היו לפניו מאה וחמשים חביות סתומות של חולין ונתערבה בהן חבית תרומה לא בטלה. נתפתחו מאה, אותם מאה מותרות. והחמשים אסורות. ולכשיתפתחו מותרות. אמר ר' זעירא. לא אמר אלא לכשיתפתחו. הא לכתחילה אסור לפתוח, דאן מבטלים איסור לכתחילה. אמר ר' זעירא בשם ר' פדיה. תרומה אוסרת בוודא במאה. וספיקה בחמשים ולא ברוב. ממה שאמר בטל בחמישים, משמע דווקא בחמישים. הא ששים לא. שבעים לא וזה לא הגיוני. אלא כוונתו שלעולם צריך מאה כנגד התרומה אלא שעד חמשים, צריכה רוב. כך שאם היו חמישים צריך להוסיף חמישים ואחד. מכאן ואילך, אינה צריכה רוב, אלא כיוון שהיה שם מאה, בטל. תנן, עיגולי דבילה, הגדולים מעלין את הקטנים. אמר רבי חונה כיני מתניתין. עיגולי דבילה הגדולים, מעלין את הקטנים במשקל, דאם יש שם חמשים עיגולים קטנים, וכ"ה עיגולים גדולים, ועיגול גדול הוא כפול מהעיגול הקטן, נחשב כאילו יש שם מאה קטנים. ואם נפל עיגול תרומה קטן לתוכם, כאילו נפל לתוך מאה עיגולים קטנים, והתרומה תעלה במאה. וקטנים מעלין את הגדולים במיניין. שאם יש חמשים קטנים וחמשים גדולים והרי הם כמאה עיגולים, אם נפל עיגול גדול תרומה, לא אומרים כיון שאין במשקל פי מאה מהעיגול הגדול לא תעלה התרומה, אלא הולכים אחר המניין ויש שם מאה עיגולים, ומעלים את התרומה. תנן, הדורס ליטרא קציעות על פי הכד, ואינו יודע איזה היא. ר' אליעזר אומר. רואין אותן כאלו הן פרודות, והתחתונות מעלות את העליונות. ור' יהושע אומר, לא תעלה עד שיהא שם מאה כד. הכא ברישא גבי תאנים לבנות ושחורות וכ"ו ר"א מחמיר ורבי יהושע מיקל. והכא בסיפא גבי ליטרא קציעות, רבי יהושע מחמיר ור"א מקל? [דף כג עמוד ב] אמר רבי יוחנן. תרי תניין אינון בדעת רבי יהושע. מי ששנה זו לא שנה זו. כדתני, נמצאת אומר. בידוע מה נפל שחורה או לבנה, לא תעלה בצרוף אחרות. בשאינו ידוע מה נפל, תעלה. דברי ר' אליעזר. ר' יהושע אומר. בין בידוע בין בשאינו ידוע, לא תעלה. דברי רבי מאיר. ולשיטתו ר"א מיקל ור"י מחמיר. רבי יהודא אומר. בין בידוע בין בשאינו ידוע לא תעלה, דברי ר' אליעזר. ר' יהושע אומר, בין בידוע בין בשאינו ידוע תעלה. ורבי עקיבא אומר. בידוע לא תעלה. בשאינו ידוע תעלה. דלשיטת רבי יהודה, ר"א מחמיר ור' יהושע מיקל. ליטרא קציעות שדרסה על פי חבית, ואין ידוע היכין דרסה. על פי כוורת, ואינו ידוע היכין דרסה. ר' אליעזר אומר. אם יש שם מאה ליטריין, תעלה. ואם לאו, לא תעלה. ר' יהושע אומר. אם יש שם מאה פומין, תעלה. ואם לאו, הפומין אסורין והשוליים מותרין. דברי ר' יהודה. ר' מאיר אומר. ר' אליעזר אומר. אם יש שם מאה פומין תעלה. שהתחתונות מעלות את העליונות. ואם לאו, הפומין אסורין והשוליים מותרין. ר' יהושע אומר. אפילו יש שם שלש מאות פומין, לא תעלה. הדא

אמרה, פומין, עשו אותן כדבר שדרכו להימנות. הדא מסייעא לרבי יוחנן. דהוא אמר תניין אינון. הדא מסייעא למ"ד דלדברי רבי מאיר, כל הדברים שדרכם להמנות, חשובים ומקדשין בכלשהו. דפליגי ביה אם את שדרכו להימנות תמיד מקדש, או כל שדרכו להמנות אפילו מידי פעם מקדש. הדא אמרה. דלעת, אפילו אחד ממאה שבה, אוסר כגון אם ראש הדלעת הייתה תרומה. ולא רק אם כולה הייתה תרומה, כמו שפי החבית אף שהיא רק חלק קטן מהחבית אינה בטלה. דרסה ואינו יודע היכן דרסה, ד"ה תעלה. אמר רבי אבין, וצריך שיהא בכל אחת שני ליטרין וכל שהוא, כדי שתיבטל ברוב:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ד הלכה ח

מתני': סאה תרומה שנפלה על פי מגורה אוצר, וקפאה הסיר את כל העליונות. ר' אליעזר אומר. אם יש בקיפוי מאה סאה, תעלה באחד ומאה. ור' יהושע אומר, לא תעלה. סאה תרומה שנפלה על פי מגורה, יקפיאנה. א"כ [דף כד עמוד א] למה אמרו תרומה עולה באחד ומאה? בשאינו יודע אם בלולות הן, או אם לא יודע לאיזו הן נפלו. שתי קופות, שתי מגורות, שבכל אחת חמישים שנפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן, ואינו יודע לאיזה מהן נפלה, מעלות זו את זו. ר"ש אומר. אפילו הן בשתי עיירות, מעלות זו את זו. א"ר יוסי. מעשה בא לפני ר"ע בחמשים אגודות של ירק שנפלה לתוכן אחת שחצייה תרומה. ואמרתי לפניו תעלה. לא שהתרומה עולה בחמשים ואחד, אלא שהיו שם מאה ושני חציים:

גמ': מחלפא שיטתיה דר"א? תמן גבי ליטרא קציעות הוא אומר, שהתחתונות מעלות את העליונות. הכא הוא אמר, אם יש בקיפוי. הא ארעייתא התחתית לא מצטרף? ר' ירמיה ורבי חייא אמרו בשם ר' יוחנן. ושמעון בר זוא אמרה בשם כהנא. דברי ר"א כיוון שקיפא בידיים, עשו אותו כמרבה במזיד ואף שקדם בטל במאה, כשהרים חלק, חזר ונאסר. רבי אילא ורבי אסי אמרו בשם רבי יוחנן. לדברי ר"א, עשו אותו כסאה עולה מתוך מאה, דר"א אומר סאה שנפלה היא שעלתה. שאני אומר שהתרומה נמצאת במה שקיפא ובקיפוי אן מאה כנגד אותה סאה שהיה צריך להעלות שהיא נעשת תרומה מדרבנן. על דעתיה דר' אסי מותר לרבות ככל איסור דרבנן. על דעתיה דכהנא, אסור לרבות שהרי לא נאסר אלא בגלל שנראה כמרבה כדי לבטל האיסור. קיפא והיה בליבו ספק שמא לא קיפא את כל הפירות המסופקים וחזר וקיפא. על דעתיה דרבי אסי הקיפוי השני מותר. שהרי הסאה יצאה כבר בקיפוי ראשון. על דעתיה דכהנא, אסור שאף בפעם השניה מקיפא כי רוצה לסלק את האיסור ושוב גוזרים לאסור להרבות, שנראה כמרבה כדי לבטל איסור בידיים. על דעתיה דר' אסי, אף על פי שלא שייך אפילו אם מרים את כל הפירות, הדין לא השתנה. וכיוון שבתוכם סאה תרומה אם כרגע אן בכל הפירות מאה ואחד סאה כגון שאכלו עכברים חלק, הכל אסור. על דעתיה דכהנא, שהסיבה שגזרו חכמים שהתחתונות לא יצטרפו, כיוון שנראה כמבטל בידיים. אם לקח הכל ולא שייך כלום, לא שייך הטעם הזה, שהרי לקח הכל. וכיוון שכבר בטל האיסור לא חוזר ונאסר, אף שכעת בכל הפירות אן מאה ואחד סאים. תנן, שתי קופות, שתי מגורות, שנפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן, ואינו יודע לאיזה מהן נפלה, מעלות זו את זו. ר"ש אומר. אפילו הן בשתי עיירות, מעלות זו את זו. תני, שתי קופות אפילו בשתי עליות. ושתי מגורות שמחברות לקרקע דווקא בעלייה אחת, אבל שתי מגורות בשתי עליות לא בדא. מה בין קופות למגורות? קופות דרכן להתפנות. מגורות אין דרכן להתפנות. ר' זעירא ור' חייא אמרו בשם ר"ש. היו לפניו שתי קופות. בזו חמשים סאה ובזו חמשים סאה. ונפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן, ואינו יודע לאיזה מהן נפלה. רצה להעלות מזו, מעלה. מזו, מעלה. מחצה מזו ומחצה מזו, מעלה. [דף כד עמוד ב] וכן שני מקואות. בזו עשרים סאה, ובזו עשרים סאה. ונפלו שלשת לוגין מים שאובין לתוך אחת מהן וכל המים שבה נפסלו מדרבנן, וחייב לרוקן את המקווה מהמים הקוים בו, ואינו יודע לאיזה מהן נפלו. רצה להוציא קווייה פסולה את המים הפסולים מזה, מוציא. מזה, מוציא. מחצה מזה ומחצה מזה, מוציא. אמר ר' סימון בשם בר פדיה. היו לפניו שתי קופות. בזו חמשים סאה, ובזו חמשים סאה. ונפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן, וידוע לאיזה מהן נפלה. ואח"כ נפלה בשנייה, ואינו

יודע לאיזה מהן נפלה. **אני אומר** למקום שנפלה הראשונה שם נפלה השנייה. לפי שתולין קלקלה במקולקל. **אם** ריבה על הקופה הידועה בשוגג, **עד שהיה בה מאה ואחד כנגד הסאה הראשונה שידוע שנפלה לתוכה, בטלה הסאה הראשונה. ומעלה אחת ומתיר את הקופה. וכיוון שעכשיו אנ קופה אחת מקולקלת יותר מהשניה, חזרה הקופה השניה להוכיחה ושניהם בספק, ושניהן מעלות את הסאה. נמצאו שתי הסאין שנפלו, עולות במאה וחמשים סאה. שתי קופות. בזו חמשים סאה ובזו חמשים סאה. ונפלה סאה תרומה לתוך אחת מהן, ואינו יודע לאיזה מהן נפלה. ואח"כ נפלה שנייה, וידוע לאיזה מהן נפלה. אין אומר למקום שנפלה שם השנייה, שם נפלה הראשונה. **אם ריבה על אחת מהן ובטלה שוגג. מעלה ומתיר.** כגון שריבה על זו שלא נפלה לתוכה הסאה השנייה, הרי היא מותרת. **והשנייה,****

אסורה. עד שירבה לה שוגג עד שיהיה מאה כנגד הסאה השנייה שנפלה לתוכה ודאי. אבל כנגד הסאה הראשונה אינו צריך שכבר בטלה בקופה הראשונה. ואם ריבה על הקופה שבה נפלה הסאה השנייה. מעלה ממנה סאה כנגד זו שנפלה לתוכה ודאי. ושני הקופות מעלות את הסאה הראשונה. ומרים סאה מאיזה קופה ומאיזה מקום בקופה שירצה שבדעתו לקבוע מה היה חולין ומה היה תרומה כגון. **אמר מה שלמטן**

תרומה, מה שלמעלן חולין. מה שלמטן חולין מה שלמעלן תרומה. לדעתו הדבר תלוי. ואף במקוה כן. אמר מה המקוה שלמטן קוויה כשירה, מה המקוה שלמעלן קוויה פסולה. מה שלמטן קוויה פסולה, מה שלמעלן קוויה כשירה. לדעתו הדבר תלוי. תני, שתי קופות אפילו בשתי עליות. ושתי מגורות דווקא בעלייה אחת, אבל שתי מגורות בשתי עליות לא בדה. את אמר קופות מעלות, ומגורות אינן מעלות. היאך עבידא? שתי מגורות בשתי עליות. ונפלה סאה תרומה לתוך

אחת מהן, שתיהן אסורות. ריבה על אחת מהן ובטלה שוגג, מעלה ומתיר אבל השנייה אינה מצטרפת להתיר ונשארת באיסורה. והשנייה לכשירבה לה שוגג היא מותרת. ואינה צריכה עלייה, שכבר עלתה תרומה. [דף כה עמוד א] תני, **רבי יוסי אומר, בלול מעלה. ושאינו בלול, אינו מעלה. משמע ששני קופות אינם מצטרפות להעלות.** והא תנינן, אמר רבי יוסי. מעשה בא לפני ר"ע בחמשים אגודות של ירק. שנפלה אחת לתוכן וחצייה תרומה. ואמרתי לפניו, תעלה. הרי **לרבי יוסי** אינו בלול ומעלה? הוינן בעיין למימר לתרץ **לדעת רבי יוסי.** דבר שהוא מקפיד על תערובתו, אינו מעלה. ושאינו מקפיד על תערובתו, מעלה.

היאך עבידא? קישות טמאה שנפלה לתוך מאה קישואין טהורין שלא הוכשרו. הואיל ואינו מקפיד על תערובתו, מעלה. **אם הוכשרו לקבל טמאה.** הואיל והוא מקפיד על תערובתו, אינו מעלה:

הדרן עלך פרק המפריש

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ה הלכה א

מתני': סאה תרומה טמאה שנפלה לפחות ממאה חולין, או למעשר ראשון, או למע"ש, או להקדש, בין טהורין בין טמאין, ירקבו. אם טהורה היתה אותה סאה ולא הוכשרה לקבל טמאה, ימכרו לכהנים בדמי תרומה, חוץ מדמי אותה סאה. ואם למעשר ראשון נפלה, אינו חייב למכור לכהן אלא יקרא שם לתרומת מעשר על מעשר אחר. ואם למעשר שני או להקדש נפלה, הרי אלו יפדו. ואם טמאין היו החולין, יאכלו נקודים או קליות, או ילושו במי פירות, או יתחלקו לעיסות קטנות, כדי שלא יהא במקום אחד כביצה. סאה תרומה טמאה שנפלה למאה חולין טהורים. רבי אליעזר אומר, תירום ותישרף. שאני אומר, סאה שנפלה היא סאה שעלתה. וחכמים אומרים, שראים כאילו בכל סאה יש חלק אחד ממאה של תרומה טמאה. וכיוון שדין הסאה שמעלה כתרומה מדרבנן. וחוששים שמא אחד ממאה שבה טמא, לכן תעלה ותאכל נקודים או קליות, או תילוש במי פירות, או תתחלק לעיסות, כדי שלא יהא במקום אחד כביצה. סאה תרומה טהורה שנפלה למאה חולין טמאים. תעלה ותאכל נקודים או קליות, או תלוש במי פירות, או תתחלק לעיסות קטנות, כדי שלא יהא במקום אחד כביצה:

גמ': סאה תרומה טמאה כו'. תני רבי חייא. **טבל מעלה את התרומה, ופירות שביעית מעלין את התרומה. כשמעלה מהטבל לתת לכהן קורא שם למעשרותיו ממקום אחר, שמא טבל עלה בידו. וכשמעלה מפירות שביעית מעלין וינתנו לאוכליהון מהכהנים לרבי יוסי גם עשירים לרבי יהודה רק עניים.** א"ר יוסי מתניתין [דף כה עמוד ב] אמרה כן, **שהטבל מעלה את התרומה. דתנן, סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה, חולין, או למעשר ראשון וכ"ו לא תעלה.** מפני שנפלה לפחות ממאה הא מאה תעלה.

ולא טבל הוא? שהרי מעשר ראשון טבול לתרומת מעשר **מכאן שהטבל מעלה**. תמן תנינן. מדליקין בפת ושמן של תרומה. חזקיה אמר. לא שנו אלא פת ושמן. **שדרך להדליק בהם**. הא שאר כל הדברים, לא, **דנראה כמפסיד תרומה בידיים**. אלא **יניחם להירקב ויקברו**. רבי יוחנן אמר. לא שניא. היא פת היא שמן, היא שאר כל הדברים. רבי יודן קפודקיא בעי. **לשיטת חזקיה**. חיטין כפת? זיתים כשמן? אמר רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן. המדליק בפת של תרומה, ישרפו עצמותיו. רבי שמואל בר נחמן בעי קומי ר". מהו להדליק? א"ל אדליק. ומה דנפל *שמותר לשבטך*, נפל לך *וכבר נהגו הכהנים להדליק*. הכל מודים בשמן שהוא מותר. דא"ר אבא בר חייא בשם רבי יוחנן. **כתיב**, לך נתתיו למשחה. למשחה לגדולה. למשחה לסיכה. למשחה להדלקה. **תנן**, סאה תרומה טמאה שנפלה לפחות ממאה חולין, או למעשר ראשון, או למע"ש, או להקדש, בין טהורין בין טמאין, ירקבו. ניחא טהורין ירקבו. שהכל נעשה מדומע. וסבר שרואים כאילו הכל תרומה וכאילו תרומה טמאה נתערבה בטהורה, ואסורה באכילה משום הטמאה, ואסורה בשריפה משום הטהורה, לכן ירקבו. אבל. טמאין למה ירקבו ולא ישרפו? ע"ד דחזקיה, ניחא שירקבו שהרי אסורים בשרפה. על דעתיה דרבי יוחנן, למה לא ידליק בהם? סבר רבי יוחנן כהדא דרבי יוסי בן חנינא. שמא ימצא בהן דרך עלייה כגון שיפלו לתוכן חולין בשוגג ויתבטל התרומה ויהיה הכל ראוי לאכילה. ואם ישרפם נמצא שהפסיד את התרומה. [דף כו עמוד א] ובדבר שאין דרכו להיאכל אבל בדבר שדרכו להיאכל ידליקם מיד שמא יבא בהן לידי תקלה. והרי במשנה נאמר סאה תרומה טמאה שנפלה לפחות ממאה חולין, או למעשר ראשון, או למע"ש, או להקדש, בין טהורין בין טמאין, ירקבו כך שגם בנפלו להקדש ירקבו. ורבי יוחנן הסביר שזה בגלל החשש שמא יפלו לתוכן עוד הקדש ויתבטלו. ולא כן סברין מימר אין להקדש אלא מקומו ושעתו? אמר רבי חנינא. באמת אם היה מוצא מי שיפדה את ההקדש בדמי עצים היה מותר לשרפם. אך כאן שאמרה המשנה ירקבו, תיפטר שחרב אותו המקום ולא מצא למוכרו אפילו בדמי עצים. תנן, אם טהורה הייתה אותה סאה ימכרו לכהנים בדמי תרומה. חוץ מדמי אותה סאה. הדא אמרה שסאה תרומה טהורה התערבה בפחות ממאה סאין טהורין. אבל סאה תרומה טהורה שנפלה לפחות ממאה סאין טמאין. הדא היא דתנינן, אם טמאין היו אותן חולין יאכלו נקודים או קליות, או ילושו במי פירות, או יתחלקו לעיסות קטנות, כדי שלא יהא במקום אחד כביצה. תנן, נפלה לפחות ממאה מעשר ראשון, אם התרומה טהורה יקרא שם לתרו"מ, ואם התרומה טמאה, ירקבו. משמע שאינו יכול לעשות את שאר המעשר תרו"מ על מקום אחר כיוון שדינם שירקבו. על דעתיה דר' יוסי ניחא. דא"ר יוסי בשם חזקיה ורבי יונה בשם רבי ינאי. מנין שמצוה להפריש תרומת מעשר מן הטהור על הטמא בתרומה גדולה אסור? דכתיב, ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן [במדבר יח כח]. עשה שינתן לאהרן בכהונתו, שיכול לאכלה בטהרה. וכאן אם יעשה את המעשר תרומת מעשר על מעשרות אחרים, הרי לא יוכל לתת אותם לכהן לאכילה, משום שדינם להרקב בגלל התרומה הטמאה שמעורבת בהם. אבל על דעתיה דכהנא. דו אמר שמצוה להפריש מן הטהור על הטמא דכתיב את מקדשו ממנו. דהיינו טול מן המקודש הטהור שבו אף שהכהנים לא יכולים לאוכלו. למה לא יכול לעשות את שאר המעשר תרו"מ על מקום אחר. ואמור און הכא טול מן המקודש שבו. שהרי המעשר טהור?. אף על גב דכהנא אמר תמן טול מן המקודש שבו, מודי הוא שאינו תורם אלא מדבר שהוא זקוק ליתנו לכהן לשימוש כלשהו. וכאן כיון שאינו ראוי לכהן אפילו להדלקה, שהרי הדין שירקבו. במקרה כזה מודה כהנא שאינו ראוי לעשות ממנו תרומה. תנן, ואם טמאין היו החולין, והתרומה טהורה ולא הוכשרה. יאכלו נקודים או קליות, או ילושו במי פירות, או יתחלקו לעיסות קטנות, כדי שלא יהא במקום אחד כביצה. והדין ניקודים כהדא חצי ביצים. היינו שלא יהיה בחלק הטמא כדי ביצה לדוגמא חצי סאה מותר באכילה. שהרי בסאה מאה ארבעים ביצים ובחצי סאה שבעים ושתיים ביצים כך שאם אחד ממאה מהם טמא הרי יש פחות מכביצה ואינו מטמא. [דף כו עמוד ב] תנן, סאה תרומה טמאה שנפלה למאה חולין טהורים. רבי אליעזר אומר, תירום ותישרף. שאני אומר, סאה שנפלה היא סאה שעלתה. אמר רבי סימון. רבי אליעזר כדעתיה. כמה דהוא אמר תמן. אברים של בעלי מום שנתערבו באברי תמימים, אם קרב ראש אחד מהן, יקרבו כל הראשים. דאני אומר כל הפסולין עלו בידו. והראש שקרב, הוא מהקרבת בעל מום. והשאר מהתמימים, לכן יקרבו. כן הוא אמר הכא, כל הטמאים עלו בידו. דסאה שנפלה היא סאה שעלתה. ר' זעירא בעי. מנין לנו שמה שאמר ר"א שהסאה שעלתה תישרף בגלל שסובר דסאה שנפלה היא סאה שעלתה?. אולי לא אמר ר' אליעזר אלא מפני גדירה לחומרה, ומה ששורף את הסאה שהעלה הוא משום ספק שמא

הטמאה עלתה בידו? וכי לא מודה ר"א בסאה שעלתה מתוך טבל שהוא צריך לקרות שם למעשרותיה? אין תימר סאה שנפלה היא סאה שעלתה, לא יהא צריך לקרות שם למעשרותיה. רואים שלא אמר ר"א אלא לחומרה. א"ר מנא. יאות אמר רבי זעירא. דתנינן דבתרה, סאה תרומה טהורה שנפלה למאה חולין טמאין, תיאכל נקודים. ולית ר"א פליג. ואם היה סבור דתרומה שעלתה היא זו שנפלה, היה צריך לומר שתאכל שהרי סאה שנפלה היא סאה שעלתה והיא הרי היתה טהורה. אמרין חברייא קומי רבי יוסי. יאות אמר רבי סימון שדעת ר"א היא שסאה שעלתה היא שנפלה, שאם לא כן, אלא מה שעלה חל עליו שם תרומה טהורה מדרבן. אז אך אמר ר"א שתישרף? וכי שורפין את התרומה מפני גדירה חומרה דרבנן? אמר לון והא תנן, על ששה ספקות שורפין את התרומה, על ספק בית הפרס, ועל עפר הבא מארץ העמים, על ספק בגדי עם הארץ, ועל ספק כלים הנמצאין, על ספק הרוקין, על ספק מי רגלי אדם שהן כנגד מי רגלי בהמה. על ודאי מגען שהוא ספק טומאתן, שורפין את התרומה. רבי יוסי אומר, אף על ספק מגען ברשות היחיד. וחכמים אומרים, ברשות היחיד, תולין לא שורפים ולא אוכלים. וברשות הרבים, טהור. וכי ששה ספיקות דתנינן לא מפני גדירה הן, ושורפין אותם? אף הכא מפני גדירה הן ושורפין אותן. תנן, סאה תרומה טמאה שנפלה למאה חולין טהורים. רבי אליעזר אומר, תירום ותישרף. שאני אומר, סאה שנפלה היא סאה שעלתה. וחכמים אומרים, תעלה ותאכל נקודים. חברייא אמרין, בעון קומי רבי יוסי. על דעת חכמים. למה תאכל נקודים? מה נפשך. אם חוששים שמא תרומה טמאה עלתה בידו, היו צריכים לומר שתשרף כשיטת ר"א. ואם לא חוששים לכך לפי שהולכים אחר הרוב וחולין הן, אלא שמעורב בהן תרומה טמאה. למה צריך להקפיד לאכלם נקודים, הרי הם חולין ומה בכך שיטמאו? ואם אתה חושש שמא תרומה טמאה, עלתה שישרוף ומה בכך. שאף אם חולין עלו בידו, הרי אן איסור לשרוף חולין. א"ל רבי יוסי, והכהן לאו לשום תרומה אכלה? שהרי חכמים אמרו שמעלה אחד ונותנה לכהן כתרומה. כלום תרומה טמאה נאכלת? אלא ודאי אחר שחכמים תקנו שמה שמעלה יהיה תרומה. צריך להקפיד שתשאר טהורה. ולכן אוכלה נקודים שלא תטמאה. וגם אי אפשר לומר שתשרף. שהרי אינה אלא ספק. דאי אתם מודים שאם נולד לה ספק טומאה במקומה מצד עצמה שמא נטמאה שאינו יכול לשרפה שמא היא טהורה? מה לי נולד לה ספק טומאה במקומה שמא נטמאה שמא לא. מה לי נולד לה ספק טומאה במקום אחר שמא היא הטמאה ושמה היא אחרת שאינה טמאה. שהרי כשמוציא אחת הרי ספק שמא היא שנפלה. אלא אי בעיתון למיקשייה, איקשון על הדא דתני רבי הושעיא. דתני רבי הושעיא. שתי קופות, אחת של תרומה טמאה ואחת של חולין טהורים, ונפלה סאה תרומה טהורה לתוך קופה אחת ואן מאה כנגדה, אני אומר לתוך של תרומה טמאה נפלה, והחולין ייאכלו נקודים. ממה נפשך, אם תרומה נפלה לתוכן, הרי הכל מדומע ואסורים לזרים. ואם תולים שנפלה לתוך הקופה של תרומה, נמצא שמחזיק בידו חולין, ומדוע יאכלו נקודים? והדין נקודים שנאמרו בכל מקום במשנה כהדא חציי סאין. והטעם הוא כי הסאה של התרומה מעורבת עם שאר הסאים, נמצא שבכל סאה שמעלה יש בו חלק אחד מק"א תרומה טמאה וכדי שלא תטמא את השאר צריך לעשות עיסיות שלא יהיה בעיסה שיעור של תרומה לטמא, כלומר, יעשה עיסה שחלק א' מק"א ממנה יהיה פחות מכביצה. כיצד יעשה? ילוש כל עיסה כחצי סאה. שבסאה יש קמ"ד ביצים. שהרי שש ביצים בלוג. ארבעה לוגין בקב. ששה קבין בסאה. נמצאו קמ"ד ביצים בסאה. אם תחלק את הסאה לק"א חלקים תקבל יותר מכביצה. לכן יעשה עיסה כחצי סאה ואז יהיה שם פחות מכביצה תרומה. [דף כז עמוד א] חזקיה אמר. לא רק הסאה שמרים תאכל נקודים, אלא אפילו החולין שנשארו אחר ההרמה, לא ילושו אלא נקודים, מפני חלתן. שיוכל להפריש ממנה חלה בטהרה. מילתיה אמרה, איסור זרות בטל. שהרי מה שנשאר מותר לזרים אף שתרומה מעורבת בו, וטומאה לא בטלה. מחלפה שיטתיה דחזקיה? דתנינן תמן. קמח טמא שנתערב בקמח טהור, ואין בטמא כביצה לטמא את השאר. כשבא ליטול חלה, נוטל יותר מהשיעור ואומר הרי זה חלה חוץ מן הטמא שיש בו. כי אם יתן כשיעור בדיוק, מפסיד לכהן, כי יש שם חלק טמא שהחלה לא חלה עליו כפי שהתנה. ואיתמר עליה. כמה מהטמא יהיה בעיסה ויוכל לעשותה בטהרה? חזקיה אמר שתות מד' קבין קמח טמא, בד' קבין קמח טהור. דבארבעה קבין יש תשעין ושש ביצים. ושתות דידהו, שש עשרה ביצים. ובודאי חזקיה לא התכוון שיכול ללוש הכל כאחד שהרי אפילו כביצה מטמא. אלא כוונתו שיפריש מתוך התערובת כדי שיעור חלה שזה אחד מעשרים וארבע. ובתוך הכמות הזו לא יהיה כביצה מהטמא, ואת זה ילוש בטהרה. ואת השאר אן צריך להקפיד ללוש בטהרה. והכא הוא אמר הכין שצריך ללוש את כל החולין בטהרה מפני חלתן? אמר רבי יוסי. תמן כשהפריש ואחר כך גיבל. ברם הכא, כשגיבל ואח"כ הפריש. אמר רבי אבהו. כל ימינו היינו טועין בדברי חזקיה שאמר שתות מד' קבין בד' קבין כמקל הזה של סומא. עד שלמדנוה מן חשבון גאומטריא. קבא כמה עבד? עשרין וד'

ביעין. כמה ארבע קבין עבדה? תשעין ושית ביעין. שתות דידהו, שית עשרה. אין יגבול שית ביצים, יש כאן כביצה טמאה, שהרי שישית מהערובת זה קמח טמא. ואין יגבול ארבע ביצים, אין כאן שיעור. שהרי שיעור חלה שהוא אחד מעשרים וארבע מתשעים ושש, זה בדיוק ארבע ביצים, אבל הרי צריך להוסיף כנגד החלק הטמא שהרי עליו לא רוצים שיחול שם חלה. הא כיצד הוא עושה? מיגבל חמש, ומקדש ארבע. שיש כאן שיעור חלה מהטהור ואן כביצה מהטמא. ורבי יוחנן אמר. שתות מארבע קבין שהם שש עשרה ביצים, בחמש סאין. שהם שבע עשרה שיעורי חלה ששיעור חלה

שבע רבעי הקב וביצה וחומש ביצה במדבריות ואחר שהגדילו המידות בשישית פעמים, הרי הם חמש רבעים. כך שבכל עיסה יהיה שיעור החיב בחלה ופחות מכביצה מקמח טמא. מילתיה דחזקיה אמרה, ובלבד שלא תהא כביצה טמאה נוגעת בגומא שבא העיסה של החלה שבעריבה היו כמה גומות שבכל גומה חלק מהעיסה. אבל בשאר הגומות אן קפדה. מילתיה דרבי יוחנן אמרה, ובלבד שלא תהא כביצה טמאה נוגעת בכל העיסה. [דף כז עמוד ב] א"ר יוסי לרבי ירמיה. לא מסתברא דחזקיה ורבי יוחנן לא חלקו אלא, מה דאמר חזקיה, לשעבר. מה דאמר רבי יוחנן להבא? א"ל אף אנא סבר כן. ואיזו היא גומא, היינו כמה יהיה בעיסה על דעתיה דר"י אם הפריש עיסה אחת בטהרה, כדי שתהיה חלה על הכל כשיטת חזקיה שגם ר"י מודה לה בדיעבד. ולא יהיה בה ביצה מהקמח הטמא? א"ר יונה כיוון שכמות הקמח הטמא שתות של

ד' קבין שזה שש עשרה ביצים, בתוך ה' סאין קמח טהור, תיפטר, שגיבל אחת משבע עשרה מהחמש סאין, כדי שבכל עיסה יהיה פחות מביצה מהקמח הטמא. אבל הרי נמצא שמפריש אחד משבעה עשר וצריך להפריש רק אחד מעשרים וארבע כך שיכול לפטור בעיסה הזו עוד

שבעה עיסות אחרות שיש בהם שיעור חלה שהם חמש רבעים כפול שבע שהם כסאתים נמצא דאטיא היינו שיכולה לפטור עוד בעיסת סאתים. רבי אבא בר ממל בעי. ולית הדא דחזקיה שהטמאה לא בטלה פליגא על רבי יוסי בר חנינא? דאמר ריב"ח. נבילה טמאה שהתערבה ברוב שחוטה, בטל מגעה, והסיטה לא בטל. לפי שאי אפשר לשחוטה שתיעשה נבילה, והוה מן בשאינו מינו ובטל ברוב. אבל רק מגעה בטל, שיכול לתלות שנגע בשחוטה שהיא הרוב, והסיטה לא בטל. שכיוון שהסיט הכל, ודאי הסיט את הנבלה. לפי שאי אפשר לשחוטה שתיעשה נבילה, והוה מן בשאינו מינו. משמע שגם טמאה בטלה. ולמה אמרנו בדעת חזקיה שאיסור זרות בטל במאה, וטמאה לא בטלה? א"ר יוסי. תמן, אי אפשר לשחוטה שתיעשה נבילה, והוה מן בשאינו מינו ולכן הטמאה בטלה. ברם הכא, אפשר לחולין להיעשות כתרומה לענין טמאה. שאף החולין יכולים להטמאות. א"ר חזקיה. לא כמו שאמרנו שרבי אבא בר ממל הקשה ורבי יוסי תירץ. אלא רבי סימון קשייתה, ורבי אבא בר ממל קיימה. תני, סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה. הרי אלו מדומעין, ואין משלמין מהם קרן וחומש על מקום אחר אלא לפי חשבון החולין שבהם, ולא ממקום אחר עליהן, אלא לפי חשבון [דף כח עמוד א] ובדבר שאין דרכו להיבלל. אבל בדבר שדרכו להיבלל, חולין אחר הרוב. אם רוב תרומה, תרומה. ואם רוב חולין, חולין:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ה הלכה ב

מתני': סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה תרומה טהורין. ב"ש אוסרין, וב"ה מתירין. אמרו בית הלל לבית שמאי. הואיל וטהורה אסורה לזרים, וטמאה אסורה לכהנים. מה טהורה עולה, אף טמאה תעלה. אמרו להן בית שמאי. לא, אם העלו החולין הקלין המותרין לזרים את הטהורה, תעלה תרומה החמורה האסורה לזרים את

הטמאה? לאחר שהודו. ר' אליעזר אומר, תרום ותשרף שאני אומר סאה שנפלה היא זו שנפלה. וחכמים אומרים, אבדה במיעוטה. סאה תרומה שנפלה למאה. הגביהה ונפלה למקום אחר. רבי אליעזר אומר מדמעת כתרומה ודאי. וחכמים אומרים, אינה מדמעת אלא לפי חשבון. סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ונדמעו. ונפל מן המדומע למקום אחר. רבי אליעזר אומר, מדמעת כתרומה ודאי. וחכמים אומרים. אין המדומע מדמע, אלא לפי חשבון. ואין המחומץ מחמץ, אלא לפי חשבון. ואין מים שאובין פוסלין את המקוה, אלא לפי חשבון כלים כמבואר בגמרא בבלי. סאה תרומה שנפלה למאה. והגביהה, ונפלה אחרת.

הרי זו מותרת, עד שתרבה תרומה לחולין. סאה תרומה שנפלה למאה. ולא הספיק להגביהה, עד שנפלה אחרת, הרי זו אסורה. ור"ש מתיר:

גמ': רבי יודן בר פזי ורבי אייבו בר נגרי הוון יתבון. אמרין, תנינן אחר שהודו. מי הודה למי? ב"ש לבית הלל, או בית הלל לב"ש? אמרין, נצא לחוץ ונלמד. נפקין ושמעון לרבי חזקיה ורבי אחא שאמרו בשם ר' יודה בר חנינא. לא מצינו שהודו ב"ש לב"ה, אלא בדבר זה בלבד. אמר ר' יונה. ר' אביי שמע לה מן הדא דתנן, המערה יין תרומה מכלי לכלי, ונגע טבול יום בקילוח, יעלה באחד ומאה. ואם תאמר ב"ה הודו לבית שמאי שלא תעלה, מאן תני הכא תעלה? לא בית שמאי ולא בית הלל. אלא ודאי ב"ש הודו לב"ה שתעלה, והבריתא דברי הכל היא. אמר רבי חנינא בריה דרבי הלל. אולי בית הלל שנו אותה קודם שידו לבית שמאי? אמר רבי יוסי, מתניתין אמרה כן דתנן. אחר שהודו, ר"א אומר תירום ותשרף. משמע שהתרומה בטלה. אלא שצריך להרים אחת ונחלקו מה לעשות באותה אחת שמרים, ור"א לאו שמותי הוא? א"ר חנינא. מתניתא אמרה כן דתני, אחר שהודו אילו לאילו, תעלה. וקשה בית שמאי מסלקין לון בשאלה שב"ה לא ענו עליה, ואתה אומר דאינון מודיי לון? אמר רבי אבין. יש כאן תשובה שענו ב"ה לב"ש, אלא שנכתבה במקום אחר. כהדא דתני ר' הושעיא. ומה טהורה שהיא חמורה שהיא בעון מיתה אצל הזרים, עולה. טמאה שהיא בעשה אצל הכהנים, לא כל שכן? רואים שגדול כח הביטול של החולין. ומכח ק"ו זה הודו ב"ש. אמר ר' יוחנן. סאה תרומה שנפלה למאה חולין והגביה, ונפלה לתוך חולין אחרים. אפילו כל שהן מבטלין אותן. מתניתין פליגא על ר' יוחנן, דתנן. אינה מדמעת אלא לפי חשבון. משמע שצריך בכל זאת מאה כנגד חלק התרומה שבה ולא די בכלשהו [דף כח עמוד ב] אמר רבי יוסי. ר' יוחנן לא תני בדברי חכמים, אינה מדמעת אלא לפי חשבון. אלא אינה מדמעת כל עיקר. רבי יהודה ברבי אמר. לדעת חכמים, והוא שירבו חולין שנפלה לתוך בפעם השניה על חשבון תרומה שבה, כדי שתבטל ברוב. א"ר אלעזר. והוא שנפלה למקום אחר שיש בו מאה כנגד חלק התרומה שבסאת המדומע. על דעתיה דרבי אלעזר שסובר שלדעת חכמים באותה סאה שהגביה יש חלק תרומה. וכנגדו צריך שיהיה מאה במקום השני. ולכאורה למה שלא יצטרפו חלק החולין שלמעלן שבסאה השניה שאליה נפל מה שהרים עם החולין שלמטן שהעלה מהערמה הראשונה ביחד עם חלק התרומה להעלות את חלק התרומה? [דף כט עמוד א] סבר רבי אלעזר מימר, לדעת חכמים, כיוון שמדרבנן זה נחשב כתרומה, החולין שלמטן נעשו כחרסין. תנן, סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ונדמעו. ונפל מן המדומע למקום אחר. רבי אליעזר אומר, מדמעת כתרומה ודאי. וחכמים אומרים. אין המדומע מדמע, אלא לפי חשבון. אמר רבי יוסי בן חנינא. מה שאמר אליעזר שכל סאה שהרימו מהמדומע, ונפלה לערמה אחרת, מדמעת כתרומה ודאי. דווקא כגון שהגביהו חמש סאים ונפלו לתוך חמשה מקומות. אבל אם נפלו כולן למקום אחד, אף רבי אליעזר מודי שדי במאה כנגד סאה אחת. רבי יצחק אמר. אפילו נפלו כולן למקום אחד היא המחלוקת. חילפיי אמר על דרבי אליעזר, צריך מאה כנגד חלק התרומה שבסאה כשיטת חכמים, אלא שהחולין שלמטן כגון אם הרים חמש סאים אותם ארבע סאים נוספים נעשו כחרסין ולא מצטרפים לבטל. והא ר' אלעזר האמורא אמר על דרבנן ברישא במקרה ששסאה תרומה נפלה למאה חולין והרים סאה וחזרה ונפלה למקום אחר ושאלנו למה לא תיבטל במשהו שהרי במה שהרמנו יש מאה כנגד חלק התרומה ותרץ ר"א, שחולין שלמטן נעשו כחרסין. אם כן מה בין רבי אליעזר ורבנן? ברישא באמת ר"א חולק על חכמים וסובר, שכל מה שהרים נעשה כתרומת ודאי וצריך מאה כנגדו. חומר הוא בסאה שעלת מתוך מאה. ששם כשמעלה אחד כנגד התרומה שנפלה, מתיר את כל השאר. החמירו שנעשה כולו תרומה וצריך מאה כנגד כולו. אבל כאן שהסאה לא הורמה כתרומה לתקן את מה שנשאר, הרי היא אוסרת רק כנגד תרומה שבה. [דף כט עמוד ב] או אינו אלא קל? שאולי נאמר הפוך שדווקא בסיפא ששוסקת במדומע ר"א מחמיר. שכשנפל למאה ומעלה אחד, אינו חמור ממדומע אלא קל יותר. שהרי כבר בטלה התרומה. אבל במדומע לא בטלה. אמר ר' אלא כדאמרין לדעת חילפיי. בכל מקרה רבי אליעזר, מצריך מאה כנגד חלק התרומה שבמה שהרים, אלא שהחולין שלמטן נעשו כחרסין ולא מצטרפים לבטל. ומה שהקשנו שהרי לפי רבי אלעזר זה גם דעת חכמים ברישא. ואם כך מה בין ר"א לחכמים? לדעת חילפיי חכמים ברישא, לא סוברים כרבי אלעזר שהחולין שלמטן נעשו כחרסין, אלא כרבי יוחנן. דאמר ר' יוחנן, בדעת חכמים, סאה של תרומה שנפלה לתוך מאה חולין. והעלה אחת, ונפלה לתוך חולין אחרים, אינה מדמעת דאפילו כל שהן מבטלין אותן. תני רבת התרומה עד שלא היה מאה חולין כנגדה, והלך והוסיף עד שהיה יותר ממאה, נעשה כמרבה מזיד,

והתרומה לא בטלה, לפי שאין מבטלים איסור לכתחילה. והא תנינן מקווה שהיו בו ארבעים סאה מכוונות. נתן סאה מי פירות ונטל סאה כשר. עד היכן? אמר רבי איסי בשם רבי מנא בר תנחום, ורבי אבהו אמר בשם ר' יוחנן, עד רובו של מקוה [יט סאה]. משמע שאף שנותן מי פירות במזיד, בטלו. והכא את אמר הכין שאם הוסיף חולין במזיד, לא בטל? תמן במקוה כשהיה בו ארבעים סאה אפילו את מרבה עליו מי פירות הוא כשר, ואן איסור לתת מי פירות למקוה. וכל עוד יש ארבעים סאה בטלו המי פירות ונעשו כמים עד שיהיה רוב מקוה. ברם הכא בתרומה שנפלה לחולין. כל סאה וסאה צריכה מאה סאה להתירה. וכאשר אן והוא הולך ומוסיף, הרי בה לבטל את האיסור במזיד. ואן מבטלים איסור לכתחילה. א"ר יוסי. מזה שר"י התיר עד רובו ולא יותר, זאת אומרת. דבר שהוא בטל דבר תורה, מעורר את מינו ליאסור. שהרי המי פירות קמא קמא בטל, אבל כשהגיעה לרוב מי פירות, כביכול כל המי פירות שהתבטלו במקווה חזרו והתעוררו ומצטרפים לפוסלו. תנן, סאה תרומה שנפלה למאה. ולא הספיק להגביהה, עד שנפלה אחרת, הרי זו אסורה. ור"ש מתיר. במאי פליגי? רבי שמעון אומר ידיעתה [דף ל עמוד א] מקדשתה, וכיוון שנודע לו מנפילת הראשונה, אף שלא הספיק להגביה, כבר בטלה במאה חולין והפכה בעצמה לחולין. וכשנפלה השניה בטלה במאה ואחד. ורבנן אמרין הרמתה מקדשתה. תני, סאה תרומה טמאה שנפלה למאה תעלה ותאכל נקודים. אומר הבעלים לכהן ולא דמי עצים אני חייב לך? טול לך דמי עציך. שאף שעכשיו התרומה ראויה לאכילה, השבח הזה בא בזכות החיטין שלי. והוא הכהן אומר לו. וכי סאה תרומה טמאה שנפלה לפחות ממאה. שמא אינה מדמעת את הכרי? ועצים מדמעין את הכרי? ועוד הלא סופך למכרה לכהן חורן, האם הוא נותן לך דמי עצים? יוצא שאתה מרויח על חשבון התרומה שלי. מאי כדון? נותן לו דמי עצים שהרי בזה הוא מודה לו. והשאר הוא ממון המוטל בספק ויחלוקו. חד בר נש הפיל שעורין של עצמו גו חיטין של חברו ונמכרו במחיר חיטים. אתא עובדא קומי ר' יודה בר שלום ואמר יתן לו דמי שעורין ובשבח יחלוקו:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ה הלכה ג

מתני': סאה תרומה שנפלה למאה, וטחנן ופחתו. כשם שפיחתו החולין, כך פחתה תרומה ומותר. סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה, וטחנן והותירו. כשם שהותירו החולין, כך הותירה התרומה, ואסור. אם ידוע שחיטין של חולין יפות משל תרומה, מותר. סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה, ואחר כך נפלו שם חולין. אם שוגג, מותר. ואם מזיד, אסור:

[דף ל עמוד ב] גמ': תנן, סאה תרומה שנפלה למאה, וטחנן ופחתו. כשם שפיחתו החולין, כך פחתה תרומה ומותר. ולא סוף דבר שפחתה התרומה אלא אפילו פחתו חולין ותרומה בעינה שלא הספיק לטוחנה כראוי, טוחן ומתיר, ואן זה כמבטל איסור בידים, שאינו אלא ממעט באיסור ומותר. תני, אין טינפת מורסן של תרומה, מצטרפת עם התרומה, לאסור על החולין. אבל טינפת של חולין, מצטרפת עם החולין, להעלות את התרומה. ר' ביבי בעי. טינפת של תרומה, מהו להצטרף עם החולין להעלות את התרומה? מן מה דאמר רב הונא, קלפי איסור מצטרפין להיתר. הדא אמרה, טינפת של תרומה, מצטרפת עם החולין להעלות את התרומה. רב חונא אמר. קליפי איסור, מעלין את ההיתר. סאה תרומה שנפלה למאה, אין את מוציא זונין וטינפת שבחולין. שהטינוף והזונין מצטרפים לבטל את התרומה. לפחות ממאה, אתה מוציא זונין וטינפת שבתרומה. וכן לוג יין צלול שנפל למאה לוגין יין עכור, אין את מוציא שמרין שבו. לוג יין עכור שנפל למאה לוג יין צלול, את מוציא שמרין שבו. תנן, סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה, וטחנן והותירו. כשם שהותירו החולין, כך הותירה התרומה, ואסור. אם ידוע שחיטין של חולין יפות משל תרומה, מותר. תני אף טוחן הוא בתחילה ומתיר. מתני' דרבי יוסי. שסובר שמבטלין איסור לכתחילה. דתנן, נטיעות ערלה שנתערבו עם נטיעות, לא ילקוט חלק מנטיעות הערלה כדי שיתבטלו השאר באחד ומאתים. רבי יוסי אומר, אף מתכווין וילקוט ויעלה באחד ומאתים. א"ר זעירא, הרי אף אם תאמר שלא בטלים ויצטרך למכרם לכהן הרי סופם להיטחן שכן דרך כהנים להיות טוחנין מדומע בבתיהן. וכיוון שזו הרגילות אן זה נקרא מבטל

איסור לכתחילה. מה נפיק מביניהן? כלאי הכרם. על דעתיה דרבי יוסי, **כיוון שמותר לבטל איסור לכתחילה** טוחן ומתיר. על דעתיהון דרבנן **כיוון שאן רגילות לטחון כלאי הכרם**, אינו טוחן ומתיר. **אמר רבי אבהו** בשם רבי יוחנן. כל האיסורין שריבה עליהן. שוגג, מותרין. מזיד, אסורין. ולא מתניתין היא? **דתנן**, שוגג מותר, מזיד אסור. מתניתא בתרומה. **אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן** מימר לך, אפילו שאר כל הדברים. **אמר רבי אחא** בשם רבי יוחנן. כשם שמצוה לומר להוכיח על דבר שהוא נעשה, כך מצוה שלא לומר על דבר שאינו נעשה. **אמר רבי אלעזר**. כשם שאסור לטהר את הטמא. כך אסור לטמא את הטהור. א"ר אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן. אם באת הלכה תחת ירך. ואי אתה יודע אם לתלות אם לשרוף? לעולם הוי רץ אחר השריפה יותר מן התלייה. שאין לך חביב בתורה, יותר מפרים הנשרפים ושעירים הנשרפין *שהרי דמם נכנס לפנים*, והן בשריפה. ר' יוסי בעי. דנין דבר שאין מצותו לכן, מדבר שמצותו לכן?:

הדרן עלך פרק סאה תרומה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ו הלכה א

[דף לא עמוד א] מתני': **האוכל תרומה שוגג, משלם קרן וחומש**. אחד האוכל, ואחד השותה, ואחד הסך. אחד תרומה טהורה, ואחד תרומה טמאה, משלם חומש, וחומש חומשה. אינו משלם תרומה אלא חולין מתוקנים, והן נעשין תרומה. והתשלומין תרומה *שהאכלם חייב חומש*. אם רצה הכהן למחול, אינו מוחל. בת ישראל שאכלה תרומה, ואח"כ נשאת לכהן. אם תרומה שלא זכה בה כהן אכלה, משלמת קרן וחומש לעצמה. ואם תרומה שזכה בה כהן אכלה. משלמת קרן לבעלים, וחומש לעצמה. מפני שאמרו, **האוכל תרומה שוגג. משלם קרן לבעלים, וחומש למי שירצה:**

גמ': **האוכל תרומה שוגג כו'.** כתיב, ואיש כי יאכל קודש בשגגה, ויסף חמישיתו [ויקרא כב יד]. שיהא הוא וחומשו חמשה **חלקים**. ולא כן א"ר אבהו בשם רבי יוחנן. **הזיד** בחלב **ושגג** בקרבן. מתרין בו, ולוקה ומביא קרבן. ואמור אף הכא, מזיד בתרומה ושוגג בחומש. יתרו בו, וילקה ויביא חומש. *כמו שאם שגג בקרבן מתרים בו ולוקה, כך כששגג בחומש, שהוא במקום קרבן. א"ר זעירא. גזירת הכתוב הוא דכתיב, ואיש כי יאכל קודש בשגגה שתהא כל אכילתו בשגגה. מזיד בספיקו ושוגג בודאו* *שאם היה יודע שזה ודאי תרומה לא היה אוכל האם חייב חומש? א"ר יוסי. לעניין קרבן חלב כתיב (ויקרא ד, כח) או הודע אליו חטאתו, ואיתמר עליה, השב מידיעתו נתחייב קרבן. מי שאינו שב מידיעתו פטור מקרבן. אף זה, כיוון שאם היה יודע שזה ודאי תרומה היה פורש ולא אוכל, נקרא שב מידיעתו וחייב, ולכן חייב על שגגתה חומש.* אמר אני פורש מכזית, ואיני פורש מכחצי זית, **וחשב שאן בתרומה כזית ואכלה. האם חייב בחומש?** אמר רבי בון בר חייא נעשה כאוכל חצי זית בשוגג, וחצי זית במזיד, ופטור. **חייבים לומר שרבי בון בר חייא לא סובר כר"ל. שאמר שאם, אכל חצי זית בהעלם אחד, פטור. שאם יסבור כר"ל, יהיה קשה על רבי בון בר חייא, למה האוכל חצי זית במזיד וחצי בשוגג פטור. שהרי חייבים לומר שלדעת ר"ל, אף שחלק מהאכילה היה במזיד כיוון שסיים אכילתו בשוגג, נחשב כאילו כל האכילה היתה בשוגג וחייב. שאם לא כן, אך יתכן שיתחייב על אכילת כזית?** שהרי חצי זית ראשון אכל בהתר, וכשאוכל את חצי שני ומשלים לכזית, הרי לא אכל באיסור אלא חצי זית. אלא על כרחך שלדעת ר"ל, אף שחלק מהאכילה היה בהתר וחלק באיסור, כל האכילה נחשבת אחת, וחייב. א"כ למה כשאכל חצי כזית תרומה במזיד וחצי בשוגג פטור לרבי בון בר חייא? אפילו יסבור כר"ל לא קשה. דמודה רשב"ל באיסורי הנאה שהוא אסור בחצי שיעור. ומודה רשב"ל ביוה"כ שאסור לאכול חצי שיעור. ומודה רשב"ל בעתיד להשלים, שהוא אסור גם בחצי הראשון. לכן יהיה חייב בקרבן אם היה בדעתו לאכול כזית. **אמר רבי אבהו בשם ר' יוחנן.** המגמע חומץ של תרומה, לוקה. **אמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן.** הכוסס חטה של תרומה, לוקה. תני, הכוסס את החיטה של תרומה. משלם את הקרן, ואינו משלם את החומש. [דף לא עמוד ב] רבי אומר. אני אומר, שמשלם קרן וחומש. **אמר רבי ירמיה בשם רבי אימי.** מודין חכמים לרבי, במגמע חומץ של תרומה

אחר טיבלו, שהוא משלם קרן וחומש. שהחומץ משיב את הנפש. תני, אכל תרומה טמאה, משלם חולין טהורים. ואם שילם חולין טמאין, יצא. רבי נתן אומר. סומכוס אמר. שוגג, מה שעשה עשוי. מזיד, לא עשה ולא כלום. תמן תנינן. אין תורמין מן הטמא על הטהור. **ואם תרם. שוגג, מה שעשה עשוי. מזיד, לא עשה ולא כלום.** תני בשם רבי יוסי. אם תרם מן הטמא על הטהור, בין בשוגג בין במזיד מה שעשה עשוי. אתיא דיחידאי דהכא *שהוא סומכוס*, כסתמא דתמן. ויחידאי דתמן *שהוא רבי יוסי*, כסתמא דהכא. היאך עבידא להלכה כשסתם משנה כתנא אחד וסתם משנה אחרת כתנא השני? אמר רבי זעירא בשם רבי חנינא. תשלומי תרומה, הרי הן כתרומה לכל דבר, אלא שגידוליהן חולין. גדולי תרומה, הרי הן כחולין לכל דבר, אלא שאסורין לזרים. אמר רבי יוסי. אן תנינן תרתיהון. הא דאמרת תשלומי תרומה הרי הן כתרומה לכל דבר, דתנינן. אינו משלם תרומה אלא חולין מתוקנין, והן נעשין תרומה. והא דאמרת אלא שגידוליהן חולין. דתנינן גדולי תרומה תרומה. הא גידולי תשלומי תרומה, חולין. הא דאמרת גידולי תרומה הרי הן כחולין לכל דבר, דתנינן. וחייבת בלקט ובשכחה ובפיאה, ועניי ישראל ועניי כהנים מלקטין. והא דאמרת אלא שאסורין לזרים, דתנינן. ועניי ישראל מוכרין את שלהן לכהנים בדמי תרומה, והדמין שלהן. תני. גידולי תרומה, אין משלמין מהן קרן וחומש, ואין משלמין עליהן קרן וחומש, ואין חייבין בחלה, ואין הידים פוסלות בטבול יום כדרך שפוסלות בחולין. ואף ר"ש ורבי יוסי דסברי דעיסה שנדמעה או נתחמצה בשאור של תרומה, נפסלת בטבול יום. **הכא מודים שלא נטמא. תנן, האוכל תרומה שוגג, משלם קרן וחומש.** אם רצה הכהן למחול, אינו מוחל. כשלא הפריש, הפריש ואחר כך מחל, תפלוגתא דרבי ורבי אלעזר ב"ר שמעון. דתני, **ונתן לכהן את הקודש** ויקרא כב יד]. מתנתו מקדשתו, ואן הפרשתו מקדשתו לחייב עליו חומש, דברי רבי כך שכל עוד לא נתן לכהן לא נמחל לו. ר"א ב"ר שמעון אומר. אף הפרשתו מקדשתו לחייב עליו קרן וחומש וכשהפריש כבר נמחל לו. [דף לב עמוד א] הפריש תרומה ומחל לו הכהן, ואחר כך אכל. תפלוגתא דרבי יוחנן ור"ש בן לקיש, דאיתפלגון. אכל תרומה משל אבי אמו כהן. רבי יוחנן אמר, משלם לשבת שנתניה מכפרת. וריש לקיש אמר, משלם לעצמו שהפרשה מכפרת. אמר רבי יונה. כך היה משיב ר"ש בן לקיש לרבי יוחנן. על דעתך דאת אמר משלם לשבת. והא תנינן, גנב תרומת הקדש ואכלה שכהן הקדיש תרומה, משלם שני חומשים וקרן, שאן כפל להקדש. לשיטתך שנתניה מכפרת, למה לא ישלם עוד קרן לכהן? אבל לשיטת ר"ל שהפרשה מכפרת והסיבה שחייב לתת את הקרן זה מפני גזל השבת, כאן שהוא גזל מההקדש משלם להקדש. אבל לשיטת ר"י שנתניה מכפרת. צריך לתת שנים. קרן אחת להקדש משום גזל ואחת לכהן כדי לכפר. אמר רבי יסא בשם רבי יוחנן. התורה אמרה יצא ידי גזילו וכך גם התכפר לו. א"ל ר' זעירא לרבי איסי. תרתין מילין אמרין בשם רבי יוחנן, התורה אמרה, ולית אתון אמרין היכן. דאמר רבי יוחנן התורה אמרה יצא ידי גזילו, ולית אתון אמרין היכן. מהו כדון? כתיב, ונתן לכהן את הקודש ויקרא כב יד]. מכיון שנתנו לו, יצא ידי גזילו. אתון אמרין בשם רבי יוחנן, התורה אמרה במקום שחיטתה שם תהא שריפתה. ולית אתון אמרין היכן? מהו כדון? אמר ר' אלעזר בשם רבי הושעיא כתיב, על פרשה [דף לב עמוד ב] ישרוף [במדבר יט ה]. מה את ש"מ? אמר רבי ירמיה בשם רבי אימי. מקום פרישתה מחיים, שם תהא שריפתה. רבי יוחנן שאמר שאם אכל תרומה משל אבי אמו כהן משלם לשבת כרבי שנתניתו מקדשתו. ר"ש בן לקיש שאמר שמשלם לעצמו כר"א ב"ר שמעון שהפרשתו מקדשתו. א"ר בון בר חייא. אף אין יסבור ר"ש בן לקיש כרבי, דעד כאן לא אמר רבי שנתניה מכפרת ולא הפרשה, אלא בדבר שהוא זקוק ליתנו לכהן. אבל בדבר שאינו זקוק ליתנו לכהן כמו במקרה שאכל תרומה משל אבי אמו כהן, שאן כאן גזל השבת. אף רבי מודה שהפרשה מכפרת. ודמיא למתניתין דתנן, הפריש פדיון פטר חמור ומת. ר"א אומר, חייבין באחריותו כחמש סלעים של בן. וחכ"א, אין חייבין באחריותו אלא כפדיון מעשר שני. מודי רבי אליעזר בפטרי חמורות שנפלו לו מבית אבי אמו כהן, מכיון שהפרישו קדשו. ואף שבעלמא סובר שאינו פדוי עד שיתן ליד הכהן, זה רק כשזקוק לתת לכהן. אבל כאן שאינו נותן את השה לכהן, מיד בהפרשה נפדה. אכל תרומת חבר, משלם לחבר. תרומת ע"ה, משלם לע"ה. והרי התשלומים נעשים תרומה, ולא נמצא מוסר טהרותיו לעם הארץ? כיצד הוא עושה? נותן שתיהן גם מה שאכל משל כהן חבר וגם מה שאכל משך עם הארץ לכהן חבר. ונוטל דמי אחת מהן, ונותן לכהן עם הארץ. ר' בון בר חייא אמר קומי ר"ש בן לקיש. אתיא כמ"ד הפרשתו מקדשתו, שכיוון שהפריש חולין לתשלום התרומה יצא ידי חובתו, ואינו חייב לכהן ע"ה אלא דמים, ויכול למכור את התרומה לכהן חבר ולשלם לע"ה. ברם כמ"ד מתנתו מקדשתו, בלא כן אינו צריך לזכות לכהן על ידי נתניה, ואך יכול למכור את התרומה? אמר להן, במזכה לכהן ע"ה על ידי אחר על מנת שיוכל למכרו. וחוזר ומוכרו לכהן חבר וחוזר ומשלם לע"ה. תנן,

בת ישראל שאכלה תרומה, ואח"כ נשאת לכהן. אם תרומה שלא זכה בה כהן אכלה, משלמת קרן וחומש לעצמה. ואם תרומה שזכה בה כהן אכלה. משלמת קרן לבעלים, וחומש לעצמה. לא הספיקה לשלם עד שנתגרשה מהו? האם יכולה לעכב את הכסף לעצמה, מאחר שזכתה בו בימי היותה נשואה לכהן? או שכיוון שלא הספיקה להפריש לא זכתה בו? איתא חמי'. אילו היה לה כמה מעשרות שזכתה בהם בהיותה נשואה. שמא משנתגרשה שוב אינן שלה? אינו דומה תמן מעשרות מסויימין שזכתה בהם. ברם הכא, תרומה עד שלא הפרישה אינה מסוימת. מה דמי לה? פיטרי חמורות. כשם שישראל שנפלו לו פטרי חמור מאבי אמו כהן, שהם דבר מסוים, אינו צריך ליתנם לכהן אלא מעכבם לעצמו. כך הדין בתרומה שזכתה בהיותה תחת בעלה שהם דבר מסוים אינה צריכה לתנם לכהן

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ו הלכה ב

מתני': המאכיל את פועליו ואת אורחיו תרומה. הוא משלם את הקרן והן משלמין את החומש, דברי ר' מאיר. וחכמים אומרים. הן משלמין את הקרן ואת החומש, והוא משלם להן דמי סעודתן. הגובב תרומה ולא אכלה. משלם תשלומי כפל דמי תרומה. אכלה, משלם שני קרנים וחומש. קרן וחומש מן החולין. וקרן של כפל דמי תרומה. גבב תרומת הקדש ואכלה. משלם שני חומשים וקרן. שאין בהקדש תשלומי כפל. אין משלמין מן הלקט ומן השכחה ומן הפיאה ומן ההפקר. ולא ממעשר ראשון שנטלה תרומתו. ולא ממעשר שני והקדש שנפדו. שאין הקדש פודה את הקדש, דברי רבי מאיר. וחכמים מתירין באלו.

[דף לג עמוד א'] גמ': הא רבי מאיר אמר **בעה"ב** משלמין לכהן, ורבנן אמרי **בעה"ב** משלמין לפועלים ופועלים משלמים לכהן, מה ביניהון? אמר רבי יוחנן. עיקר סעודה ביניהן. רבי מאיר אמר, עיקר סעודה לבעל הבית והוא חייב לטרוח ולהביא להם סעודה חולין מתוקנים ולא דמים. נמצא שאם האכילם תרומה הוא צריך להביא להם מנה מדברים שמותר להביא מהם תרומנה, והם צריכים לתת אותה לכהן. לכן אומר ר"מ שיכול הוא לתת חולין מתוקנים ישר לכהן. אבל לחכמים הוא חייב להם דמים והם חייבים לכהן חולין מתוקנים לכן הוא יתן להם דמים והם יתנו לכהן חולין מתוקנים. רבי שמעון בן לקיש אמר, **לכ"ע עיקר הסעודה של בעה"ב. ומי חייב לטפל בצרכי סעודה ביניהן.** רבי מאיר אמר, טפילה לבעל הבית, כיוון שהוא גרם נזק לכהן. ורבי מאיר דן דינא דגרמי, לכן מדין מזיק חייב לשלם לכהן חולין מתוקנים. ורבנן אמרי, טפילה לפועלין שרבנן לא דנים דינא דגרמי. לכן בע"ה יכול לתת להם סעודתן מכל מקום גם מההפקר, והם צריכים לתת לכהן חולין מתוקנים. אמר רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש. הא למה זה דומה מה שמחייבים את בעל הבית? למוכר חפץ לחבירו, ונמצא שאינו שלו. שהוא חייב להעמיד לו מקחו ואינו יכול להחזיר לו דמים שהרי התחייב להביא לו חפץ. כך בעל הבית הזה נתן להם סעודה שאינה שלו, חייב להעמיד להם סעודה ולא יכול לפרוע להם דמים. אילו תעמיד את המחלוקת במשנה כרבי שמעון בן לקיש שאמר שכולם מודים שעיקר הסעודה על שם בעה"ב ניחא, שזה דומה למוכר דבר שאינו שלו שחייב להעמיד לו מקחו ואינו יכול לפטרו בדמים. אבל אין תעמיד את המחלוקת במשנה כר' יוחנן דאמר עיקר סעודתו ביניהן. לפי חכמים אן שום דמיון. שהרי לפי חכמים יכול לתת להם דמים. ואת אמרת הכי? כרבי מאיר איתאמרת, שלשיטתו אינו יכול לפרוע להם דמים. אמר רבי אבהו בשם ר' יוסי בן חנינא, שבח סעודה ביניהן. לר"מ כיוון שנתן להם דבר שאינו ראוי לאכילה חייב לשלם להם את כל הסעודה, לכן ישלם לכהן. וחכמים סוברים שאינו חייב להביא להם סעודה שהרי כבר נתן להם ואינו חייב להם אלא שבח של חולין על תרומה. כגון שפסק עמהן להאכילן דובשני חולין והאכילן דובשני תרומה. לר"מ נתן להם דמי הסעודה כולה, שהרי נתן להם תרומה שאינה ראויה להם לאכילה, ולרבנן הן משלמין הקרן והחומש, והוא משלם לה דמי ההפרש בן דמי החולין לדמי תרומה. לרבי מאיר למה צריך לשלם להם דמי סעודת חולין. הרי התחייב להאכילן, ולא כבר [דף לג עמוד ב] אכלו? כמאן דאמר טבלים נפשו של אדם חתה מהן. ונחשב כאילו לא אכלו. תנן, גבב תרומת הקדש ואכלה משלם שני חומשיין. אחת משום תרומה ואחת משום מעילה בהקדש. אמר ר' ינאי. אין הכוונה שהוא משלם שני חומשיין כאחת, אלא לצדדין היא מתניתין. יש בו כזית ואין בו שוה פרוטה, משלם לשבט. שאין תשלומי הקדש

פחות משווה פרוטה. אבל תשלומי תרומה תלויים בכזית ולא בשווי, לכן צריך לכפר על עצמו אפילו בפחות משווה פרוטה. יש בו שוה פרוטה ואין בו כזית, משלם להקדש. יש בו כזית ויש בו שוה פרוטה מהו? אמר שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן, משלם לשבט שאיסור תרומה קדם. ר' יוחנן אמר, משלם להקדש. מ"ט דרבי יוחנן? א"ר זעירא, גזירת הכתוב היא. דכתיב, ואיש כי יאכל קודש בשגגה ונתן לכהן את הקדש ויסף חמישיתו עליו. [ויקרא כב יד] למקום שהקדש מהלך שם החומש מהלך, והקדש להקדש, שהרי מן ההקדש גזל. כהנא אמר משלם שני חומשין. חומש לשבט וחומש להקדש. תנן, שאין בו בהקדש תשלומי כפל. מנין? שנאמר, ישלם שנים לרעהו. [שמות כב ח] לרעהו ולא להקדש. תנן, אין משלמין מן הלקט ומן השכחה ומן הפיאה ומן ההפקר. ולא ממעשר ראשון שנטלה תרומתו. ולא ממעשר שני והקדש שנפדו. שאין הקדש פודה את הקדש, דברי רבי מאיר. וחכמים מתירין באלו. ר"ש בן לקיש אמר. מה שנאמר במשנה וחכמים מתירין באלו. זה רק על תרתין אחריותא. למה? מפני שיש בהן זיקת תרומה ומעשרות, שמתחילה, לפני שעשאן מעשר, או לפני שהקדיש, היו ראויים להיות תרומה. ולקט ושכחה אין בהן זיקת תרומה ומעשרות? הרי לפני שנעשו לקט שכחה ופיאה היו ראויים להיות תרומה. אלא בנשירת לקט ובקמת פיאה אנו קיימין ולא הייתה לו שעת הכושר להתחייב בתרומה שמעולם לא היו ברשות בעלים בתלוש. לכן אין משלמים מאלה לתרומה לפי שהם עצמם לא היו ראויים להיות קודש. [דף לד עמוד א] לית הדא פשטה שאילתיה דחילפיי? דחילפיי שאל. לקט בנשירה מהו שיקדש? היינו, האם משעה שנקצר עוד לפני שהגיע לאדמה חל עליו דין לקט, או רק אחר שנפל לאדמה? ואם תאמר שנעשה לקט רק לאחר שיפול על האדמה, אם כך בנשירת לקט כל זמן שהוא באויר ראוי לתרומה, ואיך אמרת שלקט לא היה ראוי לתרומה כלל? אלא צריך לומר שמשעה שנקצר כבר נעשה לקט, ולכן אינו ראוי להיות קודש, ופשטנו את בעייתו של אילפיי. א"ל רבי יוחנן. והא תנינן לקט. אית לך מימר פיאה כלקט? היינו שגם מהמשנה אפשר לפשוט את הבעיה של אילפיי, כיון שאמר במשנה לקט ופאה, משמע בשניהם מדבר בעניין אחד, וכיון שהפיאה נעשית פיאה במחובר, גם הלקט נעשה לקט עם הקצירה ולא אחר שמגיע לאדמה. רבי יוחנן א"ל על כולה: חכמים מתירין

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ו הלכה ג

מתני': רבי אליעזר אומר. משלמין ממין על מין שאינו מינו, בלבד שישלם מן היפה על הרע. ורבי עקיבה אומר. אין משלמין אלא ממין על מינו. לפיכך אם אכל קישואין של ערב שביעית, ימתין לקישואין של מוצאי שביעית, וישלם מהן. ממקום שרבי אליעזר מיקל, משם ר"ע מחמיר. שנאמר, ונתן לכהן את הקודש. [ויקרא כב יד] כל שהוא ראוי לעשות קודש, דברי רבי אליעזר. ור"ע אומר. ונתן לכהן את הקודש, קודש שאכל:

גמ': תנן, רבי אליעזר אומר. משלמין ממין על שאינו מינו, ובלבד שישלם מן היפה על הרע. הא כיצד? אכל ירק ושילם גרוגרות. גרוגרות ושילם תמרים, תבוא לו ברכה. אכל ביכורים שגם דינם כתרומה, מהו משלם? האם יכול לשלם גם שלא משבעת המינים, או דווקא משבעת המינים? לר"ע אכל ענבים האם יכול לשלם יין? זיתים משלם שמן? אכל חלה שדינה כתרומה, מהו שישלם מפירות שלא הביאו שלישי? האם אינו יכול לשלם, כיוון שפירות שלא הביאו שלישי אן בהן זיקת תרומה. או כיוון שפירות שלא הביאו שלישי חייבין בחלה, יכול לשלם מהן? אכל ביכורים מהו שישלם במחובר לקרקע? האם אינו יכול לשלם, כיוון שפירות שמחוברין לקרקע אן בהן זיקת תרומה. או שיכול לשלם שכן הביכורים נקנין במחובר לקרקע? תנן, לפיכך אם אכל קישואין של ערב שביעית, ימתין לקישואין של מוצאי שביעית, וישלם מהן. אמר ר' אבין בשם רבנן דתמן. זאת אומרת, שאין משלמין מפירות חוצה לארץ. אפילו תימא משלמין. מתניתין עד שלא התיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ. [דף לד עמוד ב] לא אמר אלא קישואין דבר שהוא פירות איסור שירק אסור משום ספיחין. אבל דבר שהוא פירות היתר, לא. ולא היא, דאפילו פירות היתר אסור שפורע חובו בפירות שביעית, שאם את אמר כן, לא נמצא לוקח לו קורדם מדמי שביעית:

הדרן עלך פרק האוכל תרומה
תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ז הלכה א

מתני': האוכל תרומה מזיד, משלם את הקרן ואינו משלם את החומש. והתשלומין חולין. אם רצה הכהן למחול, מוחל:

גמ': האוכל תרומה מזיד כו'. תמן תנינן, אלו הן הלוקין וכו' **הבא על אחותו**. והתנינן אלו נערות שיש להן קנס וכו' **הבא על אחותו**. הכא את אמר לוקה והכא את אמר משלם? אמר רבי יוחנן, לצדדין היא מתניתא. אם התרו בו, לוקה. אם לא התרו בו, משלם. סבר רבי יוחנן מימר. במקום מכות ותשלומין, לוקה ואינו משלם. וילקה וישלם? **משום דכתיב, והפילו השופט והיכה לפניו כדי רשעתו**. [דברים כה ב] **משום** רשעה אחת אתה מחייבו, ואי אתה מחייבו שתי רשעיות. וישלם ולא ילקה? במחייבי ב' **רשעיות** ממון ומלקות. הכתוב מדבר **וכתיב, והפילו השופט והיכה לפניו כדי רשעתו** במספר [דברים כה ב]. **שלוקה ואינו משלם**. ר"ש בן לקיש אמר אפילו לא התרו בו, אינו משלם. מאחר שאילו התרו בו היה לוקה. מתניתין פליגא על ר"ש בן לקיש **דתנן**, אלו נערות שיש להן קנס **והבא על אחותו אחת מהן. ולמה משלם הרי אילו התרו ביה אינו לוקה?** סבר ר"ש בן לקיש כר"מ. דר"מ אמר לוקה ומשלם. אמר ר' אבהו בשם רשב"ל. מן המוציא שם רע למד ר"מ **דכתיב, וענשו אותו ויסרו אותו**. [דברים כב יט] וענשו אותו ממון, ויסרו אותו מלקות. ורבנן אמרין, לחידושו יצא המוציא שם רע. **ודבר** שהוא יוצא בחידושו, אין למידין ממנו. לפי שבכל מקום, אין אדם מתחייב בדיבורו. וכאן אדם מתחייב בדיבורו. [דף לה עמוד א] וכשם שאין למידין ממנו לדבר אחר, כך אין למידין ממנו לא לעונשין ולא למכות. ולא כן אמר רבי אבהו בשם ר"ש בן לקיש, **המזיד בחלב ושוגג בקרבן**, מתרין בו ולוקה ומביא קרבן. **אף הכא ילקה וישלם? אמר ר' בון בר חייא** בשם רבי שמואל בר יצחק. שני דברים **המסורין** לבית דין, את תופס אחד מהן. יצא דבר שהוא מסור לשמים. הכל מודים שאין ממון אצל מיתה דכתיב, ומכה נפש בהמה ישלמנה, ומכה אדם יומת. [ויקרא כד כא] מה מכה בהמה, לא חלקתה בה בין שוגג בין מזיד לפטור ממון. אף מכה אדם, לא תחלוק בו בין שוגג בין מזיד לפטור. במה פליגינן? בממון אצל מכות. ר"י אמר אין ממון אצל מיתה, ויש ממון אצל מכות. ור"ש בן לקיש אמר. כשם שאין ממון אצל מיתה, כך אין ממון אצל מכות. רבי אימי בבלייא אמר בשם רבנן דתמן. טעמא דרשב"ל. **דגמר** רשע רשע. נאמר רשע במחוייבי מיתה **דכתיב אשר הוא רשע למות**. ונאמר רשע במחוייבי מכות **דכתיב והיה אם בין הכות הרשע**. מה רשע שנאמר במחוייבי מיתה, אין ממון אצל מיתה. אף רשע שנאמר במחוייבי מכות, אין ממון אצל מכות. תמן תנינן, אלו הן הלוקין וכו' **הבא על אחותו**. והתנינן אלו נערות שיש להן קנס וכו' **הבא על אחותו**. הכא את אמר לוקה והכא את אמר משלם? נתן בר הושעיה אמר. כאן

בנערה **כיוון שיש לה קנס משלם ואינו לוקה**, כאן בבוגרת **שאין לה קנס לכן לוקה**. **דתנן**, נערה יש לה קנס ואין לה מכר. בוגרת אין לה לא קנס ולא מכר. ואין לה בושתי ופגם? רבנן דקיסרין אמרי תיפטר שפיתה או שמחלה לו. **שאין לה בושתי ופגם. ממה שנתן בר הושעיה לא חילק בן התרו ללא התרו כמו שחילק רבי יוחנן, משמע שסובר נתן בר הושעיה במקום מכות ותשלומין, משלם ואינו לוקה. וילקה וישלם? כתיב, כדי רשעתו**. [דברים כה ב] רשעה אחת אתה מחייבו, ואי אתה מחייבו שתי רשעיות. **וילקה ולא ישלם? למד מן עדים זוממין**. מה עדים זוממין משלמין ואינן לוקין. אף הכא משלם ואינו לוקה. אמר רבי נתן. טעמא דנתן בר הושעיה **מדכתיב, והפילו השופט והיכה לפניו**. [דברים כה ב] את שמכותיו יוצאות בו **ונפטר מידי רשעו, לוקה**. יצא זה שאומר לו עמוד ושלם. **מתניתין פליגא על ר"ש בן לקיש. דתנינן**. האוכל תרומה שוגג, **משלם קרן וחומש. ולר"ל אמאי משלם? הרי אם היו מתרים בו, היה לוקה משום כל זר לא יאכל בו**. פתר לה כר"מ. דר"מ אמר, לוקה ומשלם. והא **דתנינן** האוכל [דף לה עמוד ב] תרומה מזיד, **משלם קרן**. על דעתיה דנתן בר הושעיה, **דהוא** אמר, משלם ואינו לוקה ניחא. על דעתיה דרבי יוחנן, דהו אמר אם התרו בו לוקה, ואם לא התרו בו משלם, פתר לה במזיד בלא התראה. על דעתיה דרשב"ל **אמאי משלם? הרי לא שנייא**. היא מזיד, היא שוגג, היא התרו בו, היא לא התרו בו. סבר ר"ש בן לקיש **מתניתין דר"מ**. דאמר ר"מ, לוקה ומשלם. א"ר חנינא קומי רבי מנא. **אפילו אין יסבור ר"ש בן לקיש כל מתניתין**

דר"מ. קרייא דר"מ? והא כתיב, ואיש כי יאכל קודש בשגגה ויסף חמישיתו עליו ונתן לכהן את הקדש. [ויקרא כב יד] משמע שמשלם, והרי לרשב"ל לוקה ואינו משלם? אלא מיסבר סבר רשב"ל שהחומש בא לכפר כמו קרבן, לכן אפילו במקום שיש מלקות משלם חומש. ואפילו יסבור שהחומש כקרבן, והכתיב ונתן לכהן את הקודש. שמשלם את הקרן לבעלים. קרן כקרבן? אמר ר' יודן בר שלום. מתניתין אמרה שהקרן אינו ממון אלא קנס לכפרה כקרבן. דתנינן. אינו משלם תרומה, אלא חולין מתוקנים והן נעשין תרומה. אלו ממה שאכל היה משלם, יאות. ותני כן. אכל תרומה טמאה, משלם חולין טהורים. ואם שילם חולין טמאים, יצא. ולא דמי עצים הוא חייב לו? הדא אמרה, שהקרן קנס. וכמה דתימר קרן קנס, ודכוותה חומש קנס ולמה לא משלם לבעלים? אלא כנראה שבקרן יש דין ממון, ושוב חזרת השאלה למה חייב לשלם לבעלים הרי אן משלמים כשיש מלקות. אלא רשב"ל כדעתיה. כמה דר"ש בן לקיש אמר תמן, בעניין עדים זוממים שמשלמים ואינם לוקים. משום שהכל היה בכלל מה שכתוב, לא תענה ברעך עד שקר [שמות כ יג] שחייבים מלקות, ויצא זה דכתיב ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו [דברים יט יט] לחייבו ממון. ללמד שכשיש מלקות וממון משלם ולא לוקה. אף הכא. הכל היה בכלל מה שכתוב, וכל זר לא יאכל קודש. [ויקרא כב י] וצריך להיות חייב מלקות. יצא, ואיש כי יאכל קודש בשגגה [ויקרא כב יד] לחייבו ממון. והתני, מודין חכמים לר"מ בגונב חלבו של חברו ואכלו שהוא לוקה על אכילת חלב ומשלם על הגניבה. ולמה חכמים מודים? כאן התשלום על הגנבה והמלקות על אכילת החלב, שכן אפילו האוכל חלבו שלא גנב לוקה. והתני, מודים חכמים לר"מ בגונב תרומת חברו ואכלו שהוא לוקה ומשלם? אף כאן התשלום על הגנבה והמלקות על איסור האכילה. שכן אפילו האוכל תרומתו לוקה. והתני, מודים חכמים לר"מ בחוסם פרתו של חברו שהוא לוקה ומשלם ששת קבין לפרה וארבעה קבין לחמור? אף כאן התשלום על שחיסר ממון מחברו שמנע מהפרה לאכול. והמלקות על שעבר וחוסם. שכן אפילו החוסם פרתו לוקה. א"ר יוסי. אף במחוייבי מיתות הדין כן. גנב תרומת הקדש ואכלה, לוקה ומשלם. משלם להקדש שמ"מ הפסיד ממון, ולוקה משום מעילה. א"ר מנא קומי ר' יוסי. מעתה הבא על אחותו קטנה ילקה [דף לו עמוד א] וישלם. שכן הבא על אחותו בוגרת לוקה? חזר רבי מנא ואמר. תמן חל עליו מיתה ותשלומין כאחת. ואמרינן קים ליה בדרבא מיניה. ברם הכא, מחסימה הראשונה נתחייב מלקות. ומכאן ואילך כל שעה ושעה שלא אוכלת לתשלומין. וכן בגונב חלבו או תרומת חברו. משעת גניבה נתחייב בתשלומי ממון, וחייב מלקות בא רק כשאכל את התרומה או את החלב. התיב ר"ז קומי ר' מנא. והתנן, המצית גדישו של חברו בשבת פטור משום קים ליה בדרבא מיניה. והא הכא משיבולת הראשונה נתחייב מיתה. מכאן ואילך לתשלומין, ולית את אמר הכין. אלא ודאי פטור מתשלומים. דעל כל שיבולת ושיבולת יש בה התריית מיתה, והתריית תשלומין. ואוף הכא. על כל חסימה, יש בה התריית מכות והתריית תשלומין. ולמה לוקה ומשלם? א"ר יוסי בר"ב בון מה שאמרו חכמים שלוקה ומשלם, אין הכוונה שיתחייב גם מלקות וגם ממון, אלא שני הדינים שיכים שפעמים מתחייב ממון ופעמים מתחייב מלקות. תרין אמוראין. חד אמר, בחוסם בתרומה ובמוקדשים. משלם ואינו לוקה. וחרנה אמר, בחוסם ע"י שליח. משלם ואינו לוקה. שהשליח לוקה והוא פטור שאן שליח לדבר עבירה מדכתיב, דם יחשב לאיש ההוא. [ויקרא יז ד] לאיש ההוא ולא לשולחיו. שגג בתרומה ומזיד בחמץ, האם לוקה או משלם? שוגג בתרומה מזיד נזיר, האם לוקה או משלם?.. שוגג בתרומה ומזיד ביה"כ, האם לוקה או משלם? אין נפתרינה בשני דברים, ניחא שילקה וישלם. שלא מה שמביא אותו למלקות, מביא אותו לתשלומים. אין נפתרינה כדבר אחד, שנתחייב עליו מלקות ותשלומים, שהרי באכילה אחת באו עליו שניהם כאחד, מחלוקת ר"י ורשב"ל. לר"י לוקה ואינו משלם. ולר"ל בעלמא חייבי מלקיות שוגגים פטורים מתשלומים. אבל השוגג בתרומה חייב בתשלומים, כיון שבפירוש ריבתה תורה שוגג בתרומה לתשלומים. תמן תנינן. אין בין שבת ליה"כ אלא שזה זדונו בידי אדם, וזה זדונו בהיכרת. הא בתשלומין, זה וזה שוין שפטור משום קים ליה בדרבא מיניה. שכשם שמיתה פוטרת מתשלומים אף כרת פוטרת מתשלומים. מתניתא דר' נחוניא בן הקנה. דתני, ר' נחוניא בן הקנה אומר. יום הכיפורים כשבת לתשלומין. ור"ש בן מנסיא אומר. כמחוייבי כריתות, כך מחוייבי מיתות ב"ד. מה ביניהן? הרי שניהם פוטרים יוה"כ מתשלומים. ר' נחוניא מדמה יוה"כ לשבת, ור"ש בן מנסיא לומד כריתות ממיתת ב"ד. אמר ר' אחא בשם ר' אבינא. נערה נדה ביניהן. רבי מנא אמר, אף אחות אשתו ביניהן. על דעתיה דר' נחוניא בן הקנה. מה שבת אין לה היתר אחר איסורה ואמרינן קים ליה בדרבא מיניה אף יוה"כ דאין לו היתר אחר איסורו, אמרינן קים

ליה בדרבא מיניה. וזו הואיל ויש לה היתר אחר איסורה, לא אמרינן קים ליה בדרבא מיניה ומשלם. [דף לו עמוד ב] ור"ש בן מנסיא אמר שבת יש בה כרת, ויה"כ יש בו כרת. ואמרינן בהם קים ליה בדרבא מיניה. אף זו, הואיל ויש בה כרת אמרינן קים ליה בדרבא מיניה, ואינו משלם. ר' יודה בר פזי בעי. לאוין מלקות וכריתות, מה אמרין בה אילין תניי? א"ר יוסי, צריכה לרבנן. א"ר יונה. ולמה לא שמע לה מן הדא דתני ר"ש בן יוחי. ר' טרפון אומר. נאמר כרת בשבת, ונאמר כרת ביה"כ. מה כרת האמורה אצל שבת, אין מלקות אצל מיתה, דלאו שניתק לאזהרת מיתת בית דין אן לוקין עליו. אף כרת האמורה ביה"כ, אין מלקות אצל כרת. א"ר מנא קומי ר' יוסי. מה צריכין ליה? כרשב"ל, שסובר שלעולם מיתה פוטרת ממלקות. ברם כר' יוחנן, אם מכות אצל מיתה יש לו. לא כל שכן ממון אצל כרת? דאיתפלגון. השוחט אותו ואת בנו לשום ע"ז. ר"י אמר, אם התרו בו לשום אותו ואת בנו, לוקה. לשום ע"ז, נסקל. רשב"ל אומר. אפילו התרו בו משום אותו ואת בנו, אינו לוקה. מאחר שאלו התרו בו משום ע"ז היה נסקל. א"ל ואף כר"י צריכה ליה, הכא שני דברים. מלקות משום אותו ואת בנו, ומיתה משום ע"ז. והכא שהסתפקנו בדבר אחד שיש בו לאו וכרת. על דעתיה דרשב"ל שחייבי מלקיות שוגגים פטורים מממון. מה בין אילין תניי לאילין רבנן? הרי גם ר' נחוניא בן הקנה ור"ש בך מנסיא, סוברים שחייבי כריתות פטורים מתשלומים, וגם חכמים החולקים עליהם וסוברים שחייבי כריתות חייבים בתשלומים, הרי בכל כרת יש גם לאו. ולדעת ר"ל אפילו בלא התראה שאן לוקים, לא משלמים. תשובה אותם התנאים סוברים כר"מ שחייבי מלקות לוקים ומשלמים רק בלאוין שאן בהן כריתות. אבל כשיש כרת, פטורים מתשלום שכת שקול כמיתה. אמר ר' חנניא. כגון המצית גדישו של חבירו בי"ט ביניהן שיש בו לאו ואן בו כרת. אילין תניי שהם ר' נחוניא בן הקנה ור"ש בן מנסיא סברין מימר, הואיל ואין בהן כרת, משלם. ואילין רבנן החולקים על ר"מ סברין מימר, הואיל ויש בה מכות, אינו משלם. מעתה הא דתנן, אלו נערות שיש להן קנס. הבא על הממזרת ועל הנתינה ועל הכותית וכ"ו. לשיטת ר"ל שחייבי מלקיות שוגגים פטורים אפילו לא התרו בהם, והרי הבא על הממזרת חייבי לאוים. האם המשנה הזו דלא כרבנן? שהרי לוקים ומשלמים. א"ר מתניה. אפילו כחכמים אתיא הסיפא שאמרה שבממזרת יש קנס שאפשר להעמיד שמדובר, בממזר הבא על הממזרת שאן בה לאו. תנן התם אלו נערות שיש להן קנס וכ"ו ואשת אחיו. ואשת אחיו לאו יבימתו היא? תיפתר שמת אחיו והיו לו בנים מאשה אחרת. ואירש אשה ומת, ובא אחיו ואנסה. ולא הייתה זקוקה לו, ויש בה דין קנס כמו כל נערה בתולה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ז הלכה ב

מתני': בת כהן שנשאת לישראל ואח"כ אכלה תרומה. משלמת את הקרן ואינה משלמת את החומש, ומיתתה בשריפה. נישאת לאחד מכל הפסולין. משלמת קרן וחומש ומיתתה בחנק, דברי ר' מאיר. וחכ"א. זו וזו משלמת את הקרן ואינה משלמת את החומש, ומיתתה בשריפה. המאכיל את בניו קטנים. ואת עבדיו בין גדולים בין קטנים. האוכל תרומת חו"ל, והאוכל פחות מכזית תרומה, משלם את הקרן ואין משלם את החומש. והתשלומין חולין, אם רצה הכהן למחול לו מוחל. זה הכלל. כל המשלם קרן וחומש, התשלומין תרומה. אם רצה הכהן למחול, אינו מוחל. וכל המשלם את הקרן ואין משלם את החומש. התשלומין חולין, אם רצה הכהן למחול מוחל:

[דף לז עמוד א] גמ': תנן, בת כהן שנשאת לישראל ואח"כ אכלה תרומה. משלמת את הקרן ואינה משלמת את החומש, ומיתתה בשריפה. כך היא מתניתא. זינתה, מיתתה בשריפה. תנן, נישאת לאחד מכל הפסולין. משלמת קרן וחומש ומיתתה בחנק, דברי ר' מאיר. מה טעמא דרבי מאיר שמחלק בין אם נישאה לכשר שמיתתה בשריפה, לבין אם נבעלה לפסול לה שמיתתה בחנק? דכתיב, בת איש כהן כי תחל לזנות, את אביה היא מחללת באש תשרף. [ויקרא כא ט] את שראויה לחזור לבית אביה אחר שנשאת אם יגרשנה בעלה או ימות בלא שיש לה זרע, אם זינתה דינה בשריפה. יצאת זו שאינה ראויה לחזור לבית אביה שאם זינתה דינה בחנק. נשאת לכשר

וזינתה, כלום ראויה לחזור לבית אביה? מאי כדון? אלא טעמי דר"מ דכתיב כי תחל לזנות. את שחילולה מחמת הזנות, דינה בשריפה. ולא שחילולה מחמת הנישואין. מה טעמא דרבנן? דכתיב, ובת איש כהן. [ויקרא כא ט] מ"מ. מעתה אפילו בת כהן חללה, שנולדה לכהן מגרושה? תנא ר' חנינא בר פפא קומי ר' זעירא. מדר' ישמעאל. דאמר רבי ישמעאל, כתיב, את אביה היא מחללת. [ויקרא כא ט] את שחילולה מחמת עצמה. ולא שחילולה מחמת אביה. א"ר חנינה. שונה אני בשם ר' ישמעאל, אפילו חללה בשרפה שאף היא בת כהן. והא תנינן. כהן שהיה אוכל בתרומה, ונודע לו שהוא חלל. רבי אליעזר מחייב קרן וחומש, ור' יהושע פוטר. משמע שר' יהושע פוטר אפילו אם נולד חלל. וזה שלא כר"מ, שהרי לפי ר"מ אפילו בת כהן כשרה כיוון שניסת לפסול משלמת קרן וחומש. הוון בע"י מימר. מה פליגין? בחומש. אבל בקרן, אף ר' יהושע מודה שחיב. מה פליגין? לשעבר. אבל להבא, אף ר' יהושע מודה שאסורה לאכול. ואם אכל חיב קרן וחומש ולא פטר אלא משום טועה בדבר מצוה. תנן, המאכיל את עבדיו האדון משלם את הקרן. לא הספיק לשלם עד שנשתחרר, העבד נותן. היו לו נכסים שאין לרבו רשות בהן, העבד נותן. היאך עבידא במקרה שראובן גזל תרומה משמעון, והאכילה ללוי, והלך לוי ושילם לשמעון. האם ראובן יצא ידי גזילו? או שיכול לאמר לו אתה חיב לי על הגזלה ולוי חיב על אכילת תרומה. תפלוגתא דר' חייא רבא ור' ינאי, דאיתפלגון. גזל מעפרתו של זה, ונתן לזה, ואן הגזלה קימת. ר' אלעזר אמר בשם ר' חייא רבא. מוציאין מן הראשון, ואין מוציאין מן השני שאן על השני דין גזלן. ר"י אמר בשם רבי ינאי. אף מוציאין מן השני. שכל זמן שלא נתייאו הבעלים, הגזילה שייכת לבעלים. ואם השני איבד את המעפורת, דינו כאילו גזל מהבעלים. כשם שלר' חייא אין הנגזל יכול להוציא מהשני ואין עליו תורת גזלן, כך ראובן לא יצא ידי גזילו בזה שלוי נתן לשמעון. ולר' ינאי שיכול להוציא גם מהשני, משמע שאם ראובן שילם ללוי נחשב שהחזיר את הגזילה. אף אם רבי [דף לז עמוד ב] חייא רובה מודה דמכיון שנתנה ללוי ולוי החזירה לשמעון, יצא בה ידי גזילה: ואעפ"כ אין הנגזל יכול להוציא מהשני, כי השני יכול לדחות אותו אצל הראשון. אבל אם פרע לו מעצמו, ודאי שנחשב שהשיב גזילה לבעלים.

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ז הלכה ג

מתני': שתי קופות. אחת של תרומה, ואחת של חולין. שנפלה סאה של תרומה לתוך אחת מהן, ואין ידוע לאיזה מהן נפלה. הרי אני אומר, לתוך של תרומה נפלה. אבל אם אין ידוע איזה היא של תרומה. ואיזה היא של חולין. אכל את אחת מהן, פטור. והשנייה, נוהג בהן כתרומה וחייבת בחלה, דברי ר"מ. ור' יוסי פוטר. אכל אחר מן השנייה, פטור. אכל אחד מן שניהן, משלם כקטנה שבשתיהן. נפלה אחת מהן לתוך החולין, אינה מדמעתן. והשנייה, נוהג בה כתרומה וחייבת בחלה, דברי ר' מאיר. ור' יוסי, פוטר. נפלה שנייה למקום אחר, אינה מדמעתן. נפלו שתיהן למקום אחד, מדמעת כקטנה שבשתיהן. זרע את אחת מהן, פטור. והשנייה נוהג בה כתרומה וחייבת בחלה, דברי ר' מאיר. ור' יוסי פוטר. זרע אחר את השנייה, פטור. זרע אחד את שתיהן. בדבר שזרעו כלה, מותר. ובדבר שאין זרעו כלה, אסור:

גמ': תנן, שתי קופות. אחת של תרומה, ואחת של חולין. שנפלה סאה של תרומה לתוך אחת מהן, ואין ידוע לאיזה מהן נפלה. הרי אני אומר, לתוך של תרומה נפלה. אחת טמאה ואחת טהורה. אני אומר לתוך טמאה נפלה. אחת מדומעת ואחת אינה מדומעת. אני אומר למדומעת נפלה. אחת יש בה כדי להעלות ואחת אין בה כדי להעלות. אני אומר לאותה שאין בה כדי להעלות נפלה. אמר ר"ש בן לקיש משום בר קפרא, מתי אני אומר תרומה לתוך תרומה נפלה כדי להתיר את הקופה השנייה? והוא שיש בשנייה רוב כנגד התרומה, שמהתורה בטלה ברוב. וכיון שדין דימוע הוא מדרבנן, הקילו. אבל אם אין בשניה רוב, אין מקלים לאמר שלתוך תרומה נפלה. ר"י אמר, אף על פי שאין בשנייה רוב, שתרומה בזמן הזה מדרבנן. מחלפא שיטתיה דר"ש בן לקיש? תמן הוא אומר ספיקן בטל ברוב. דתנן, מקווה שהיו בו ארבעים סאה מים כשרים. נתן סאה של מי פירות,

ונטל סאה. רבי יוחנן אמר, עד רובו של מקוה, כדי שישארו במקווה רוב מים כשרים ומי הפירות יתבטלו ברוב מים כשרים. ור"ל אמר כמה שירצה אפילו אם מי הפירות רבו על מי הגשמים, כיון שמהתורה קמא קמא בטיל. והכא אמר הכין שצריך שיהיה רוב, ולא אומרים קמא קמא בטיל? תמן בשם גרמיה. והכא בשם בר קפרא. מחלפא שיטתיה דרבי יוחנן? תמן הוא אומר עד רובו. והכא הוא אמר הכין, שאף על פי שאין בשנייה רוב? שנייה היא הכא שיש לו במה לתלות: [דף לח עמוד א] שתי קופות. אחת של תרומה טמאה, ואחת של תרומה טהורה. ונפלה סאה תרומה טמאה לתוך אחת מהן ואינו ידוע לאיזה מהן נפלה. אני אומר לתוך של תרומה טמאה נפלה, וטהורה לא תאכל עד שיתחשב שאן בכל עיסה ועיסה כבצה טמאה. למה שספק טמא טמא. וספק מדומע מותר. שתי קופות. אחת של תרומה טהורה, ואחת של חולין טמאים. ונפלה סאה תרומה טהורה, אני אומר לתוך התרומה נפלה. והחולין יאכלו נקודים. שתי קופות. אחת של תרומה טהורה, ואחת של חולין טמאים. ונפלה סאה תרומה טמאה. שתיהן אסורות. מה נפשך? אי לתוך תרומה נפלה, אסור. אי לתוך של חולין נפלה, אסור. א"ר יוחנן. ספק מדומע שלא נאכל. כגון שאן מאה כנגד הספק תרומה, פטור מן החלה. ספק דימוע הנאכל משום דמע שבטל במאה, חייב בחלה. תנן, נפלה אחת מהן לתוך חולין, אינה מדמעת וכו' נפלה שניה למקום אחר, אינה מדמעת, אף על פי שאחת מהן ודאי תרומה. אמר ר' יוחנן, דרבי יודא היא. דתנינן תמן, שני שבילים. אחד טמא ואחד טהור. והלך באחד מהם ועשה טהרות, ובא חבירו והלך בשני ועשה טהרות, אומר ר' יהודה, אם נשאלו בבת אחת, טמאין. בזה אחר זה, טהורין. ר' יוסי אומר. בין כך ובין כך טמאין. במה אנו קיימין? אם בנשאלו שניהן כאחת, טמאין. ואם בזה אחר זה, טהורין. אלא כי אנו קיימין, בבא לישאל עליו ועל חבירו. ר' יודא אומר, הרי זה כבזה אחר זה. דאומר לו הרב, שאול דילך ואיזיל לך. ור' יוסי אמר, כמי שנשאלו שניהן כאחת. והכא במשנה שאמר נפלה אחת מהן לתוך חולין אינה מדמעת, נפלה שניה למקום אחר אינה מדמעת. לא כמי שנשאלו שניהן כאחת? שהרי לא היה לו לומר נפלה שניה למקום אחר אינה מדמעת, שהרי מה ההבדל בין שניה לראשונה? אלא חייב אתה לומר שאחר שהשניה נפלה למקום אחר, בא לשאול עליה ועל חבירתה, או אם שניהם של שני בני אדם מדובר שבא לשאול עליו ועל חבירו. והמשנה שאמרה שאינה מדמעת את שתיהן, בשיטת ר' יהודה. דלר' יוסי הרי זה כמי שנשאלו שניהם כאחת, והיה לנו להחמיר, תנן, זרע אחד את שתיהן בדבר שאין זרעו כלה, אסור. אמר ר' זעירא בשם ר' חייא בר ווא. והוא שזרע את השנייה עד שלא קצר את הראשונה. דכיון ששניהם במחובר הרי זה כזרע את שתיהן כאחת, וכיון שאחת מהן ודאי תרומה, שניהם אסורים מספק. אבל אם קצר את הראשונה עד שלא זרע את השניה מותר אפילו בדבר שאין זרעו כלה. שאין תלוש ומחובר נעשו הוכיח לאמר שודאי אחד מהם תרומה ויאסרו שניהם אלא בכל אחד מקילים לאמר שמא זה משל חולין הוא. אמר ר' חנינא תורתיה בשם רבי ינאי. בצל של תרומה שעקרו ושתלו. מכיון שרבה עליו החדש, מותר. שגידולי ההיתר מבטלים את העיקר [דף לח עמוד ב] התיב ר' זעירא. והתנינן. את שזרעו כלה מותר. ודבר שאין זרעו כלה אסור. שזרעו כלה מותר, דכיון שהזרע נרקב הוה כרבה עליו החדש. ודכוותה בדבר שאין זרעו כלה אסור, אף על פי שרבה עליו החדש. ר"ז כדעתיה. דאמר ר' זעירא בשם ר' יונתן. בצל של כלאי הכרם שעקרו ושתלו. אפילו הוסיף כמה אסור. שאין גידולי איסור מעלין את האיסור. דכיון שהבצל עצמו אסור, כל מה שיגדל ממנו אסור:

הדרן עלך פרק האוכל תרומה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ח הלכה א

מתני': האשה שהיתה אוכלת בתרומה, ובאו ואמרו לה מת בעליך או גירשך. וכן העבד שהיה אוכל בתרומה, ובאו ואמרו לו מת רבך או מכרך לישראל, או נתנך במתנה, או עשאך בן חורין. וכן כהן שהיה אוכל בתרומה, ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה. ר"א מחייב קרן וחומש. ור' יהושע פוטר. היה עומד ומקריב על גבי המזבח, ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה. ר"א אומר. כל הקרבנות שהקריב על גבי המזבח פסולין. ור' יהושע מכשיר. נודע שהוא בעל מום, עבודתו פסולה. וכולם שהיה תרומה לתוך פיהם,

ר"א אומר יבלעו. ור"י אומר יפלוטו. אמרו לו נטמאת ונטמאת תרומה, רבי אליעזר אומר יבלע. ורבי יהושע אומר יפלוט. טמא היית וטמאה היתה תרומה, או נודע שהוא טבל, או מעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו, או מעשר שני והקדש שלא נפדו, או שטעמו טעם פשפש לתוך פיו, הרי זה יפלוט:

גמ': תנן, האשה שהיתה אוכלת בתרומה, ובאו ואמרו לה מת בעליך או גירשך. ניחא מת בעליך ולא ידעה שבעלה מת ואכלה. אבל גירשך? הרי אינה מגורשת עד שיגיע גט לידה ואך יתכן שאכלה ולא ידעה שהיא גרושה? רבנן אמרין כמשנה ראשונה שארוסה בת ישראל אוכלת בתרומה. ובקטנה שאביה מקבל את גיטה. [דף לט עמוד א] רבי אלעזר אומר. אפילו תימר כמשנה אחרונה שאין האישה אוכלת בתרומה עד שתיכנס לחופה, הרי לאחר שנכנסה לחופה יצאה מרשות אביה ואינו יכול לקבל את גיטה אז אך יתכן שלא ידעה שהיא מגורשת? [דף לט עמוד ב] תפתר שאמרה לו לשליח התקבל לי גיטי ממקום פלוני והיה דרכו להגיע לה בעשרה ימים. ומצא סוס רץ והגיעה בחמשה ימים. ולא מתניתין רבי אליעזר היא דתנן, ר"א מחייב קרן וחומש. והתנינן, ר' אליעזר אוסר מיד משיצא השליח. שאני אומר, שמא מצא את הבעל מחוץ לדלת וקיבל ממנו. אם כן, איך היה מותר לה לאכול? מי לא מודי ר' אליעזר שאם אמרה, לא תקבל לי גיטי אלא ממקום פלוני, שהיא אוכלת בתרומה עד שמגיע הגט לאותו מקום? אם כן יתכן שאמרה לשליח לא תקבל לי גיטי אלא ממקום פלוני והיה דרכו להגיע לה בעשרה ימים. ומצא סוס רץ והגיעה בחמשה ימים. אמר ר' חנניה. אם באמרה לו לא תקבל לי גיטי אלא ממקום פלוני, כמי שאמרה לו. לא יהא גט אלא לעשרה ימים. ואפילו מצא סוס רץ בחמשה ימים אין בכך כלום. ואינה מגורשת עד עשרה ימים ומה שאכלה, בהיתר אכלה. תנן, ור' יהושע פטור. ר' חגי שאל לחברייא. מה טעמו של ר' יהושע במשנה שפטור את כל אלה שאכלו ברשות? מניין לאוכל ברשות שהוא פטור? מה בין סבר שהוא חולין [דף מ עמוד א] ונמצא תרומה שהוא חייב, מה בין סבר שהוא ישראל ונמצא כהן שהוא פטור? אמרין ליה, מהורית ב"ד. כשם שכאשר חשב שזה שומן ונמצא שהוא חלב, חייב קרבן. לעומת זאת אם לא שגג באכילה עצמה, כגון שידע שזה חלב ואכל מכח הוראת בי"ד, פטור מקרבן. אף כאן. אכל תרומה כי חשב שהוא כהן, אין השגגה באכילה, וזה דומה להורו בי"ד שפטור. אמר לון עוד צריכה לי. מה בין סבר שהוא חול ונמצא שבת שהוא חייב, מה בין סבר שהוא פסח ודוחה שבת ונמצא שלמים שהוא פטור? [דף מ עמוד ב] אמרין ליה, משוחט למצוה ברשות מותרת. דסובר ר' יהושע, טעה בדבר מצוה ועשה מצוה פטור. ואף בהקרבת הקרבן שלא לשמו עשה מצוה, שכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים. אמר לון עוד צריכה לי מה בין סבור שהוא שומן ונמצא חלב שהוא חייב, מה בין סבור שהוא אסור ונמצא מותר שהוא פטור דכתיב וה' יסלח לה? לא אגיבו. אמר להון, נימא לכון מנין. כתיב, או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא. [ויקרא ד כח] השב מידיעתו חייב על שגגתו. יצא זה שסבור שהוא אסור ונמצא מותר, שאפילו יודע שהוא מותר אינו פורש. עאל רבי יוסי לגבון. אמר לון למה לא אמריתו ליה, או הודע אליו חטאתו והביא? אמרין ליה הוא קשיתה והוא קיימה. תנן, היה עומד ומקריב על גבי המזבח, ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה. ר"א אומר. כל הקרבנות שהקריב על גבי המזבח פסולין. ור' יהושע מכשיר. מ"ט דרבי יהושע שמכשיר? כדאמר ר' יוחנן בשם ר' ינאי. זה אחד מן ג' מקראות שהן מחוורין בתורה כתיב, ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם. [דברים כו ג] וכי יש אדם שהוא כהן עכשיו ואין הוא כהן לאחר זמן? ואיזה? זה שהיה עומד ומקריב ע"ג המזבח. ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה, שעבודתו כשירה. רב אמר, מדכתיב, ברוך ה' חילו ופועל ידיו תרצה. [דברים לג יא] אפילו חלל, עבודתו כשירה. על דעתיה דרב שהביא פסוק שמדבר על עובד עבודה, ובלבד כהן שראוי להיות מקריב. ועל דעתיה דר' יוחנן, ואפילו כל כהן. על דעתיה דרב, ובלבד בקדשי מקדש. על דעתיה דר' יוחנן, ואפילו בקדשי הגבול. על דעתיה דרב, ובלבד בשעת מקדש. על דעתיה דרבי יוחנן, ואפילו בזמן הזה. רבי ירמיה בעי. ואף לשאר הדברים כן, דמכשיר רבי יהושע, ואפילו אם עשה חלק מעבודה ישלימה אחר? מקבל ואחר זורק, קומץ ואחר מקטיר [דף מא עמוד א] מולק ואחר כך מזה. אמר ר' יעקב בר זבדי בשם רבי יצחק. מן מה דתני עליה בבריתא. להאי כהן שהוא עומד ומקריב ונודע שהוא פסול כחטאת גזולה שלא נודעה לרבים שהיא מכפרת. מפני תיקון המזבח ואף על פי שנודע אח"כ שגזולה היא אפ"ה מכפרת הואיל ובהתחלת הקרבתה לא נודעה לרבים וה"נ כן. הדא אמרה, שהוא מקבל ואחר זורק.

קומץ ואחר מקטיר. **מולק** ואחר מזה. **אמר** רבי יעקב בר זבדי. ר' יצחק שאל היה עומד ומקריב על גבי המזבח ונודע לו שהוא בן גרושה או בן חלוצה. מה את עביד ליה? כמי שהוא מת ויחזור הרוצח למקומו. או כמי שנגמר דינו בלא כהן גדול, ואינו יוצא משם לעולם? נישמענה מן הדא. מעשה **במגורה מקוה** של דיסקי שם אדם ביבנה, שנפגמה ונמדדה ונמצאת חסירה. והיה ר' טרפון מטהר, ור' עקיבא מטמא. א"ר טרפון. המקוה הזה בחזקת טהרה. לעולם הוא בטהרתו עד שיודע שחסר. א"ר עקיבא, הטמא הזה בחזקת טומאה. לעולם הוא בטומאתו, עד שיודע שטהר. א"ר טרפון למה זה דומה? לעומד ומקריב ע"ג המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה שעבודתו כשירה. א"ר עקיבא. למה זה דומה? לעומד על גבי המזבח ונודע שהוא בעל מום, שעבודתו פסולה. א"ל ר"ט. מה זו עקיבא? אני מדמה ליה לבן גרושה, ואת מדמה ליה לבעל מום. נראה למי דומה? אם לבן גרושה הוא דומה, נלמדנו מבן גרושה. ואם לבעל מום הוא דומה, נלמדנו מבעל מום. אמר ליה ר' עקיבא מקוה פסולו בגופו, ובעל מום פסולו בגופו. ואל יוכיח בן גרושה שפסולו מאחרים. מקוה פסולו **בעד יחיד** ובעל מום פסולו ביחיד, ואל יוכיח בן גרושה שפסולו בב"ד. ונימנו עליו וטמאוהו. א"ר טרפון לר"ע. הפורש ממך כפורש מחייו. א"ר יוסי. **ממה שאמר ר"ע ואל יוכיח בן גרושה שפסולו בב"ד**. זאת אומרת. היה עומד ומקריב ע"ג המזבח ונודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה, שעבודתו כשירה עד שיופסל בב"ד. **וממה שאמר ר"ע שבעל מום פסולו ביחיד**, הדא אמרה, ספק טמא ספק בעל מום, **עבודתו פסולה. ואפילו לר"ט שמכשיר מקוה מספק, לא הכשיר אלא מפני דמדמי ליה לבן גרושה ולבן חלוצה**. אבל אם היה מדמי לה לבעל מום, **שעבודתו פסולה היה פוסל כל הטהרות כמו ר' עקיבא**. ומקוה לאו ספק הוא? **מכאן שספק בעל מום עבודתו פסולה. וכן טמא. שפשיטא שמדמים אותו לבעל מום, בספק, עבודתו פסולה**. א"ר חנינא [דף מא עמוד ב] זאת אומרת פסול משפחה, צריך ב"ד, ואין מחזיקים אותו בפסול אלא ע"י שני עדים ובבי"ד. **תנן, וכולם שהיה תרומה לתוך פיהם, ר"א אומר יבלעו. ור"י אומר יפלוטו**. א"ר יוחנן מה פליגין? בעבד ואשה שאמרו לעבד מת רבך. ולא ישיה אמרו מת בעלך. **נמצא שתחילת אכילתם הייתה בהיתר**. אבל בשאר דברים, אף ר"א מודי שיפלוט, **כיון שהתברר שתחילת אכילתו הייתה באיסור**. א"ר שמואל בר רב יצחק. **מתניתין אמרה כן. דתנן, או נודע שהוא טבל, או מעשר ראשון שלא נטלה ממנו תרומתו, או מע"ש והקדש שלא נפדו, יפלוט. ולית ר"א פליג. מ"ט דלא פליג ר"א? מכיון שהתחיל בהיתר. תני, ר' נתן אומר. לא שהיה ר"א אומר משום שהתחיל בו בהיתר. אלא שהיה ר"א אומר, הלעוס כבלוע. אף בשבת כן? אף בפסח כן? אף ביה"כ כן? אף בנזיר כן? אף בנבילות כן? אף בטרפות כן? אף בשקצים כן? אף ברמשים כן? **אמר ר' חייא בשם ר' יוחנן. השוחט בהמה ומצא בה שקץ, אסור באכילה. מה טעמא דכתיב, בבהמה. תאכלו**. [דברים יד ו] **שיכל לכתוב בהמה וכתב בבהמה. ללמד בהמה בבהמה תוכלו**, ולא שקץ בבהמה תאכלו. א"ר יונה. רבי הושעיא בעי. מה בינה לבין זיזין שבעדשים? ליתושים שבכליסינ? לתולעים שבתמרים ושברגורות? תמן בגופיהן הן. ברם הכא, אינו בגופו. הדין צירא מורייסא. **התולעים שבו עד שלא יצליל, שרי. מדהוא צליל, אסור. דם שעל הככר, גוררו ואוכלו**. ואם היה מבין שיניו, אוכלו ואינו חושש כתיב, **שקץ הוא**. [ויקרא יא מב] **לרבות שבזיזין, ובזביזין, ובגזין, ובשקצים, וברמשים**. יכול בזמן שהן בפרי? ת"ל, **שקץ הם**. [ויקרא יא לה] בזמן שהן בפני עצמן, ולא בזמן שהן בפרי. יכול אפילו יצאו וחזרו? ת"ל, **טמאים הם**. ואפילו יצאו וחזרו. **אמר רב חייא בר אשי בשם רב. אפילו יצאו על שפת אוכל פרי וחזרו, הרי אלו אסורין. אמר אבא בר רב הונא בשם רבי יוחנן. השוחט בהמה ומצא בה חזיר, מותר באכילה. מצא יונה, אסור באכילה. מה טעמא? בהמה בבהמה תאכלו. ולא עוף בבהמה תאכלו. ולא שקץ בבהמה תאכלו. **תנן, או שטעמו טעם פשפש לתוך פיו, הרי זה יפלוט**. ולא סוף דבר פשפש, אלא כל דבר שנפשו של אדם חתה ממנו:****

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ח הלכה ב

מתני': היה אוכל באשכול ונכנס מן הגינה לחצר. רבי אליעזר אומר, יגמור. ור' יהושע אומר, לא יגמור. חשיכה לילי שבת. ר' אליעזר אומר, יגמור. ור' יהושע אומר, לא יגמור:

גמ': תמן תנינן. גפן שהיא נטועה בחצר, נוטל את כל האשכול. וכן ברימון וכן באבטיח, דברי רבי טרפון. ר"ע אומר צריך לגרגר באשכול דאפילו לאכול שני גרגרים ביחד אסור כי זה נחשב לאכילת קבע. ר' זעירא ור' חייא אמרו בשם רבי יוחנן. או שר' טרפון כר"א שכיוון שהתחיל בהתר יגמור. כדתנן, היה אוכל באשכול ונכנס מן הגינה לחצר. רבי אליעזר אומר, יגמור. או שר' טרפון עושה קציעות ⁷¹⁰ האוכל כתחילתו, וכיוון שהתחיל עראי מסים. ר' אילא ורבי יסא אמרו בשם ר' יוחנן. או שר' טרפון כר"א שכיוון שהתחיל בהתר יגמור. או שרבי טרפון עושה אכילה אחת שיש בה שתיים ושלוש אכילות, כאכילה אחת. תנן, רבי אליעזר אומר, יגמור. מ"ט דר"א? משום שהתחיל בו בהיתר [דף מב עמוד א] תני, ר' נתן אומר. לא שאמר ר"א משום שהתחיל בו בהיתר בחול יגמור בשבת וכיוון שהתחיל בשדה יגמור בחצר. אלא שר"א אומר ימתין עד מוצאי שבת, או עד שיצא חוץ לחצר ויגמור

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ח הלכה ג

מתני': יין של תרומה שנתגלה, ישפך, ואין צריך לומר של חולין. שלשה משקין אסורים משום גילוי. המים והיין והחלב. ושאר כל המשקין מותרין. כמה ישהו ויהיו אסורים? כדי שיבא הרחש ממקום קרוב וישתה. שיעור המים המגולין, כדי שתאבד בהן המרה. ר' יוסי אומר. בכלים כל שהן, ובקרקעות ארבעים סאה. ניקורי תאינים וענבים וקשואין והדלועין והאבטיחים והמלפפונות. אפילו הם ככר. אחד גדול ואחד קטן, אחד תלוש ואחד מחובר. כל שיש בו ליחה אסור. ונשוכת הנחש אסורה מפני סכנת נפשות. המשמרת של יין אסורה משום גילוי, ורבי נחמיה מתיר:

גמ': רבי יעקב בר אחא ור"ש בר אבא אמרו בשם ר' חנינא. יין שנתגלה ישפך ואפילו של תרומה. תבשיל שבישלו במים המגולין, אפילו של תרומה ישפך ואין צריך לומר של חולין. א"ר יוסי. מתניתין אמרה כן דתנן, יין של תרומה שנתגלה ישפך, ואין צריך לומר של חולין. חברייא אמרי בשם ר' יוחנן. יין שנתגלה אסור לשהותו לבודקו אם יחמיץ שהארס אינו נותן ליין להחמיץ. ואם שיהו והחמיץ מאיליו מותר, תאינים וענבים שנוקרו אסור לשהותן לבודקן אם יצתמקו שהארס אינו נותן להם להצתמק. ואם שיהו וצמקו מאיליהן מותרות. ברתי דרבי חייא רובא, הות מנקרא בתאיניא בגין דלא ייכלון חברייא, והוה רבי חייא אבוי אכל מינהון. ולית אסור? לדעתיה הוה עובדא. ואפילו כן לא אסיר? לא כן תני, ראה ציפור ניקרית בתאינה, ועכבר מנקרת באבטיח, אסור. אני אומר, מקום הנקר אכלו. ברתי דרבי חייא מנטרא להון הוות עד שיאכלם אביה. אמר רבי יצחק בר נחמן בשם ר' יהושע בן לוי. החד והמר והמתוק אין בו משום גילוי. אמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי. החד והמר והמתוק אין בהן לא משום גילוי, ולא משום יין נסך. ר' סימון מפרש. החד, קונדיטון. והמר, פסטינון. והמתוק, חמרא מבשלא. רבי יהושע בר זידל הוה ליה חמרא מבשלא שנתיחד ברשות גוי. שאל לר' ינאי בי ר' ישמעאל, א"ל. לא כן אמר ר"ש בן לקיש, מתוק אין בו לא משום גילוי ולא משום יין נסך? ר' ינאי ב"ר ישמעאל איבאש. סלקין לגביה ר' זעירא ור' הושעיה ור' בון בר כהנא ור' חנניא חבריהון דרבנן מבקרתיה. חמון לרבי יהושע בר זידל יתיב. אמרין, הא מרא שמועתא והא מרא עובדא, אתון ושאלון ליה. אמר לון רבי ינאי בי רבי ישמעאל. כן אמר ר"ש בן לקיש, מתוק אין בו לא משום גילוי ולא משום יין נסך. א"ל ר"ז. דילמא מן אילין דריש לקיש דהכין הכין שלא אמרן אלא בדרך ספק ללימוד? א"ל לא, לעובדא. וסמכון עלוי. כד נחתון, קם ר' אילא עם ר' בון בר כהנא. א"ל. אילולי דאתון מרחמין שמועתא, ולא מתניתא היא? דתני ר' חייא. יין מבושל של גוים, למה אסור? מפני שהיה מתחילתו יין. חומץ של גוים מפני מה הוא אסור? מפני שהיה תחילתו יין. אמר רבי יוסי, מתניתא אמרה כן דתנן, היין והחומץ של גוים אסור שהיה מתחילתו יין. ר' אימי הוה ליה אורחין. אמר לון, אילולי דאיתגלי חמרא מבשלא דידי, הוינה משקי לכון מיניה. א"ל רב ביבי. איתיא ואנא שתיי. אמר מאן דבעי ימות, ייזול וימות גו בייתיה. בר יודני איגלי קונדיטון דידיה. אתא שאל לרבנן, אמרין ליה אסור. ולא כן א"ר יצחק בר נחמן בשם ריב"ל, החד והמר והמתוק אין בהן משום גילוי? רבנן דקיסרין אמרי בשם רבי חייא בר טיטוס, היין החריף

שאמר שאן ב גילוי בההיא דשחיק [דף מב עמוד ב] חד לתלתא פילפלין. בעון קומי רבי אבהו יין שנתבשל שנתגלה מהו אמר לון קרינה יין מתוק מטבעו צריכה לר' יוחנן, ואתון שאלון לי על מבושל שהוא הרבה יותר מתוק? כל שכן שהוא מותר. עאל שאל לרבי יצחק, א"ל אסור. אינהר ר' אבהו דלאחר שהסתפק אמר רבי יוחנן קרינה אסור ממילא יש מקום להסתפק במבושל. רבי יעקב בר אחא ור' אימי אמרו בשם רבי אלעזר. אם היה נכנס ויוצא מותר ואן לחשוש לגילוי. בר נטוזא איתגלי ליה גיגיתיה. אתא שאל לרבי אבא בר ממל, א"ל. אם היה יוצא ונכנס מותר. ר' יעקב בר אחא ורבי אימי אמרו בשם רבי אלעזר. אם היה ישן מותר. רבי חנניא ורבי יהושע בן לוי. חד אמר, ישן מותר. וחרנא אמר, ישן אסור. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. ומסתברא דאמר ר' חנניא ישן מותר. דבכל אתר ר"א סמיק לר' חנניא. ר' יוסי בן שאול משתעי אהן עובדא. חד איתתא הוות רחמנא מצוותא סגיא. חד זמן, סליק גבה חד מיסכן, יהבת קומי מיכול. כי אכל, ארגשת בעלה איסלק, יהבתיה גו עיליתא. יהבת קומי בעלה דייכיל, אכל נם ודמך ליה. אתיא חיוויא אכל מן מה דהוה קומיה. והוה העני מסתכל ביה. מן דאיתער, קם בעי מיכול מן מה דהוה קומיה. שרי ההוא דעיליתא מילולי ביה שלא יאכל. הדא אמרה ישן אסור. אם אסור, אך אותו אדם ביקש לאכול? בור הוה. ואין האשה אסורה על בעלה משום יחוד? מכיון דלא חשד על הדא, לא חשד על הדא. שאם היה נואף היה רוצה שבעלה ימות שנאמר, כי נאפו ודם בידיהם. [יחזקאל כג לז] מעשה בטבח אחד בציפורין שהיה מאכיל ישראל נבילות וטריפות. פעם אחת שנתה יין בערב שבת, ועלה לגג ונפל ומת. והיו כלבים מלקקים בדמו. אתון שאלו לר' חנניא מהו מירמיתי מן קמיהון? אמר לון כתיב, ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו. [שמות כב ל] וזה היה גוזל את הכלבים ומאכיל את ישראל. ארפינון דמדידהון אינון אכלין. מעשה בחסיד אחד שהיה מלגלג בגילוי יין. פעם אחת לקה בדלקת מחמת ארס שהיה במשקה, וראו אותו יושב ודורש ביוה"כ וצלוחית של מים בידו. חד ב"נ איגלי לה גרב דחמר, אזל בערובא צומא רבא למישפכיניה. חמתיה חד א"ל, הביה לי נשתייה. א"ל לאו מגלי הוא? א"ל הביה לי, ומרי דצומא ליקום. לא איספק משתייה עד דאיתחלחל. אמר ר' ירמיה בשם רבי חייא בר אבא. כל הארסין מעלין חטטין, ואירוס דנחש ממית. אמר ר' ירמיה בשם ר' חייא, אין נשאלים על הגילוי שבכל ספק צריך להחמיר. ר' ירמיה שאל לר"ז. אך יתכן שרבי ירמיה שהוא מריה שמועתא שלא שואלים על גילוי שאל ליה? הרי הוא שאמר שאן נשאלין מתנמנמ היה. ר' זעירא הוה יתיב אייכול והוה דמיק. יהב ידיה על תומנתא כלי יין קטן כדי לא יאסר משום גילוי. כשקם אמר לון אדלקין בוצינא. אדלקון ואשכחון שפופינא שהוא דומה לשערה כריך עלה. אמר ליה, רשיעא לא הוינא זהיר בך ואעפ"כ לא הועלתי והיין אסור. אמר רבי אמי. צריכין למיחוש למה דברייתא חששין. אסור דלא למיתן בר נש פריטין גו פומא [דף מג עמוד א] ותבשילא תותי ערסא. פיתא תחות שיחיא. מיצא להשאר סכין תקוע סכינא גו פוגלא. סכינא גו אתרוגא שמחליד. אמר רבי יוסי בי רבי בון כל זיעה דנפקא מבר נש, סם המות הוא, חוץ מזיעת הפנים. כד שאלון לרבי יונתן האם להקפיד, א"ל. ערבא דנפשך אנא? אמר רבי ינאי. כדאי להקפיד אין קטא, קטא שיחור היינו שאם יקפיד מפסיד מעט. ואין אובד אובד מרגלית ואם לא יקפיד יכול לאבד את חיו. אמר רבי שמעון בן לקיש. אילו זבנת גרמך ללודין, הוה מזבין להון בדמין יקרין. והכא בדמין קלילין. תני, מים שנתגלו, לא ירביץ בהון בתוך ביתו, ולא ישפכם ברשות הרבים, ולא ישקה לגוי, ולא ישקה מהן בהמת חבירו. אבל משקה הוא בהמתו. מים שנתגלו, לא ישרה בהן את הטיט, ולא יכבס בהן את הכלים, ולא ידיח בהן קערות כוסות ותמחויין, ואין צריך לומר פניו ידיו ורגליו. אחרים אמרו לא אסרו אלא מקום שיש בו סריטה. פניו כסירטא הם. ראשי אצבעות ידיו ורגליו כסירטא הם. מים שנתגלו, לא יגבל בהן את העיסה. רבי נחמיה אמר, אפיה מותר, מפני שאירס נחש כלה באור. רבי סימן בשם רבי יהושע בן לוי אמר, בשאינה נופלת. אבל אם היתה נופלת אסור. שאולי מחמת הארס לא תפחה. הכל מודים במים שהוחמו שאסור. מה בין פת מה בין חמים? כאן האור שולט, וכאן אין האור שולט. שכאן במים חמים הכלי מפסיק, וכאן אין הכלי מפסיק. שמואל אמר. מה יעשה לי רשע זה? אין אני שותה אלא חמין. מילתיה אמר, צונן שנעשו חמין מותרין. אמר רבי חנינא. רשע זה, דעתו נקיה. ואינו שותה חמין שנעשו צונן. מילתיה אמרה חמין ונעשו צונן מותרים. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן, בין זה בין זה אסור. מתניתא מסייע לרבי יוחנן דתנן, חמין כל זמן שמעלין הבל, הרי אלו מותרים. אבל מים המגולין, אף על פי שמחממן הרי אלו אסורים. מי כבשין ומי שלקות ומי תורמסין, הרי אלו מותרים שאן הנחש שותה מהם. מים שהדיח בהן כבשין ושלקות ותורמסין, הרי אלו אסורים. הדיח בהן ענבים ובאושין לחולה, אסור: המשמרת של יין. ר' יהודה אומר. אם היתה פקוקה מלמעלה, אף על פי שהיא פתוחה מלמטן, שהמשמרת לא

ממלאת כל פי הכד. דכיוון שיין מנטף הנחש לא ישתה. רבי נחמיה אומר. אם היתה התחתונה מכוסה, אף על פי שהעליון מגולה מותר. מפני שאירס נחש עומד כסבכה ועמד מלמעלן. אבל אם היה פתוח מלמטה אסור שהנחש שותה. א"ר אלעזר מה שאמר רבני נחמיה שהארס לא עובר במשמרת, דווקא בשלא טרף את היין במשרת שימהר לרדת. אבל אם טרף אסור. לגין בתיקו מותר. מכוסה ואינו פקוק כגון שהניח דף על הפתח, אסור, שהנחש יכול להרים את הכיסוי ולשתות. פקוק ואינו מכוסה מעל? אם היה פקוקו לחוץ, מותר. מהו לחוץ? תרין אמוראין. חד אמר, כדי שינטל בפיקוקו. וחרנא אמר, כדי שלא יכנס לתוכו ראש הכרכר כלי של אורג. אמר רבי אבא מאן דעבד טבאות, פקיק לה ומכסה לה. לגין שהניחו בשידה תיבה ומגדל ושכחו, וחזר ומוצאו אסור. בדק ואחר כך הניחו, מותר. חד עובדא אתא קומי רבי, בנחש דחמתיה מגלי ומכסי. אמר, מפני רשע זה ניקלקל את הכיסויין? א"ר מנא. מסתברא דההיא עובדא שבו ראו את הנחש מסיר את הכיסויין[דף מג עמוד ב] הוא אסור. א"ר ירמיה. חלב של גוי, למה אסור? מפני תערובת בהמה טמאה. ותנינן, עומד הוא גוי וחולב בעדר, וישראל עומד על גביו ואינו חושש. אמר רבא בשם רב יהודא, ור' סימון אמר בשם ר' יהושע בן לוי. חלב של גוי למה הוא אסור? מפני הגילוי. ולמה לא יעמיד? ואם התגבן יהיה מותר שהרי הארס מונע מהחלב להתגבן. א"ר שמואל בר רב יצחק, מפני האירס העומד בין הנקבים. ג' אירסין הן. ארס שוקע, וארס צף, וארס עומד כסבכה מלמעלה. בימוי דרבי ירמיה אתגליין גיגייתא דסדרא רבא. שתון קדמיין ולא מייתון. אחריין ומייתון. אני אומר ארס שוקע היה. פעליא היון בחקלא. איתגליין קולתא דמיא ואישתון מינה. קדמיין ולא מייתון, אחריין ומייתון. אני אומר ארס שוקע היה. ותני כן. חבית שנתגלתה, וכן אבטיח שניקר. ואכלו ושתו ראשונים, לא יאכלו וישתו אחרונים. אני אומר ארס שוקע הוא. יין שנתגלה ושתו ממנו י' בני אדם. אסור לוכל ולשתות אחריו. אני אומר ארס שוקע הוא. חמשה משקין אין בהן משום גילוי. הציר והמורייס והחומץ והשמן והדבש. ר"ש אסור בדבש. מודים חכמים לר"ש כשראו אותו נוקר. רבי חנינא בר פפא הוות בידיה צלוחית דדבש מיגלייא. לא אספיק מישאל, עד דמפעפעת בידיה. רב ושמואל תרוהון אמרין, ניתנה רשות לארץ לבקע מפניו. ולא ניתנה רשות לכלי לבקע מפניו. ולכן לא מועיל שבדק את ביתו, אלא יש לחשוש שמא הנחש התחבא באדמה וחזר ויצא מחורו. אבל לא ניתנה רשות לכלי להבקע, לכן אם כיסה את הכלי, יכול לשתות מתוכו. רבי חייא רבא ור"ש ברבי הוון יתבין בחד בית אזלין מצופה מרמרין. אמרין אפשר דהוא מתחמי הכא? ואיתחמי שחפר באדמה ונכנס לבית. אמרין, ברוך הוא שבחר בהן בחכמים שאמרו ניתנה רשות לארץ לבקע מפניו, ולא ניתנה רשות לכלי לבקע מפניו. ר' ינאי הוה מידחל מיניה סגין. והוה יהב ערסיה על ארבעה מרושין דמיין. חד זמן פשט ידיה ואשכחיה גביה. אמר, ארימון מיניה שגם זה לא עוזר אלא יבטח בה' דכתיב, שומר פתאים ה'. [תהילים קטז ו] וכמה הוא שיעור נקב שיחשב גילוי? ר' יעקב בר אחא אמר, ר"ח מחוי בה הכין ואמר כראש אצבעי קטנה. ר' יעקב בר אחא ור"ש בר ווא אמרו בשם ריב"ל, עד כדי שלא תכנס ראש אצבע קטנה של תינוק בן יומו לתוכה. ואף שאפילו פחות מיכן הוא עליל, אלא כיוון דלא ידע אך הוא נפיק, לא עליל. הדין סלטא סל שיש נקבים. אפילו קטן כמה אסור. דהוא עליל בהדא, ונפק בהדא. הדא סלקותא סל שתולים. אפילו היא תלויה כמה אסורה. דהוא משתלשל: תנן, כמה ישהו ויהיו אסורים? כדי שיבא הרחש ממקום קרוב וישהו. איזה מקום קרוב? אמר ר' שמואל מאוזן חבית ולפיה. ולא חמי ליה? א"ר חנינא. מין קטן יש, ושפיפון שמו, והוא דומה לשערה: תנן, שיעור המים המגולין, כדי שתאבד בהן המרה שיהיו כל כך הרבה מים עד שהארס בטל בהם. ר' יוסי אומר. בכלים כל שהן אפילו אם המים מרובים, אסורים משום גילוי, ובקרקעות ארבעים סאה. תני המים בקרקעות ארבעים סאה. ר' נחמיה אמר, כדי שתהא חבית שיחין מתמלא מהן. היין. בין בכלים בין בקרקעות כל שהוא אפילו הרבה לא בטל בו הארס. היין כל זמן שהוא תוסס אין בו משום גילוי. כמה זמן תוסס? עד שלשה ימים. מעשה שמצאו נחש [דף מד עמוד א] בצד הבור של יין. ובא מעשה לפני ר' יהודה והתיר. מעיין כל זמן שהוא מושך, אין בו משום גילוי. א"ר ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקא. מעשה שירד ר' יוחנן בן נורי אצל ר' יוחנן בן ברוקא אבא לבית שריין. והראה גיביה שלא היה בו אלא שלושת לוגין מים, והיו הגשמים מטפטפים ויורדין. ושחה ושתה. ואמר כזה אין בו משום גילוי. ועד היכין אומרים שאם המים מטפטפים אן חוששים שמא נחש שתה מהם? אמר ר' מנא בר תנחום בשם רבי חנינא, עד כדי שתפרח הכרית צמח ממשפחת החלמית שצמח בסוף החורף. וכיוון שאן המים מצויים כלכך חוששים שמא שתה אפילו כשהמים מטפטפים. אמר רבי אלעזר ב"ר יוסי בשם רב, עד כדי שיעשה צמח הכרית כרגלי אווז. א"ר יעקב בר אחא. מכיון

שהותר המים שבשדה שהתחילו הגשמים, הותר מה שבבית שכיוון שיש לנחש הרבה מקורות מים, לא ידחק עצמו לשתות ממה שבביתם. תני ר' הושעיה. הגילויין נוהגין בין בארץ בין בח"ל. בין בימות החמה בין בימות הגשמים: תנן, ניקורי תאינים וענבים וקשואין והדלועין והאבטיחים והמלפפונות. אפילו הם ככר. אחד גדול ואחד קטן, אחד תלוש ואחד מחובר. כל שיש בו ליחה אסור. א"ר יודא בן פזי מאן תנא ניקורין? ר"ג. דתנן גבי מי חטאת, כל העופות פוסלין חוץ מן היונה מפני שהיא מוצצת. כל השרצים אינם פוסלין חוץ מן החולדה מפני שהיא מלקת. רבן גמליאל אומר, אף הנחש מפני שהיא מקיאה. א"ר יונה. מה אכפולן משוים מצות גבי נקורים? חמירה סכנתא מאיסורא. וגם חכמים שאינם פוסלים נחש ששתה ממי חטאת, יאסרו לשתות מים מגולים. ולא כן תני, ראה צפור נוקרת בתאינה ועכבר באבטיח הרי זה אסור. שאני אומר, מקום הנקר אכלו. ולענין טריפה אמר ר' אבא בשם רבנן דתמן. שחטה וחטפו זאבים בני מעיה, כשירה. שחזקת בני מעים כושר. וחש לומר שמא ניקבו? חזקת בני מעים כושר, והכא את אמרת הכין? חומר הוא בסכנת נפשות, וירדו בניקורין כרבן גמליאל. תני ר' אליעזר אומר. אוכל אדם תאינים וענבים בלילה ואינו חושש. שנאמר, [תהילים קטז ו] שומר פתאים ה': אמר ר' יונה בשם רב, דג נקור אסור. ר' חזקיה ורבי טבי אמרו בשם רב, דג ניקור חי אסור. מת, נוטל מקום הנקר. ומליח על ידי מליחה מתחלחל בכולו. אמר ר' יעקב בר אחא בשם ר' חייא בר אבא. אבטיח שניקר שניתמסמו בני מעיה אסור. חד בר נש הוה טעון מלפפון נקור, ואכיל מיניה לעשרה בני נש ומיתון. עברת רירין עלוי ופסקתיה לרגליו. חד בר נש הוה סני קופד דאימר. חד זמן הוה אכיל קופד. עבר חד ואמר ליה דאימר הוא, ואיתכלעס הקיאה ומית. חמרייא שרון בפונדקיא. אמרין לון, הבו לן טלופחין. ויהבון. אמרין לון, הבו לון תינן, ויהבון. אמרין לון, קדמייא הוון טבין מהאילין. אמרין לון שזרתיה דחיוי אשכחן בהון, ואיתכלעסון ומיתון. כתיב, ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו[משלי טז ז]. ר' אומר, זה הכלב. וריב"ל אומר, זה הנחש. רעייא חלבון חלב. ואתא חיוויא ואכל מיניה, והוה כלבא מסתכל ביה. כד אתון ייכלון, מישרי נבח בהון, ולא אתבוננון, בסופה כשראה שלא מבינים אותו, אכיל ומית. חד בר נש עביד תום שחיק גו בייתיה. ואתא חיויא דטור ואכיל מיניה, והווי חיויא דבית מסתכל ביה. אתון בני בייתיה מיכל מיניה, מישרי מתרתר עליהון עפר, ולא אתבוננון. וקלק זרק גרמיה גווייה. [דף מד עמוד ב] חד בר נש זמין חד רבן ואייתיב כלבא גביה. א"ל ביזיון אנא חייב לך? א"ל ר', טיבו אנא משלם ליה, שבאין עלון לקרתא. עאל חד מינהון בעא מינסב איתתי, והכלב אכל ביציו:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ח הלכה ד

מתני': חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה. ר"א אומר. אם היתה מונחת במקום תורפה, יניחנה במקום המוצנע. ואם היתה מגולה, יכסנה. ורבי יהושע אומר. אם היתה מונחת במקום המוצנע, יניחנה במקום תורפה. ואם היתה מכוסה, יגלנה. רבן גמליאל אומר. אל יחדש בה דבר. חבית שנשברה בגת העליונה, והתחתונה טמאה, מודה ר"א ורבי יהושע, שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה, יציל. ואם לאו, ר' אליעזר אומר, תרד ותטמא ואל יטמאנה בידי. וכן חבית של שמן שנשפכה. מודה ר' אליעזר ור' יהושע, שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה, יציל. ואם לאו, ר' אליעזר אומר תרד ותבלע, ואל יבלענה בידי. ועל זו ועל זו אמר ר' יהושע. לא זו היא תרומה שאני מוזהר עליה מלטמאה, אלא מלאכלה ובל תטמאה. כיצד? היה עובר ממקום למקום וככרות של תרומה בידו. א"ל נכרי, תן לי אחת מהן ואתמאה, ואם לאו הרי אני מטמא את כולן. ר' אליעזר אומר. יטמא את כולן ואל יתן לו אחת מהן ויטמא. ר' יהושע אומר, יניח לפניו אחת מהן על הסלע. וכן נשים שאמרו להן גוים ע"א. תנו לנו אחת מכם ונטמאה. ואם לאו הרי אנו מטמאין כולכם. יטמאו את כולן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל:

גמ': תנן, חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה. ר"א אומר. אם היתה מונחת במקום תורפה, יניחנה במקום המוצנע. ואם היתה מגולה, יכסנה. ורבי יהושע אומר. אם היתה מונחת במקום המוצנע, יניחנה במקום תורפה. ואם היתה מכוסה, יגלנה. רבן גמליאל אומר. אל יחדש בה דבר. אמר רבי יוסי ב"ר בון. מדברי שלשתן למדנו, שתלויה אסור לשורפה. שהרי אף ר' יהושע לא התיר ברישא אלא לגרום לה טומאה. אבל לא לטמא אותה בידיים. והוא הדין שאסור לשרפה ולהפסידה בידיים [דף מה עמוד א] תנא רישא חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה. רבי יהושע אומר, אם היתה מונחת במקום המוצנע, יניחנה במקום תורפה. ואם היתה מכוסה, יגלנה. גרם טמאה מותר, לטמאנה בידיים אסור. והתנא סיפא. חבית שנשברה בגת העליונה, והתחתונה טמאה, לרבי יהושע יטמאנה בידיים. חברייא אמרי בשם רבי אלעזר. תרי תנאי אליבא דרבי ישמעאל. חבית הראשונה חבית שנולד בה ספק טומאה כרבי יוסי. והשנייה חבית שנשברה בגת כרבי מאיר. כדתניא. רבי חנינא סגן הכהנים אומר, מימהם של כהנים לא נמנעו מלשרוף את הבשר שנטמא בולד הטמאה, עם הבשר שנטמא באב הטמאה, אף על פי שמוסיפין טמאה על טמאתו. הוסיף רבי עקיבא ואמר, מימהם של כהנים, לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום בנר שנטמא בטמא מת, אף על פי שמוסיפין טמאה על טמאתו. אמר רבי מאיר, מדבריהם של רבי יהושע ור"א למדנו, ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח. אמר לו רבי יוסי, אינה היא המידה. נמצא, שר' יוסי סובר בדעת רבי יהושע שאסור לשרוף את הטהורה עם הטמאה, ור"מ סובר שמותר לשרוף את הטהורה עם הטמאה. חברייא אמרי, חבית הראשונה כר' יוסי. ולית ר' מאיר מודה בה. והשנייה כרבי מאיר. ולית ר' יוסי מודה בה. שסובר רבי יוסי שלא התיר ר' יהושע אלא גרמא. אבל לא לטמא בידיים. אמר לון ר' יוסי. חמון מה אתון אמרין, חבית הראשונה כר' יוסי. הא כר' מאיר שורפין. שהרי אם מותר לטמאותה ביד, מותר גם לשורפה, ואף לר"ש שורפין. וירבו רבי מאיר ורבי שמעון על רבי יוסי וישרופו? ואנא חמי רבנן דאתא עובדא קומיהון ואמרין, איזיל תלי. והיכא אשכחן דאמר ר"ש שורפין? דתנינן. אמר לו ר' יוסה אינה היא המידה. מודין רבי אליעזר ור' יהושע ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה. ועל מה נחלקו? על התלויה ועל הטמאה. שר' אליעזר אומר תישרף זו לעצמה וזו לעצמה. ור' יהושע אומר שתיהן כאחת: וא"ר יוחנן, ר"ש שנאה. והכוונה שרבי יוסי אומר לר"מ אפילו רבי שמעון שהכי מקל בדעת רבי יהושע ואפילו הוא לא סובר שרבי יהושע מתיר לשרוף טהורה עם הטמאה ורק בתלויה הוא מתיר וכשם לר"ש שורפים את התלויה, הוא הדין ששורפים ספק תרומה. ואם כך שירבו ר"מ ור"ש על רבי יוסי ויהיה מותר לשרוף. ועוד קשה לחבריה אין תימרון דאית ליה לר"מ תלויה שורפין. הא תני, תרומה תלויה וטמאה שורפין אותה בערב שבת עם חשיכה, דברי ר' מאיר. וחכ"א בזמנה מבער על ידי שמפרר וזורה לרוח. ואי אית ליה שורפין, שישרפנה בשחרית? אמר ר"ז קומי ר' מנא. תפתר בתלויה שדעתו להישאל עליה. א"ל. כן א"ר יוסי כל תלויה דאנן אמרין הכא, בתלויה שאין דעתו להישאל עליה. אבל דעתו להישאל עליה, טהורה היא. דתני, תלויה שאמר אפילו אם היא טהורה אני מתיחס אליה כאילו טמאה היא, הרי זו טמאה. אם אמר הריני מניחה על מנת שאשאל עליה, טהורה. אמר רבי יוסי ב"ר בון. תפתר שנולדה לה ספק טומאה עם דמדומי חמה, ולית ש"מ כלום. [דף מה עמוד ב] ועוד, אתון חברייא אמרין, חבית הראשונה כר"מ ולית ר"י מודה בה. והתני הא דתנן חבית שנשברה בגת העליונה, והתחתונה טמאה, לרבי יהושע יטמאנה בידיים, במה דברים אמורים? בבור שאן בו כדי להעלות את התרומה. אבל בבור שיש בו כדי להעלות, אפילו כל שהוא אסור לטמאות, שלא התיר רבי יהושע אלא במקום הפסד חולין. ואין כר"מ, היא יש בו כדי להעלות, היא אין בו כדי להעלות. אפילו כל שהוא מותר לטמאות. שהרי לר"מ תרומה שהולכת לאיבוד מותר לשרוף אפילו בלא חשש הפסד חולין. דתנן, שורפין את התלויה כיוון שממילא הולכת לאיבוד, עם הטמאה אף שאן הפסד חולין. ועוד, אך אתם אומרים חבית הראשונה כר"מ ולית ר"י מודה בה? והא תנינן. אמר רבי מאיר, מדבריהם של רבי יהושע למדנו, ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח. אמר לו רבי יוסי, אינה היא המידה. ולית בר נש אמר אינה היא, אלא דמודה על קדמייתא. משמע שמודה רבי יוסי שלדעת רבי יהושע מותר לטמאות תרומה תלויה בידיים. ורק על מה שרבי מאיר רצה לחדש הוא חולק. מאי כדון? למה לא לקבל את דברי ר"מ? תמן התורה חסה על ממונן של ישראל שהתרומה תאסור את כל החולין, לכן יטמאנה בידיים, והכא אך אתה רוצה להתיר לשרוף תלויה עם טמאה, דמה אית לך מימר אזה הפסד יש כאן? וכי הכא אינו מפסידו ממון שהוא צריך עזים לשורפה זו לעצמה וזו לעצמה? להפסד מרובה חשו להפסד מועט לא חשו. אמר ר' יוסי ב"ר בון. מה שאמר רבי מאיר, מדבריהם למדנו, תפתר כמ"ד מדברי רבי עקיבא ומדברי רבי חנינא סגן הכהנים,

ולא מדברי רבי יהושע, ולית ש"מ כלום: ר' אילא ור"ז תרויהון אמרין בשם ר' יוחנן. חבית הראשונה כר' יוסי שסובר שרבי יהושע מתיר רק גרמא אבל לא לטמא ביד, אבל ר"מ סובר שלרבי יהושע יכול לטמא בידיים. והשנייה בין כר"מ בין כרבי יוסי. אמר ר"ז קומי רבי מנא. ולית הסיפא פליגא על רבי יוסי? אז אך אמר רבי יוחנן שגם רבי יוסי מסכים? א"ל אן חובה להסביר שחבית ראשונה כרבי יוסי ושניה כר"מ. ואם נרצה נאמר שהבריתות דלא כר"מ ונאמר דלא כרבי יוסי. שאן חובה להעמיד את הרישא כרבי יוסי ואן חובה להעמיד את הסיפא כר"מ. שאפשר שרבי יהושע מתיר אפילו לטמא בידיים. ומה חלקו ברישא בגרמא, זה לא בגלל שסובר כדעת רבי יוסי שמותר רק גרמא, אלא להראות כוחו של ר"א שאפילו בגרמא אסר. ואפשר שרבי יהושע אוסר לטמא בידיים. ומה שהתיר בסיפא, זה לא בגלל שסובר כר"מ שתרומה שהולכת לאיבוד מותר לטמא בידיים, אלא בגלל שחשש להפסד ממון. תני, אמר ר"מ שורפין את התלויה עם הטמאה. לפי שמצינו ר"מ שורף תלויה בכל מקום. אמר רבי מנא. אזלית לקיסרין שמעית דאמר חזקיה בשם רבי ירמיה. ר' מאיר שורף תלויה בכל מקום. ואמרית ליה, האם רק בגין שהיא תלויה דבר תורה? א"ל אין. א"ל אנא פתר לה אפילו בספק שנטמאה במדור של גוים. מה אית לך הרי אפילו ודאי טומאת מדור גוים לא שורפים? דתני, מדור של גוים תולין. אמר ליה אני סובר כרבי יוסי ברבי יהודה דתני, רבי יוסי בי ר' יהודה אומר שורפין. רק שאני מוסיף עליו וסובר שאף על ספק מדור גוים שורפים. אמר רבי חונא בשם ר' ירמיה. ר"מ שורף תלויה בשאר ימות השנה. והתני, תרומה תלויה וטמאה שורפין אותה ערב שבת עם חשיכה דברי ר"מ. וחכמים אומרים, בזמנה מבערים על ידי שמפרר וזורה לרוח. ואם לר"מ שורפים תלויה, וישורף בשחרית? תיפתר בשנתעצל ולא שרף. תדע לך שהוא כן. דתנינן טמאה והרי טמאה כולם מודים שיכול לשרוף ולא תנינן שחרית. ולא בשנתעצל ולא שרף? אמר רבי אבא מרי אחוי דרבי יוסי. תיפתר שנולד לה טומאה באותה שעה, ולית ש"מ כלום. אמר רבי יוחנן. ר' יהושע שאמר טמאה שהולכת לאיבוד מותר לטמאותה בידיים. ור"ש שאמר בכור שאחזו דם יקיז אף על פי שעושה מום. והטעם כיון שאם לא יקיז ממנו דם הבכור ימות שניהן אמרו דבר אחד [דף מו עמוד א] א"ר אילא. ר"ש דבכורות, ור' יהושע דתרומות. לא הדין מודה לדין ולא הדין מודה לדין. דמה שאמר ר' יהושע בתרומות שיכול לטמא בידיים, זה משום שיש כאן הפסד מרובה. אבל בבכורות שאין שם אלא הפסד הבכור עצמו, לא יתיר לעשות בו מום. ומה שאמר ר"ש להתיר הקזה, דסובר בכור שאחזו דם זה גופא מום, ושוב אינו תם. א"ר זעירא מסתברא ר"ש מודה לר' יהושע שאם על הפסד מועט מתיר כל שכן בהפסד מרובה. ור' יהושע לא מודה לר"ש. ר' בון בר חייא בעי קומי ר"ז. על דעתך דאת אמר, ר"ש יודי לר' יהושע. והתנינן, מודין ר' אליעזר ור' יהושע בתרומות חמץ בערב פסח ששורפין ז' תרומה טהורה לעצמה וז' טמאה לעצמה כדי שהטהורה לא תטמא. ואמר רבי יוחנן, רבי שמעון שנאה. ואם ר"ש סובר שלרבי יהושע תרומה שהולכת לאיבוד מותר לטמא ביד, אז למה לא שורפים את שניהם כאחד? א"ל תמן תרומה חמץ בשש שעות טהורה היא דבר תורה, ותרומה בעינה היא. אתה הוא שגזרת לשורפה בכל מקום. אבל בחבית שנשברה הרי התרומה הולכת לאיבוד לכן מתיר רבי יהושע לטמא בידיים לדעת רבי יוסה שסובר שלרבי יהושע אסור לשרוף תרומה תלויה, ומותר רק גרמא. ולא נפסלה בהיסח הדעת? לא כן א"ר יוחנן, היסח הדעת דבר תורה ולמה לא נשרוף את התלויה? הגמרא מימרות של רבי יוחנן אף שאינם קשורות אליו. וא"ר יוחנן חבית שנייה כר"מ, נלמד מהתורה, היינו שמה שלומד ר"מ מדברי ר' יהושע שהתיר לטמא אותה ביד זה מדכתיב(במדבר יח, ח) ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי. תרומתי כתיב בלשון יחיד, בתרומה אחת הכתוב מדבר. אבל בתלויה אי אתה מצווה בשמירתה. ואמר רבי יוחנן, אחיזת דם כר"ש שמותר להקיז ממנה דם נלמד מפסוק מהתורה. אם כך למה תלויה לא נשרפת הרי נפסלת בהסח הדעת? א"ל אן כאן הסח הדעת שהוא משמרה שלא תגע בטהרות אחרות. התיב רבי יצחק בריה דר' חייא רובה. הגע עצמך שהיא נתונה על גבי גחלים שאן חשש שיגע בטהרות אחרות והסיח דעתו האם יהיה מותר לשרוף איתה גם תרומה טמאה? א"ל לכשיתננה. א"ר מנא לרבי שימי. אתון אמרין יודי ר"ש לרבי יהושע שיהיה מותר לטמא ביד. הרי אפילו ר' יהושע לית ליה הא דר' יהושע שיכול לשרוף את התלויה. דתני אמר רבי יהושע איך נשרוף תלויה עם הטמאה, שמא יבוא אליה ויטהרם. משמע שסובר שאפילו אם אירע לתרומה ספק טומאה דאורייתא שהולכת לאיבוד, לא יטמאנה בידיים. אמר ליה, תניין אינון. תמן רבי יוסי בשם ר' יהושע. ברם הכא, רבי שמעון בשם ר' יהושע. תנן, חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה. ר"א אומר. אם היתה מונחת במקום תורפה, יניחנה במקום המוצנע. ואם היתה מגולה, יכסנה. ורבי

יהושע אומר. אם היתה מונחת במקום המוצנע, יניחנה במקום תורפה. ואם היתה מכוסה, יגלנה. רבן גמליאל אומר. אל יחדש בה דבר. תמן תנינן. בכור שאחזו דם, אפילו מת אין מקיזין לו את הדם דברי ר' יהודה. וחכמים אומרים, יקיז ובלבד שלא יעשה בו מום. ואם עשה בו מום, הרי זה לא ישחוט עליו. ר"ש אומר. יקיז כדי שלא ימות, ואף על פי שעשה בו מום. אמר ר' אבהו בשם ר"א. אתיא דרבי יהודה שאמר שאפילו מת אין מקיזין לו את הדם. כר"ג דאמר במשנתנו, לא יחדש בה דבר. ורבנן שאומרים, יקיז ובלבד שלא יעשה בו מום. ואם עשה בו מום, הרי זה לא ישחוט עליו. כרבי אליעזר דאמר במשנתנו שיניחנה במקום מוצנע. ודר"ש כר' יהושע שאמר במשנתנו אם היתה מכוסה יגלנה. ומה שמצאנו בברייתא דתני, ר"ש יקיז ואף על פי שהוא מתכווין לעשות בו מום. אתייהא כרבי יהושע אחרייא שבסיפא שאמר אף יטמאנה ביד. אמר רבי אבהו בשם ר"ש בן לקיש. טעמא דר' יהודה שאסר להקיז דם לבכור לא מפני שהוא סובר כר"ג אלא גזרת הכותב דכתיב, לא תאכלנו, על הארץ תשפכנו כמים. [דברים יב טז] לא התרתי לך דמו, אלא לשופכם, אבל הקזה אסור. מתיב ר' אבא מרי אחוי דרבי יוסי. והא בפסולי המוקדשים כתיב, לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים [דברים יב כד], והרי ודאי שמותר להקיז מהם דם שהרי כבר נפדו אז מה נדרוש מהפסוק? אמר [דף מו עמוד ב] רבי חייא בר אבא. להכשר. אתאמרת. מה מים מכשירים, אף דם מכשיר. אמר ר' אבהו בשם רבי יוחנן. ר"ש וחכמים שחלקו אם מותר להקיז דם לבכור שאחזו דם ושניהם מקרא אחד דרשו כתיב, תמים יהיה לרצון, כל מום לא יהיה בו. [ויקרא כב כא] ר"ש דרש. בשעה שהוא לרצון תמים, אין את רשאי ליתן בו מום. בשעה שאינו לרצון בעל מום, את רשאי ליתן בו מום. וחכמים אומרים. אפילו כולו מומין, אין את רשאי ליתן בו מום. תנן, מודה ר"א ורבי יהושע, שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה, יציל. ואם לאו, ר' אליעזר אומר, תרד ותטמא ואל יטמאנה בידיה. אמר רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בר חנינא. לר"א כלי שתוכו טהור ואחוריו טמאים שנטמא אחוריו במשקין, אין מטמאין בו דבר ממועט, כדי להציל בו דבר מרובה. והתנינן תרד ותטמא ואל יטמאנה בידיה? דמשמע דווקא לטמא בודאי אסור. אבל כלי שאחוריו טמאים, שאינו מטמא את תוכו, אינו אסור. אמר רבי שמואל בר ברכיה. מה שאמר רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בר חנינא שלא ישתמש בכלי שאחוריו טמאים כדי להציל תרומה תיפתר, בשיש לו שני כלים. אחד תוכו טהור ואחוריו טמאים. ואחד כולו טהור. וכיוון שיכול להשיג כלי שכולו טהור, לא התירו לו להשתמש בכלי שגבו טמא. אמר רבי מנא. תפתר בבור טהור. ולכן לא התירו כלי שגבו טמא, שאף אם תרד התרומה לבור ויהיה הכל מדומע, אן כאן הפסד מרובה. שיכול למכור את המדומע לכהן. מה דמתניתין בבור טמא שיש הפסד חולין. והתנינן בסיפא, וכן חבית של שמן תרומה שנשפכה. מודה ר' אליעזר ור' יהושע, שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה, יציל. ואם לאו, ר' אליעזר אומר תרד ותבלע, ואל יבלענה בידיה, אבל כלי שתוכו טהור אפילו אם אחוריו טמאים מותר למרות שאן כאן הפסד חולין? תיפתר שנתגלגלה לבית פרס. תנן, חבית שנשברה בגת העליונה, והתחתונה טמאה, מודה ר"א ורבי יהושע, שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה, יציל. ואם לאו, ר' אליעזר אומר, תרד ותטמא ואל יטמאנה בידיה. וכן חבית של שמן שנשפכה. מודה ר' אליעזר ור' יהושע, שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה, יציל. ואם לאו, ר' אליעזר אומר תרד ותבלע, ואל יבלענה בידיה. על דעתיה דחברייא שסוברים בדעת רבי יהושע שאם התרומה הולכת לאיבוד מותר לטמאותה ביד, אן הבדל בן החבית הראשונה שעליה נאמר שנשברה בגת העליונה. ובן חבית השנייה שעליה נאמר שנשפכה. בשניהם אותה סברא, כיוון שהתרומה הולכת לאיבוד מותר לטמאותה. על דעתיה דרבי יוסי שסובר שלא התיר רבי יהושע אלא בהפסד חולין מרובה. הרישא מדברת דווקא בחבית של יין, שבשמן אומר רבי יהושע שתרד ותטמא שאן זה הפסד מרובה שראוי לנר. וסיפא בחבית של שמן. תנן, היה עובר ממקום למקום וככרות של תרומה בידו. א"ל נכרי, תן לי אחת מהן ואטמאה, ואם לאו הרי אני מטמא את כולן. ר' אליעזר אומר. יטמא את כולן ואל יתן לו אחת מהן ויטמא. ר' יהושע אומר, יניח לפניו אחת מהן על הסלע. וכן נשים שאמרו להן גוים ע"א. תנו לנו אחת מכם ונטמאה. ואם לאו הרי אנו מטמאין כולכם. יטמאו את כולן ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל. לא מסתברא אם היתה ככר טמאה שימסורו להן אותה? לא מסתברא אם היתה שפחה אחת שימסרו להן אותה? [דף מז עמוד א] תני סיעות בני אדם שהיו מהלכין בדרך פגעו להן גוים ואמרו, תנו לנו אחד מכם ונהרוג אותנו. ואם לאו, הרי אנו הורגים את כולכם. אפילו כולן נהרגים, לא ימסרו נפש אחת מישראל. ייחדו להן אחד. כגון שבע בן בכרי. ימסרו אותו ואל ייהרגו. א"ר שמעון בן לקיש. והוא שיהא חייב מיתה כשבע בן

בכרי. ורבי יוחנן אמר. אף על פי שאינו חייב מיתה כשבע בן בכרי. עולא בר קושב תבעתיה מלכותא. ערק ואזיל ליה ללוד גבי ריב"ל. אתון ואקפון מדינתא, אמרו להן. אין לית אתון יהבון ליה לן, אנן מחרבין מדינתא. סלק גביה ריב"ל ופיסייה, ויהביה לון. והוה אליהו זכור לטוב יליף מתגלי עלוי, ולא אתגלי. וצם כמה צומין ואיתגלי עלוי. אמר ליה ולמסורות אני נגלה? א"ל ולא משנה עשיתי? א"ל וזו משנת החסידים? רבי אימי איתצד **בידי שובים** בסיפסיה. אמר ר' יונתן, יכרך המת בסדינו שאן דרך להצילו. אמר ר' שמעון בן לקיש. עד דאנא קטיל, או אנא מתקטיל אנא איזיל ומשיזיב ליה בחיילא. אזל ופיסון ויהבניה ליה. אמר לון **ר"ל אתון** גבי סבון והוא מצלי עליכון. אתון גבי ר' יוחנן, אמר לון. מה דהוה בלבכון איעבד ליה, יתעבוד **לכון** ימטא להווא עמא. לא מטון אפיפסירוס, עד דאזלון כולהון. זעיר בר חנינא איתצד בספסיה. סלק רבי אמי ורבי שמואל מפייסה עלוי. אמרה להון זנביה שם המלכה מלכותא בגיחוק. **מה באתם להתחנן אלי**, יליף הוא בריוכון עבד לכון ניסין. כד הוו **עסוקין** ביה, עלל חד סרקיא טעין חד ספסר. אמר להון, בהדא ספסירא קטיל בר נצר לאחוי דזנביה. **נפקו כולהו**, ואישתיזיב זעיר בר חנינא. ר' יוחנן איקפח נשדד בעלי קנייה. סליק לבית וועדא והוה ר"ש בן לקיש שאיל ליה, והוא לא מגיב. שאיל ליה והוא לא מגיב. א"ל, מהו הכין? א"ל כל האיברים תלוין בלב. והלב תלוי בכיס א"ל ומהו את כן? א"ל איקפחת בעלי קנייה. א"ל חמי לי זויתיה. נפיק מחוי ליה חמיתון מן רחוק ושרי מצלצל אמרין **הם פחדו מר"ל**, אין ר"ל הוא זה **ששדדנו** יסב פלגא. אמר לון חייכון כולה אנא נסיב, ונסיב כולה. דיקלוט **רועה** חזירא, מחוניה טלייא דר' יהודא נשיאה. איתעבד מלך, נחת לפמיס. שלח כתבין בתר רבנן. **ובהם ציוה**, תיהוון גבי במפקי שובתא מיד. וא"ל לשלוחיה. לא תתן להון כתבין, אלא בערובתא עם מטמעי שמשא. ואתא שליחא גבהון בערובתא עם מטמעי שמשא. והוה ר' יודן נשיאה ור' שמואל בר נחמן נחתין למיסחי בדימוסין דטבריא. אתא **השד** אנטיגריס גבהון, ובעי ר' יודן נשייא למינזף ביה. א"ל ר' שמואל בר נחמן, ארפי ליה. **לניסין** הוא מתחמי. אמר לון, מה רבנן עבדין **ולמה אתם עצובים**? תנון ליה עובדא. אמר לון, **סחון ותתכוננו לכבוד שבת**. דבריוכון עביד ניסין. במפקי שובתא טעין יתהון ואעיל יתהון. **אמרו לדיקלוט**, הא רבנן לבר. אמר לא יחמון אפיי עד דאינון סחין. הוה ההיא בי בני **דאזייה** הוסק שבעה יומין ושבעה לילון. נפק ואנצח **קרה אותו** קדמיהון, ועללון וקמון ליה קדמיהון. אמר לון בגין דבריוכון עביד לכון ניסין אתון מבזין מלכותא? אמרין ליה דיקלוט חזירא בזינן. דיקליטיאנוס מלכא, לא בזינן. **אמר להם. אפילו כן, לא מכסי תבחו** לא ברומי זעיר ולא בחבר זעיר. **שאינכם יודעים מה יצא ממנו**

הדרן עלך פרק האשה שהיתה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ט הלכה א

[דף מז עמוד ב] מתני': הזורע תרומה. שוגג, יופך, ומזיד, יקיים. ואם הביאה שלישי. בין שוגג בין מזיד יקיים. ובפשתן מזיד יופך. וחייבת בלקט ובשכחה ובפיאה. ועניי ישראל ועניי כהנים מלקטין. ועניי ישראל מוכרין את שלהן לעניי כהנים בדמי תרומה, והדמין שלהן. ר"ט אומר, אין מלקטין אלא עניי כהנים. שמא ישכחו ויתנו לתוך פיהן. א"ל ר' עקיבא. א"כ, לא ילקטו אלא טהורים. וחייבת במעשר, ובמעשר עני. ועניי ישראל ועניי כהנים נוטלין. ועניי ישראל מוכרין את שלהן לכהנים בדמי תרומה והדמין שלהן. החובט משובח. והדש כיצד יעשה? תולה כפיפות בצוארי בהמה, ונותן לתוכן מאותו המין. ונמצא לא זומם את הבהמה, ולא מאכיל את התרומה:

גמ': **תנן**, הזורע תרומה. שוגג, יופך, ומזיד, יקיים. לא מסתברא דא אלא חילופין שיקנסו במזיד ולא בשוגג?

קנסו בו בעושה במזיד שתבטל שדהו על גב תרומה. **דכיוון גזרו על הגידולין שיהיו תרומה, נמצא כל גידולי השדה דין תרומה יש להם, ופעמים שהיה מעדיף להפוך ולזרוע חולין ואינו יכול.** ר' שמואל בר אבדימי בעי. מהו שיהא נאמן לומר מזיד הייתי? וא"ל אם כשהיו מכירין **שהשדה זרועה תרומה**, לא כל הימינו. ואם לאו, הפה שאסר הוא הפה שהתיר. ר' בנימין בר גידל בעי. זרע תרומת כרשינין **שהם מאכל בהמה ואדם אוכלם בדוחק וגזרו שיתן מהם תרומה.** זרע תרומת חוצה לארץ **שגזרת**

חכמים שינהג בה דין תרומה. האם גם בהם גזרו חכמים? א"ל, גזירה היא. ואין גזירה לגזירה. תנן, ואם הביאה שלישי. בין שוגג בין מזיד יקיים, שאסור לאבד קדשים. הדא אמרה שהקדושה חלה עליה כשהוא מחובר. הדא אמרה, הפריש מפירות שלא הביאו שלישי לא קדשו. תנן ובפשתן מזיד יופך. מ"ט? כיוון שהתרומה לא חלה אלא על הזרע, ועיקר הנאת הפישתן לקסמין שבתוכם הסיבים, קנסו בו שלא יהנה בקיסמין: תנן, וחייבת בלקט ובשכחה ובפיאה. ועניי ישראל ועניי כהנים מלקטין. רבי יוסי בעי. האם מה שהתירו לעניי ישראל ללקוט, זה רק בגלל שזו תרומה דרבנן, שמדאוריתה גידולי תרומה חולין. או שגם במקרה שהלקט הוא ספק תרומה דאוריתא. כגון הפריש עומרין שלו לתרומה, ונתחלפו לו בשאר עומרי לקט, והכלל הוא ספק לקט לקט. אפילו כן עניי ישראל ועניי כהנים מלקטין? תנא, אשתו של עם הארץ, טוחנת עם אשתו של חבר, בזמן שהיא טמאה. אבל בזמן שהיא טהורה, לא תטחון. שהיא מחזקת עצמה טהורה ממנה. וכדברי ר' טרפון, אפילו בזמן שהיא טמאה, לא תטחון. שמא תשכח ותתן לתוך פיה. תנן, ר"ט אומר, אין מלקטין אלא עניי כהנים. שמא ישכחו ויתנו לתוך פיהן. א"ל ר' עקיבא. א"כ, לא ילקטו אלא טהורים. כן היא מתניתא. א"כ לא ילקטו אלא כהנים טהורין. תנן, וחייבת בלקט ובשכחה ובפיאה. כן היא מתניתא. חייבת בתרומות ובמעשרות ובמעשר עני. שמדאוריתא גידולי תרומה חולין. ליטרא בצלים של מעשר ראשון טבל שנטעה, והרי בה עשר ליטרין [דף מח עמוד א] הרי אלו חייבות במעשרות ואותו מעשר ראשון שמפריש מהם מפריש ממנו תרומת מעשר גם על מה שנטע. ליטרא בצלים של מע"ש שנטעה, והרי בה עשר ליטרין. חייבת במעשרות. וחוזר ופודה את מע"ש שנטע: תנן, החובט משובח. מן מי משובח? מן הדש: תנן, והדש כיצד יעשה? תולה כפיפות בצוארי בהמה, ונותן לתוכן מאותו המין. ונמצא לא זומם את הבהמה, ולא מאכיל את התרומה? תני בשם ר"ש. תולה לה כרשינין והן יפין לה מן הכל. א"ר יוסי. זאת אומרת עשה לה כן בחולין, אינו עובר עליו משום בל תחסום. החוסם שורו לדרוך ולהרכין בקיטניות ובתלתן, אינו עובר משום, לא תחסום שור בדישו. [דברים כה ד] דלא אסרה תורה חסימה, אלא בשעת דישה שהיא גמר מלאכה. אבל אסור מפני מראית עין. אית תני תני דלא אסרה תורה חסימה אלא בדיש שהוא מותר לך. אבל בדש תרומה שהבהמה אסורה בו מותר. ואית תני תני אפילו בדיש שהוא אסור לך. אית תני תני אית תני דלא אסרה תורה חסימה אלא בדיש שהוא מותר לך. מתניתין כמאן דאמר שעובר אף בדיש שהוא אסור לך. דתנינן, תולה כפיפות בצוארי בהמה. ואם היה מותר לחסום, למה צריך לתלות לה כפיפה? כתיב, לא תחסום שור בדישו. [דברים כה ד] בדישו ולא בדורכו. ר' אליעזר בן יעקב אומר, אף בדורכו. א"ר אבין. ר"ע שאל את ר"ש בן יוחי מי בדקניה ביה. חסם את הפרה מבחוץ, והכניס מבפנים, האם עובר על לא תחסום? א"ל כתיב, יין ושכר אל תשת אתה ובניך בבואכם אל אוהל מועד. [ויקרא י ט] ברור שאן הכוונה שבאהל מועד לא ישתו יין. אלא הכוונה מבואכם אל אוהל מועד. כאשר אתם עומדים להכנס לאוהל מועד, לא תשתו. וגם בעניין חסימה, משעה שאתה רוצה לדוש, אל תחסום. א"ר זעירא כתיב, לא תחסום שור בדישו [דברים כה ד] לא תדוש בשור חסום. [דף מח עמוד ב]:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ט הלכה ב

מתני': גידולי תרומה תרומה. וגידולי גידולין חולין. אבל [דף מט עמוד א] הטבל אחר מרוח, ומעשר ראשון, וספיחי שביעית, ותרומת חוצה לארץ, והמדומע, והביכורים, גידוליהן חולין. גידולי הקדש ומע"ש חולין, ופודה אותן כשיעור זרעם. מאה לגינים של תרומה, ואחת של חולין, כולן מותרין. בדבר שזרעו כלה. אבל בדבר שאין זרעו כלה, אפילו מאה של חולין ואחת של תרומה, כולן אסורין שמחובר לא בטל. הטבל גידוליו מותרין. בדבר שזרעו כלה, אבל בדבר שאין זרעו כלה, גידולי גידולין אסורין. איזה דבר שאין זרעו כלה? כגון הלוף, והשום והבצלים. רבי יהודה אומר. השום כשעורין:

גמ': **תנן, גידולי תרומה תרומה. וגידולי גידולין חולין. ותני עלה. בד"א שגידולי גידולים חולין?** בדבר שזרעו כלה. אבל בדבר שאין זרעו כלה, גידולי גידולין אסורים. אבל הטבל גידולין מותרים ולא גזרו לפי שרובו חולין, ומעשר ראשון לפי שרובו חולין, וספיהי שביעית לפי שאין מצויין, ותרומת ח"ל לפי שאינה מצוייה, והמדומע לפי שרובו חולין, והביכורים לפי שאינם מצויין, גידולם מותרים. **תנן,** וגידולי הקדש ומע"ש, חולין ופודה אותן בזמן זרעם. **אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. פודה את כל האוצר בדמי אותה סאה של הזרע. דאין חייבת בפדיון אלא אותה סאה שזרע, אבל הגידולים אינם חייבים בפדיון. יש הפרש בן הקדש למע"ש. מע"ש. בין דבר שזרעו כלה, ובין דבר שאין זרעו כלה, נפדה. אלא [דף מט עמוד ב] דבר שזרעו כלה, נפדה בשער הראשון שזרע היינו כפי שהיה לפני שכלה ונרקב. ולא כשער של עכשיו, שהרי עכשיו אינו בעולם. דבר שאין זרעו כלה, נפדה בשער שהוא עומד בו. אם זרע הקדש. בין דבר שזרעו כלה, בין דבר שאין זרעו כלה. אין לו אלא מקומו ושעתו. אבל דבר שזרעו כלה, פודה את כל האוצר בדמי אותה סאה שזרע. ודבר שאין זרעו כלה, פודה את כל האוצר כיוון שאותה סאה קיימת ואינה ניכרת וכל האוצר השביח מכוחה. **תנן, מאה לגנה של תרומה מאותם גידולים ואחת של חולין כולן מותרות. אמר רבי יוסי. זאת אומרת. היו לפניו מאה סאה, שהעלם כל אחת, מתוך מאה סאה ואחת של חולין, שנפל לתוכן סאה תרומה. וסאה חולין. נתחלפו לו, כולם מותרות. שכל אחת מהן אינה אלא ספק תרומה. תמן א"ר יוחנן, סאה תרומה שעלת מתוך מאה סאה חולין, כל שהן מבטלות אותה. אף הכא ליקט מהגידולים ונפל לתוך חולין כל שהן מותרים. **תנן, אבל בדבר שאין זרעו כלה, אפילו מאה של חולין ואחת של תרומה, כולן אסורין שכיוון שהם מחוברים היו כקבוע. לקט בשוגג בטלים במאה. השאלה האם מותר ללקט לכתחילה. מצד אחד אין מבטלים איסור לכתחילה. מצד שני אם סאה תרומה נפלה לפחות ממאה וטחנן והותירו, אם ידוע שהחיסים של החולין יפות משל תרומה, התערובת מותרת כיון שעלתה במאה. ותני אף לכתחילה טוחן ומתיר. כמו דרבי יוחנן אמר תמן, טוחן ומתיר. אוף הכא כן? תמן מזה ומזה עלה בידו שהרי הכל מעורב וממה שמרים יש חולין וחלק תרומה. ברם הכא כל הטבל עלה בידו. בשלקט מערוגה אחת שמא הכל תרומה. אבל אם לקט משתים, מזו ומזו עלה בידו שבטוח שחלק מהתערובת חולין. **תנן, בדבר שאין זרעו כלה אפילו גידולי גידולים אסורים. בטבל עד היכין? אמר ר' יעקב בר אידי בשם ר' יוחנן. שלוש גורנות. עד גורן הרביעית אסור שהיא גדולי שלישית, והרביעית מותר. ר' שמואל בר אבדומי בעי קומי ר' מנא. בתרומה עד כמה? א"ל כיוון שגזרו שגידולי תרומה תרומה, הרי גורן שניה של תרומה, כגורן ראשנה של טבל. עשו גורן הרביעית בדבר שאין זרעו כלה כגורן הראשונה בדבר שזרעו כלה. מה גורן הראשונה בדבר שזרעו כלה. בתרומה אסור, ובטבל מותר. אף גורן הרביעית בדבר שאין זרעו כלה. בתרומה אסור, ובטבל מותר לכן ארבע גרנות אסור חמישית מותרת [דף נ עמוד א] **תנן, איזה דבר שאין זרעו כלה? כגון הלוף, והשום והבצלים. מה אית לך עוד מלבד אלו? א"ר יוסי ב"ר בון. כגון הכלוכסין. **תנן, רבי יהודה אומר. השום כשעורין. מאי השום כשעורים? אמר רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינא. השום אם אינו גדול אלא עד כשעורין, נידון כדבר שזרעו כלה. מכאן ואילך, נידון כדבר שאין זרעו כלה. ר' יוסי ב"ר בון אמר בשם ר' יוסי בן חנינא השום עד כשעורים לכל דבר:************

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק ט הלכה ג

מתני': **המנכש עם הנכרי בחסיות לוף שום ובצל. אף על פי שפירותיו טבל, אוכל מהן עראי. שתילי תרומה שנטמאו. שתלן, טהרו מלטמא, ואסורים מלאכול עד שיגום את האוכל את העלים הראויים לאכילה. רבי יהודה אומר, עד שיגום וישנה:**

גמ': **תנן, המנכש עם הנכרי בחסיות. אף על פי שפירותיו טבל, אוכל מהן עראי. אמר רב חייא בר אשי אמר רבי אבהו בשם ר' יוחנן, דר"ש היא דאמר יש קנין לגוי בארץ ישראל לפותרן מן המעשרות. אין כר"ש, למה לי עראי, אפילו קבע? אלא בגין דאמר רבי ירמיה אמר רבי חייא בשם רבי יוחנן. מודי ר"ש שהוא מפריש מעשרותיו מהלכה, שגזרו משום בעלי כיסים. לפום כן צריכין מימר, דר"ש היא ואכילת עראי מותר. תני, המנכש עם הכותי, מותר בדמאי. הא בודאי, לא. למה שדמאי**

בטל במחובר לקרקע וגידולי היתר מעלין אותו. אמר רבי אבהו בשם ר"י. שתילי חולין שנטמאו, שתלן ועושה אותן תרומה. ואם היו תרומה מעיקרן, כבר נדחו ואסורים באכילה לכהן. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. מים שניטמאו. משיקן ועושה אותן מי חג. ואם היו מי חג מעיקרן, כבר נדחו. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. תאנים וענבים שנטמאו, סוחטן ועושה אותן תרומה דסבר משקים מפקד פקדי ולא נטמאו שאן בכל זג שיעור ביצה וכשסוחטן פחות מכביצה והמשקה טהור. ואם היו תרומה מעיקרן, כבר נדחו. ר"ז ורבי יוסי אמרו בשם ר"א. סוחטן עד פחות מכביצה, ויינו כשר אפילו לנסכים. איתמר אמר רבי אבהו בשם ר"י. שתילי חולין שנטמאו, שתלן ועושה אותן תרומה. ואם היו תרומה מעיקרן, כבר נדחו ואסורים באכילה לכהן. אמרין רשב"ל פליג. האם לקולא? שסובר ר"ל שאפילו אם הנטיעות היו תרומה ונטמעו אם נטעם טהרו ומותרים לכהן. או לחומרא? שנטיעות חולין שנטען לא יכול לעשות מהם תרומה? [דף נ עמוד ב] אין תימר לחומרה, ניחא. אין תימר לקולה, הא תנינן, עד שיגום את האוכלין משמע שתרומה שנטעה אסורה עד שיגום. אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. תנן, רבי יהודא אומר, עד שיגום וישנה כיני מתניתא. עד שיגום בעלים וישנה. אבל העיקר נשאר ובפעם שלישית יכול לאכול את העלים:

הדרן עלך פרק הזורע תרומה

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק י הלכה א

מתני': בצל שנתנו לתוך עדשים. אם שלם, מותר. אם חותכו, בנותן טעם. ושאר כל התבשיל בין שלם בין מחותך בנותן טעם. רבי יהודא מתיר בצחנה ציר דגים, שאינו אלא ליטול את הזוהמה. תפוח שריסקו ונתנו לתוך עיסה וחמיצה, הרי זו אסורה. שעורין שנפלו לתוך הבור של מים. אף על פי שהבאישו מימיו, מותרין:

גמ': תנן, בצל שנתנו לתוך עדשים. אם שלם, מותר. אם חותכו, בנותן טעם. מתניתין בבצל של חולין שנתנו לתוך עדשים של תרומה, שכיוון שהוא שלם, לא בלע. אבל בבצל של תרומה שנתנו לתוך עדשים של חולין, לא בדא, שאפילו בצל שלם נותן טעם. רבי אבא בר ממל אמר, אפילו בבצל שלם של תרומה לתוך עדשים של חולין. מתניתין בשנותנו שלם לתוך העדשים משהוציאו עדשים מימיהן. דעדשים צופדות אותו שלא יתן בהם טעם. אבל אם נתנו עד שלא הוציאו עדשים את מימיהן, לא בדא. וכמה דאת אמר עדשים צופדות אותו שלא יתן, דכוותה עדשים צופדות אותו שלא יבלע. היאך עבידא? בצל של חולין שנתנו לתוך עדשים של תרומה. אפילו כן עדשים צופרות אותו שלא יבלע. הדא דתימר שתשבשיל עדשים לא בולע מהבצל, ביבש שכבר יצאו מימיו. אבל בלח, אסור. בבצל. אבל בקפלוט, בין לח בין יבש בין שלם בין מחותך אסור. העביר פטמתו, כמחותך הוא. היו שנים שלשה, כמחותכין הן. הדא דתימר, כשאין בקליפה החיצונה של הבצל בנותן טעם. אבל אם יש לה אסור. תמן תנינן. דגים שנתבשלו עם הקפלוטות של מעשר שני והשביחו. השבח לפי חשבון. אמר רבי הושעיה מתניתא דלא כר' יהודה. דתנינן, רבי יהודה מתיר בצחנה שאינה אלא ליטול את הזוהמה. [דף נא עמוד א] רבנן דקיסרין בעיין. והדא דאמר ר' אבהו בשם רבי יוחנן, כל האיסורין משערין אותן כאילו בצל כאילו קפלוט דלא כרבי יהודה? שהרי בדגים לא משערים בבצל וקפלוט. מודה רבי יהודה בבצל של הקדש, ומודה רבי יהודה בבצל של ע"ז, שאפילו בדגים בצל וקפלוטות אסורים בנותן טעם, לפי שהם איסורי הנאה. תנן, תפוח שריסקו ונתנו לתוך עיסה וחמיצה הרי זו אסורה. תני רבי יוסי מתיר. רבי אחא ורבי אבהו אמרו בשם רבי יוסי ב"ר חנינא. מה פליגין? במחמץ במימיו שרסקו. אבל במחמץ בגופו שהניח התפוח שלם והחמיץ מריחו, מותר. כמה דרבי יוסי אמר תמן גבי מבשל בתולדות חמה, שר"י פוטר דאין תבשילו תבשיל ברור. כן הוא אמר הכא, אין חימוצו חימוץ ברור. כל נותני טעם בין לשבח בין לפגם אסור, דברי ר"מ. ר"ש אומר. לשבח אסור, לפגם מותר. אמר ר' שמעון בן לקיש. מה פליגין? בשהשביח ואח"כ פגם. אבל פגם ואחר כך השביח, אף ר"מ מודה. ר' יוחנן אמר, לא שנייא. היא פגם ואח"כ השביח היא השביח, ואח"כ פגם, היא המחלוקת. תנן, שעורין שנפלו לתוך הבור של מים. אף על פי שהבאישו מימיו, מימיו מותרין. הדא

מתניתין שאומרת ששעורים שנתנו טעם לפגם במים ולא השביחו כלל המים מותרים מה היא, **האם גם בזה ר"מ יחלוק ויאסור?** ר"י אומר, במחלוקת **והמשנה דעת רבי שמעון**. ר"ש בן לקיש אומר, דברי הכל. ר' יוסי בר רבי בון אומר. אילין שמועתא דעות שהזכרו קדם על המשנה כל נותני טעם בין לשבח בין לפגם אסור, דברי ר"מ. ר"ש אומר. לשבח אסור, לפגם מותר **הכא** על המשנה ששעורים שנתנו טעם לפגם במים **אתאמר**. ר' יוחנן אומר במחלוקת. ר"ש בן לקיש אומר דברי הכל:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק י הלכה ב

מתני': הרודה פת חמה, ונתנה על פי חבית של יין של תרומה. ר"מ אוסר. ור' יהודה מתיר. רבי יוסי מתיר בשל חיטים, ואוסר בשל שעורין, מפני שהשעורין שואבות. תנור שהסיקו בכמון של תרומה ואפה בו את הפת, הפת מותרת. שאין טעם כמון, אלא ריח כמון:

גמ': א"ר זעירא. בעון קומי ר' ינאי. נתנה על פי מגופת חבית, מהו? אמר לון [דף נא עמוד ב] **כתיב**, יגיד עליו ריעו. [איוב לו לג] מהו יגיד עליו ריעו? א"ר יוסי. כהדא דתנינן תמן. חבית מליאה פירות ונתונה לתוך המשקין. או שמליאה משקין ונתונה לתוך הפירות. **ושאבו, הרי זה בכי יותן והפירות הוכשרו לקבל טומאה. משמע שגם כשהחבית סתומה, לחלוחית יוצאת דרך הדפנות.** כמה דאת אמר תמן, והוא שיהא המשקין נוגעין בחבית. **אף הכא, והוא שיהא היין נוגעה במגופה.** א"ר מנא, ומינה. כמה דתימא והוא שתהא המשקין נוגעין בחבית עצמה. ואף הכא, והוא שתהא הככר נוגעת במגופה עצמה. מילתיה אמרה, **אפילו בצוננת. א"ר אבא, בצוננת הוה עובדא ואסר.** והא תנינן חמה? אמר רב חסדא שלא תאמר הואיל וההבל כובש, יהא מותר. **קמ"ל שאסור.** כמה שר"ש בן לקיש אומר **דווקא מים שהיו בחבית עושין פירות מוכשרים, אבל משקין אחרים שהיו בחבית אין עושין פירות מוכשרים.** האם ר"ל כר"י ולא כר"מ? שהרי לר"מ היין שהיה בחבית יוצא דתנן, הרודה פת חמה, ונתנה על פי חבית של יין של תרומה. ר"מ אוסר. ור' יהודה מתיר. אלא ר"ש בן לקיש אומר. מים עושין פירות מוכשרין אף שלא ראינו שהמים חסירין. ומשקין עושין פירות רק אם ראינו שהם חסירין. ר"י אומר, אין משקין עושין פירות מוכשרין כל עיקר. ומה דאמר ר' יוחנן, כשהיינו הולכים אצל ר' הושעיה רבה לקיסרין ללמוד תורה. היינו נותנין חמטותינו **פיתה** על גבי קבוטין **חביות** של מורייס, והיינו טועמין בהו טעם מורייס. דלא כר' יהודה? **שהרי לרבי יהודה ריחא לאו מילתא, ואילו הם טעמו טעם ממש.** מהלומין היו שכיוון שניתנו בהלמי שהם מי **מלח עזין בשלב הראשון של התסיסה יש גם עדים ולא רק ריח.** ואין אסור משום גזל בעל הבית? נוטלין היו רשותו של בעל הבית. **תנן, רבי יוסי מתיר בשל חיטים, ואוסר בשל שעורין, מפני שהשעורין שואבות.** חיטין מלמטן ושעורין מלמעלן. כשם שאין החיטים שואבות, כך אין השעורין שואבות. שעורין מלמטן וחיטים מלמעלן. כשם שהשעורין שואבות כך החיטים שואבות. מהו לצלות שני שפודין. אחד של בשר שחוטה, ואחד של בשר נבילה בתנור אחד? רב ירמיה אומר בשם רב, אסור. ושמואל אומר בשם לוי מותר [דף נב עמוד א] **מתניתין פליגא** על רב **דתנן**, אין צולין שני פסחים בתנור אחד מפני התערובות. לא אמרו אלא מפני התערובות, **שלא יתחלפו ונמצא פסח נאכל שלא למנויו.** הא שלא מפני התערובות, לא. מי צתרי **איזוב של תרומה.** רב אמר אסור. ושמואל אומר מותר, **שתרומת איזוב מדרבנן ולא גזרו על מימיו.** אייכיל שמואל לרב מי צתרי. הדין תנור דטווייה ביה נבלה, רב חייא בר אשי אומר בשם רב, משגר ליה בחרותא **ענפי דקל:**

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק י הלכה ג

מתני': תלתן שנפלה לתוך הבור של מים. בתרומה ובמע"ש, אם יש בזרע כדי ליתן טעם אבל לא בעץ. ובשביעית ובכלאי הכרם והקדש, אם יש בזרע ובעץ כדי ליתן טעם. מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם, ידלוקו. היו לו חבילי תלתן של טבל, כותש

ומחשב כמה זרע יש בהן. ומפריש את הזרע, ואינו צריך להפריש את העץ. אם הפריש לפני שכתש, לא יאמר אכתוש ואטול את העץ ואתן את הזרע. אלא נותן את העץ ואת הזרע:

גמ': תנן, ובשביעית ובכלאי הכרם והקדש, אם יש בזרע ובעץ כדי ליתן טעם. ואין עץ פוגם במים? מתניתין כמ"ד נותן טעם לפגם אסור. ואפי' כמ"ד נותן טעם לפגם מותר, מודי הוא הכא בתלתן שהוא אסור. דכל דבר שנפלה לתוכו תלתן הוא משביח. שטעם עצו ופריו שוים ואף העץ נותן טעם לשבח כמו הפרי. תנן, מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם, ידלוקו. וכמה היא חבילה? עשרים וחמשה זירין. א"ר יוחנן, חבילה שנאמרה כאן עשרים וחמשה זירין. אבל מה שנאמר גבי מיטה שהיא נטמאת חבילה ומיטהרת חבילה. הכוונה ארבע המוטות של המיטה שני ארוכות ושני קצרות. תנן, היו לו חבילי תלתן של טבל, כותש ומחשב כמה זרע יש בהן. מילתיה אמרה, עד שהן בחבילות הן נטבלות. מעתה אפילו שיבלין? אין דרך בנ"א להכניסן לבית לפני הדישה. והלא חבילות של מלילות מכניסין לכן ואעפ"כ לא התחייבו במעשרות? אין גידוליהון לכן. ואלו מכניסין לכן וגידוליהון לכן:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק י הלכה ד

מתני': זיתי חולין שכבשן עם זיתי תרומה. פצועי חולין עם פצועי תרומה. פצועי חולין עם שלימי תרומה, או במי תרומה, אסור. אבל שלימי חולין עם פצועי תרומה מותר:

[דף נב עמוד ב] גמ': א"ר יונה. זאת אומרת, פצועין בולעין ופולטין מה שבלעו, וחוזרין ובלעין ולא פולטין שתש כח הפליטה. שלימין בולעין ופולטין מה שבלעו, ועוד אינן בולעין. תנן, זיתי חולין שכבשן עם זיתי תרומה. שאף שלא נשתנה טעמם, אסור הדא אמרה, לא לשבח ולא לפגם אסור. מתניתין דרבי שמעון היא. דר"ש אמר, נותן טעם לפגם אסור וכ"ש אם לא נתן טעם לא לשבח ולא לפגם. והא ר"ש אמר נותן טעם לפגם מותר?, ור"מ הוא האומר נותן טעם לפגם אסור כהדא דתנן, רבי שמעון אומר. כרוב של שקיא ששלקו עם כרוב של בעל אסור מפני שהוא בולע, אף על פי שנותן טעם לפגם: תרי תנאי אליבא דר"ש

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק י הלכה ה

מתני': דג טמא שכבשו עם דג טהור. כל גרב שהוא מחזיק סאתים. אם יש בו משקל עשרה זוז ביהודה, שהן חמש סלעים בגליל, דג טמא, צירו אסור שזה אחד מתשע מאות שישים שכיוון שזה ציר שבא מבריה החמירו. רבי יהודא אומר. רביעית בסאתים אחד ממאתים. רבי יוסי אומר, אחד מששה עשר בו. חגבים טמאים שנכבשו עם חגבים טהורים, לא פסלו את צירן. העיד רבי צדוק, על ציר חגבים טמאים שהוא טהור:

גמ': תני, רבי יודא בר פזי דברדליה. דג טהור טפל, שכבשו עם דג טמא מליח, אסור. והתני ר' חייא, מדיחו ומותר? א"ר מנא. מאן דאמר מותר. בשכבשן שתיהן כאחת. שכיוון שטרודים לפלוט לא בלעו. מאן דאמר אסור, בשכבשן זה אחר זה. שאחר שנח מלפלוט בולע[דף נג עמוד א] תדע לך שהוא כן, דתנינן. או במי תרומה, אסור. לא בשכבשן זה אח"ז שהרי מי תרומה נוצרו ממה שקדם כבש תרומה? כל גרב שמחזיק סאתים. כמה סאתה עבדא? עשרים וארבע לוגין. וכמה לוגא עביד? תרתין ליטרין. וכמה ליטרא עבדא? מאה זינין זוזים. נמצא כל זין זין, אחת מתשע מאות ושישים. הורי ר' יוסי ב"ר בון בעכברא, חד לאלף. תנן, רבי יהודא אומר. רביעית בסאתים. א"ר אבהו, חשבית יתה קרוב לאחד למאתים. אמר ר' אבהו בשם ר' יוסי ב"ר חנינא. רובע ציר, בסאתים ציר, ואין דג טהור מציל. אמר ר' אילא בשם ר"ש בר חייא. רובע ציר בסאתים דגים וציר. אתא עובדא קומי ר' יאשיה, והורי כן.

ותני כן, בד"א? בזמן ששולה את הדגים ראשון ראשון ומניח לפניו, שמותר לעשות כסדר הזה. שרובע ציר טמא, בטל בסאתים ציר, ואין דג טהור מצטרף להציל. אבל אם היה שולה ראשון ראשון, ומניח לאחריו היינו שלוקח מהציר ואוכל ולא שולה הכל ומניח לפניו ואוכל. אפילו יותר מכסדר הזה מותר, שגם הדגים מצטרפים לבטל את הרוטב הטמא. דכיוון שציר דגים אסור מדרבנן, על ידי עילה התירו. נהר גבונתא איקלקלת שהפכוהו לע"ז. שאל רבי חגי' לר' אבא בר זבדא. א"ל, דבר של רבים אינו נאסר. ואף שהנהר של גויים, כיוון שדבר שמחובר לא נאסר מהתורה, על ידי עילה התירו. ר' יעקב בר זבדי אמר. ר' יצחק שאל. ואילין אגרתא, שמגיעים ממדינת הים לא גייס ולוקס שהם שמות גויים כתיב בהן? ואך מכשירים אותם הרי שמות גויים חתומים עליהם?. אלא את אמרת ע"י עילה. אף כאן על ידי עילה. העיד ר' צדוק על ציר חגבים טמאים שהוא טהור. מהו טהור? טהור מלהכשיר. הא לטמא אסור לאכילה, אפילו כל שהוא מטמא:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק י הלכה ו

[דף נג עמוד ב] מתני': כל הנכבשים זה עם זה מותרים אלא עם החסיות לוף בצל או שום. חסיות של חולין עם חסיות של תרומה. ירק של חולין עם חסיות של תרומה, אסור. אבל חסיות של חולין עם ירק של תרומה, מותר. רבי יוסי אומר. כל הנשלקים עם התרדין, אסורין, מפני שהן נותנין טעם. ר"ש אומר, כרוב של שקיא עם כרוב של בעל, אסור, מפני שהוא בולע. ר"ע אומר. כל המתבשלין זה עם זה מין במינו מותרין, אלא עם הבשר. ר' יוחנן בן נורי אומר. כבד אוסרת ואינה נאסרת, מפני שהיא פולטת ואינה בולעת. ביצה שניתבלה בתבלין אסורים, אפילו חלמון שלה אסור, מפני שהיא בולעת. מי כבשים ומי שלקות של תרומה, אסורים לזרים:

גמ': תנן, כל הנכבשים זה עם זה מותרים אלא עם החסיות. א"ר יוחנן. לית כאן נכבשים אלא נשלקים, דכבוש כרותח הוא. אמר רבי חנינא תירתא בשם ר' הושעיא. חסית בחסית מין במינו, ר"ע מתיר וחכמים אוסרים. אמר ר' יסא בשם ר' יוחנן. מודים חכמים לר"ע בבשר בבשר שהוא מותר. ולא אסרו אלא בחסיות. א"ר זעירא לר' יסא. ואילו לא אתאמרת הדא, לא הוינן ידעין דהוא כן? הרי במשנה אמר שלא אסרו אלא עם חסיות. דילמא לא איתאמרת, אלא מודי ר"ע לחכמים בבשר בבשר שהוא אסור אפילו בשליקה. אתא רבי אבהו אמר בשם רבי יוחנן. מודי ר"ע לחכמים בבשר בבשר שהוא אסור. רבי חנניא שמע לה מן דבתרא דתנן, ר' עקיבא אומר. כל המתבשלין זה עם זה מותרים, חוץ מן הבשר. הא בשר בבשר אסור. דילמא כך איתאמרת משמו של ר' יוחנן. אלא מודים חכמים לר"ע בבשר בבשר שהוא אסור. ר' חנניא ור' אבהו אמרו בשם רבי יוחנן. מודים חכמים לר"ע בבשר בבשר שהוא אסור [דף נד עמוד א] תנן, ר"ש אומר, כרוב של שקיא עם כרוב של בעל, אסור, מפני שהוא בולע. אמר ר' יוסי. הוינן סברין מימר, של בעל בולע, כיוון שבשל שקיה יש הרבה לחות והוא פולט. מן מה דאמר רב חונא. אם כרוב של בעל שהיה תרומה ונשלק עם כרוב חולין של שקיא, סב מן איבה העיקר שלא בלע, והב לפלופה עלים לכהן. הדא אמרה, של שקי בולע. תנן, ר' יוחנן בן נורי אומר. כבד אוסרת ואינה נאסרת, מפני שהיא פולטת ואינה בולעת. רבי ירמיה בעי. שלקה בחלב מהו? רבי זעירא לא אכל כבד מימיו. שחשש שגם אחרי שימליחו אותו ימשיך לפלוט דם. שלקה ר' אבא ואוכלה ליה. ואית דאמר, מלחה ר' אבא ואוכלה ליה. תנן, ביצה שניתבלה בתבלין אסורים, אפילו חלמון שלה אסור, מפני שהיא בולעת. תני בר קפרא, חלמון אסור, וכל"ש חלבון ביצים. אמר ר' יצחק רבה בשם ר"ש בן לקיש. ביצים ששלקן ומצא בהן אפרוח, בנותן טעם. ר' זעירא ור"ש בר אבא אמרו בשם ר' יוחנן. אדא בר גרשון ורבי בירי' ור' לוי בר פלטא. אמר זקן אחד בשם רבי. ששים ואחת אסורות, ששים ושתיים מותרות. אמר ר' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן. העיד אדא חבירנו לפנינו בששים. ואמר, מי שיביא לי יותר מששים, מכשיר אנא. אמרין לשמעון בר ווא, את אמר הכין, ואינון אמרין הכין אך זה מסתדר?. אמר לון, אנא מה דשמעית. ואינון מה דשמעין. שמעון בר ווא אמר קומי ר' חנינא. מעשה בא לפני רבן גמליאל ברבי. א"ל, אבא לא מורי התר בארבעים ושבע,

ואנא מורה בארבעים וחמש? **אמר** ר' חייא בשם ר' חנינא. מעשה בא לפני רבי ואמר, אית תמן חמשין? **אמר** ר' חייא בשם ר' חנינא. והירק והקליפין והמים מצטרפין **לבטל את האיסור**. א"ר זעירא, ואיסור מודדין מתוכן לא כולל הקליפה. א"ר הונא. קליפי איסור, מעלין את ההיתר. **אמר** ר' זעירא. הדא דתימר, והוא ששולקן בקליפיהון. **ודווקא** שלוקות בשלוקות. אבל **אם שלק** ביצים קלופות בשאינן קלופות, או שאינן קלופות בקלופות, שלוקות בשאינן שלוקות, צריכים שיעור אחר. גיעולי נפלים של ביצים מותרים. **מנין שגיעול הוא לשון הפלה? דכתיב**, שורו עיבר ולא יגעיל. [איוב כא י] ביצים **שהרקומו**, הרי אלו אסורות. מוזרות, הנפש היפה תאכל. מצא בהן דם, קולף מקום הדם. ר"ז סלק למבקרה לר' חייא בריה דר' יצחק עטישייא. אשכחיה יתיב אמר, לא שנו אלא **שמצא דם בחלמון**. אבל **בחלבון**, מותר. הוא סבר דהוא גביה מן אבהתיה. אתא רבי אבהו **אמר** בשם רבי יוחנן. בין חלבון בין חלמון אסור. תני רבי חלפתא בן שאול. חלמון אסור, חלבון מותר. א"ר זעירא. הן דאמר בחלמון אסור, כשנמצא במקום זכרותו של חלמון, **במקום שהחלמון והחלבון מתחברים** ואפילו **חלבון**. והוא שנמצא במקום זכרותו של מוח, שממנו אפרוח נוצר. **תנן**, **מי כבשים ומי שלקות של תרומה, אסורים לזרים**. תמן תנינן, אלו פוסלין את המקווה ולא מעלין. המים, בין טהורים בין טמאין. מי כבשים, מי שלקות, והתמד עד שלא החמיץ. הכא את עבד ליה אוכל ולכן **מי שלקות אסורים לזרים**, והכא את עבד ליה משקה, **שהרי מי שלקות פוסלים את המקוה בשלושה לוגין כמים?** א"ר מנא. כאן בקשין **שריסק ירק ונתנו בתוך המים ומכיון שהם סמיכים דין אוכל להם**, כאן ברכין. כאן באוכל, כאן במשקה. **אמר** ר' יוסי ב"ר בון [דף נד עמוד ב] אפילו תימר כאן וכאן בקשין, או כאן וכאן ברכין. נותנין טעמים בתרומה שטעם פוסל בתרומה, ואין נותנין טעמים במקוה שאן טעם פוסל במקווה:

הדרן עלך פרק בצל שנתנו

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק יא הלכה א

מתני': אין נותנין דבילה וגרוגרות לתוך המורייס, מפני שהוא מאבדן. אבל נותנין את היין למורייס. ואין מפטמין את השמן, אבל עושין היין יינומלין. אין מבשלין יין של תרומה, מפני שהוא ממעיטו. רבי יהודא מתיר, מפני שהוא משביחו:

גמ': **תנן**, אין נותנין דבילה וגרוגרות לתוך המורייס כו'. תני, נותן דבילה וגרוגרות לתוך המורייס כדרך שנותנין תבלין, ובלבד שלא יסחטם להוציא מימיהם. ובתבלין מותר, שכך הוא מלאכתן. צרור תבלין שנתנו לתוך קדירה זו, וחזר ונתנו לתוך קדירה אחרת. אם ביטל טעמו, מותר. ואם לאו, אסור. מה בינה לבין שבת אגיס? לא כן תני, השבת שנתן טעם בקדירה אין בה משום תרומה, ואינה מטמאה טומאת אוכלין. **בשבת** משלך נתנו לך, **שאינו אוכל וחכמים הם שאסרו**. והם שאמרו **משנתן טעם בקדירה מותר**. בדיון היה שלא תטמא טומאת אוכלין, והן אמרו שתטמא טומאת אוכלין. והן אמרו, מכיון שנתנה טעם בקדירה, בטלה. **תנן**, **אבל נותנין את היין למורייס**. **אמר** רבי חייא בשם רבי יוחנן, דרבי היא. דתניא, יין למורייס רבי מתיר, ורבי אלעזר ב"ר שמעון אסור. לפיכך אם עבר ונתנו. רבי אסור לזרים, וראב"ש מתיר לזרים. ר' מנא ב"ר תנחום בעי. כדברי מי שמתיר לזרים. מורייס של גוים, למה אסור? **אמר** ר' ירמיה בשם ר' חייא בר ווא. משום בישולי גוים הן אסורים. התיב ר' יוסי. והתני, **אומן מותר שאינו מוסיף יין, שאינו אומן אסור**. **אומן מותר, לא אפילו בשאן מבושלין?** **ודכוותיה, שאינו אומן אסור**, ואפילו שאינן מבושלים. ואמר רבי יוחנן בר מרי. ואפילו כמאן דאמר **אומן מותר**, ובלבד בידוע שלא נתן שם יין. הדא אמרה, הניית תרומה מותרת, הניית ע"ז אסורה. [דף נה עמוד א] **תנן**, אין מבשלין יין של תרומה, מפני שהוא ממעיטו. רבי יהודא מתיר, מפני שהוא משביחו. **מאי ממעיטו? ר' אלעזר** ורבי יוחנן. חד אמר מפני שממעטו ממידתו, וחרנא אמר מפני שממעטו משותיו שלא הכל שותים מבושל. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דתנינן תמן תורמין יין שאנו מבושל על שאנו מבושל. ואן תורמים ממבושל על שאנו מבושל, שאן תורמים מן הרע על היפה, דברי רבי יהודה. והתנינן, אין מבשלין יין של תרומה, מפני שהוא ממעיטו. רבי יהודא מתיר, מפני שהוא משביחו? **ואמר** רבי יוחנן, מחלפה שיטתיה דרבי יהודה. ואמר ר"א אינה מוחלפת, תמן בכהן שמותר לו לבשל תרומה שבישול משביח. וכאן בבעלים שאף שבישול משביח אסור לו

לבשל שחוששים שמא יפריש פחות. הוי דר' יוחנן הוא דאמר מפני שממעטו משותיו. יהודה בן כיני ורבי אימי אמרו בשם ר"ש בן לקיש, מפני שממעטו משותיו:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק יא הלכה ב

מתני': דבש תמרים, ויין תפוחים, וחומץ סיתונויות, ושאר כל מי פירות של תרומה. ר' אליעזר מחייב קרן וחומש. ור' יהושע פוטר. ר' אליעזר מטמא ^{מכשיר} משום משקה. א"ר יהושע. לא מנו חכמים שבעה משקין כמוני פטמין. אלא אמרו. שבעה משקין טמאין, ושאר כל המשקין טהורין:

גמ': תנן, דבש תמרים, ויין תפוחים, וחומץ סיתונויות, ושאר כל מי פירות של תרומה. ר' אליעזר מחייב קרן וחומש. ור' יהושע פוטר. הוון בעי מימר, מה פליגינן? בחומש. אבל בקרן, אף ר' יהושע מודי. שאף שלענין תרומה זעה בעלמה הן מ"מ שווי ממוני יש להן. מה פליגינן? לשעבר. הא בתחילה, אף רבי יהושע מודי. והא תנינן. דבש תמרים. רבי אליעזר מחייב במעשרות. ורבי יהושע פוטר ^{אפילו לכתחילה?}. כאן שזבו משנטבלו, וכאן שזבו עד שלא נטבלו שאפילו לכתחילה מותר. רבי אליעזר מחייב במעשרות. מודי ר' אליעזר, שאם עישר על התמרים אפילו באספמאי, אפילו לא התכוון לעשר על הדבש, דבשן מותר. מילתיה אמר, שהוא מעשר מן התמרים על הדבש לפי תמרים ולא צריך להוסיף כשיעור הדבש. תני, רבי נתן אומר. לא שרבי אליעזר מחייב במעשרות על הדבש לעצמו שלא יכול לעשר מהתמרים על הדבש. אלא שר' אליעזר אומר. שלא יאכל מן התמרים, עד שיעשר על הדבש. מילתיה אמרה, שהוא מעשר מן התמרים על הדבש, לפי דבש, ולפי תמרים, שצריך לכוון וגם להוסיף שיעור כנגד הדבש: [דף נה עמוד ב] תנן, ר' אליעזר מטמא היינו שמכשיר משום משקה: תני, ר' נתן אומר. לא שרבי אליעזר מטמא ^{מכשיר} משום משקה. על מה נחלקו? על שנפל לתוכו משקה משבעה משקים כגון מים. שרבי אליעזר מטמא משום משקה. וחכמים אומרים, הולכין אחר הרוב. על דעתיה דרבי נתן, ר"מ וראב"י ור' אליעזר, שלשתן אמרו דבר אחד. דאין מי פירות מבטלין לעולם. רבי מאיר דתני, מי פירות שנפלו לתוך מים כל שהן, טמאים, דברי ר"מ. וחכ"א הולכים אחר הרוב. ראב"י דתני, ראב"י אומר. ציר טהור שנפל לתוכו מים כל שהוא, טמא. והדין ר"א דהכא. אב"א רבי אליעזר מטמא משום משקה. דסבר מי פירות מכשירים. וטעמא דרבי אליעזר משום דכתיב, וכל משקה. [ויקרא יא לד] מה טעמא דרבנן? דכתיב, אשר ישתה. [ויקרא יא לד] ורק שבעה משקין עיקרן לשתיה. מה ר"א כרבי ישמעאל? דר' ישמעאל דהוא אמר. פרט וכלל הכל בכלל. והכא כל אשר יבא עליו מים יטמא, פרט. וכל משקה כלל. פרט וכלל ריבה הכל ור"א רובה מדברי ישמעאל. דהוא אמר. אפילו פרט וכלל וחזר ופרט. דאף שחזר ופרט דכתיב אשר ישתה, סבר ר"א הכל בכלל. אמר ר' פריגורי דקיסרין, רבי אלעזר כרבי ישמעאל ולא הוסיף עליו. דאשר ישתה לא לפרט נאמר. אלא כך משיב ר"א לחכמים. כמה דאית לכוון מדכתיב, אשר יאכל. [ויקרא יא לד] פרט לאוכל סרוח. כן אית לי אשר ישתה. פרט למשקה סרוח. אמרו לו. לא דומין אוכלין למשקין. לא אם אמרת באוכלין, שכן אוכל סרוח מעיקרו טהור. תאמר במשקין, שכן משקה סרוח מעיקרו טמא? דבר אחר. לא אם אמרת באוכלין, שכן אוכלין המיוחדים לאדם, אינן צריכין מחשבה. תאמר במשקין. שכן משקין המיוחדים לאדם צריכין מחשבה? וכי מפני שצריכין מחשבה, יהא משקה סרוח מעיקרו טמא? הואיל והן צריכין מחשבה, צריך שיהא משקה הסרוח מעיקרו טהור. אלא ה"ק, ד"א. אמרו לו, לא אם אמרת באוכלין, שכן אוכלי בהמה לאדם, אינן באין במחשבה שאפילו חשב עליהם לאכילה בטלה דעתו. תאמר במשקין, שכן משקה בהמה לאדם. באין במחשבה כגון מי שלולית גשמים? ותני כן. כל משקה. מה ת"ל אשר ישתה? פרט למשקה סרוח. דברי ר' אליעזר. אמרו לו. אין משקין סרוחין יוצאין, לא ידי עופות, ולא ידי פרה. שהרי הם שותים משקים סרוחים ומשקה בהמה באים במחשבה לאדם [דף נו עמוד א] חברייא אמרי בשם רבי אלעזר. מודים חכמים לרבי אליעזר, במשקה סרוח מעיקרו שהוא טמא. והתנינן, המוהל היוצא מהזתים. ר' אליעזר מטהר וחכמים מטמאין. אמר רבי אילא בשם רבי אלעזר. מודה רבי אליעזר לחכמים, במי ים הגדול. שאפילו הן סרוחים, התורה קרא אותן מים, דכתיב, ולמקוה המים קרא ימים. [בראשית א י] אמר רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו.

מודי רבי אליעזר לחכמים, במי תרדין ובמי שלקות שהם מכשירין. תנן, א"ר יהושע. לא מנו חכמים שבעה משקין כמוני פטמין. אלא אמרו. שבעה משקין טמאין, ושאר כל המשקין טהורין: אמר רבי יוחנן בשם ר"ש בן יוחאי. אם יאמר לך אדם, אולי שמנה משקין הן?. אמור לו. הרי טל ומים מין אחד הן, ומנו אותן חכמים שנים. אילו הוה לון חורן, לא מניניה?

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק יא הלכה ג

מתני': אין עושין תמרים דבש, ולא תפוחים יין, ולא סיתוונות חומץ. ושאר כל הפירות, אין משנין אותן מבריייתן בתרומה ובמע"ש, אלא זיתים וענבים בלבד. אין סופגין ארבעים משום ערלה, אלא על היוצא מהזיתים ומן הענבים. ואין מביאין ביכורים משקין, אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים. אינו מטמא משום משקה, אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים. ואין מקריבין על גבי המזבח, אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים. עוקצי תאנים, והגרוגרות, והכלוסים, והחרובים של תרומה, אסורין לזרים:

גמ': אמר רבי אילא בשם רבי אלעזר, כיני מתניתין. אין מביאין בכורים משקין, אלא היוצא מן הזיתים ומן הענבים. ואפילו משזכו בהן בעלים הכהן שקיבלם לשם ביכורים. והתני, דרך ביכורים ועשה מהן משקה להביאן. מניין שיביא? תלמוד לומר תביא. [דברים כו ב] התם בשלקטן משעה ראשונה על מנת כך. ברם הכא, בשלא לקטן משעה ראשונה על מנת כך. זיתים של תרומה טהורים, יעשו שמן. טמאים, לא יעשו. וענבים. בין טמאות בין טהורות לא יעשו שנראה כמפסידים אף שהם אסורים באכילה, דברי רבי מאיר. ר' יעקב אמר משמו, לא נחלקו ר' אליעזר ור' יהושע על זיתים טהורים שיעשו. על מה נחלקו? על הטמאים. שר' אליעזר אומר, שלא יעשו. ור' יהושע אומר שיעשו. וענבים טהורות יעשו, וטמאות לא יעשו. א"ר יודן. מודה ר' אליעזר ור' יהושע בזיתים טהורים שיעשו. על מה נחלקו? על הטמאים. שר' אליעזר אומר לא יעשו. ור' יהושע אומר יעשו. וענבים בין טהורות בין טמאות יעשו. אמר רבי. מודה ר"א ורבי יהושע בזיתים טהורים שיעשו. וענבים טמאות וזתים טמאים שלא יעשו. ועל מה נחלקו, על ענבים טהורות. שרבי אליעזר אומר שלא יעשו. ורבי יהושע אומר שיעשו. כל עמא רביין חלקו על דר' מאיר [דף נו עמוד ב] בענבים טהורות שיעשו. ולמה אמר שלא יעשו. שר"מ סובר שחשובות הן לאוכל יותר מן המשקה. כל עמא רביין חולקים על דר' יודן בענבים טמאות שלא יעשו. ולמה אמר יעשו? בשביל ליהנות מן החרצנים ומן הזגין. זיתים טמאים, רבי ור"מ בדעה חדא שלא יעשו. ר' יעקב ור' יודן בדעה חדא שיעשו. היאך עבדין עובדא? תנן, עוקצי תאנים, והגרוגרות, והכלוסים, והחרובים של תרומה, אסורין לזרים. אמר ר' זעירא בשם ר"א. מתניתין במובלעות באוכל אבל כשהם נפרדים אן בהם קדושה. כל מה שאמר רבי זעירא בתרומות וטהרות, אמרם משמועה בשם ר"א:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק יא הלכה ד

מתני': גרעיני תרומה. בזמן שהן מכנסן, אסורות. ואם השליכן, מותרות. וכן עצמות של קדשים. בזמן שהוא מכנסן, אסורות. ואם השליכן, מותרות. המורסן מותר. סובין. של חדשות אסורות, ושל ישנות מותרות. נוהג בתרומה כדרך שהוא נוהג בחולין. המסלת קב או קביים לסאה. לא יאבד את השאר, אלא יניחנה במקום המוצנע. מגורה שפינה ממנה חיטי תרומה. אין מחייבין אותו להיות יושב ומלקט אחת אחת, אלא מכבד כדרך ונותן לתוכו החולין. וכן חבית של שמן שנשפכה. אין מחייבים אותו להיות יושב ומטפח, אלא נוהג בה כדרך שהוא נוהג בחולין. המערה מכד לכד. ונוטף שלש טיפין, ונותן

לתוכו החולין. ואם הרכינה ומיצת, הרי זו תרומה. וכמה יהא בתרומת מעשר של דמאי ויוליכנה לכהן? אחד משמונה לשמינית הלוג:

גמ': תנן, גרעיני תרומה. בזמן שהן מכנסן, אסורות. ואם השליכן, מותרות. א"ר יוחנן. בגלעיני אגסים וקרוסטומלין שראוים קצת לאכילה היא מתניתא. א"ר אלעזר. אפילו תימא בשאר גרעינים, בגלעיני הרוטב, במחוסרין למצמץ. וכיון שיכול למצוץ את הלחות, אסורים לזרים. והא תנינן וכן עצמות הקודש. אית לך למימר במחוסרות למצמץ שאם השליכן מותרות? אלא על כרחך בראשי כנפים והסחוסין שראוים קצת לאכילה, והוא הדין בגרעינים שראוים קצת לאכילה. אתא רבי אבהו ואמר בשם רבי יוחנן, בראשי כנפים הסחוסין היא מתניתא. תנן, טובין. של חדשות אסורות, ושל ישנות מותרות. ואלו הן החדשות, כל זמן שהבריות רגילין לחבוט ולא להוליכה לטוחן שעדין לא יבשה מספיק. ר' אחא אמר, עד שלשים יום. תנן, המסלת קב או קביים לסאה. לא יאבד את השאר, אלא יניחנה במקום המוצנע. אמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן. כן היא שיעורה, שרק אם מסלת קב או קביים מסאה מותר, פחות מכאן אסור. והתני, מסלת בחיטין כל שהוא רוצה. ומקנב בירק כל שהוא רוצה? אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן. במעמידו על תרומתו. כמות סולת שרגיל לעשות בחולין. ר' ירמיה אמר בשם רבי אילא. כאן בשני רעבון, כאן בשני שובע. תמן תנינן. מיעי אבטיח מלון וקניבת ירק של תרומה. רבי דוסא מתיר לזרים. וחכמים אוסרים. אמר ר' אבהו בשם רבי יוחנן. לא שנו אלא בקניבת ירק של גננין שמורידים הרבה כדי ליפות את הירק למכירה. אבל בקניבת ירק של בעלי בתים שמדקדקים להסיר רק את הפסולת, אף רבנן מודיין שמוותר. אמר רבי בון. בעיין לא מסתברא בתרומה גדולה שניטלת מאומד וחיטה אחת פוטרת את כל הכרי דין תורה, אז אומרים שמוותר לזרים שבשעה שקרא להן שם תרומה לא היה בדעתו על הפסולת. אבל בתרומת מעשר שצריך להפריש בדיוק, שהעלין [דף נז עמוד א] תרומה על העלין, והקלחים תרומה על הקלחים. וכשהוא מודד את הירק, עם הפסולת הוא מודד, אף הפסולת בכלל תרומה תנן, המערה מכד לכד. נוטף שלש טיפין, ונתן לתוכו החולין. ואם הרכינה ומיצת, הרי זו תרומה. תמן תנינן הרכינה ומיצת, הרי היא של מוכר. והכא את אמר הכין? א"ר יוחנן, לית כאן של מוכר אלא של לוקח. א"ר יצחק בן אלעזר, הרי היא של מוכר, משום יאוש. אף בקודש כן? שדי שינטוף שלש טיפין. אתא רבי אבהו אמר בשם רבי יוחנן, ואף בקודש כן. אמר רבי הושעיה. לא שנו אלא בקדשים שיש להן מתירין. כגון מנחה שהקומץ מתיר את השריים באכילה. השריים הללו אם מיצה שלוש טיפין דיו. אבל בקדשים שאין להן מתירין כגון היין של הנסכים, אפילו כל שהוא צריך להחזיר, שאם לא כן חסר מהמידה. רבי בון בר חייה בעי. הדין לוג שמן של מצורע שחלק למזבח וחלק אכלים הכהנים. צריך להחזיר, או אינו צריך להחזיר? אין תימר צריך להחזיר. אם לא החזיר עובר משום חסרון? אין תימר אינו צריך להחזיר, אם החזיר עובר משום יתרון? ר' חנינא לא אמר כן. אלא אמר רבי הושעיה. לא שנו אלא בקדשים שיש להם מתירין. אבל בקדשים שאין להם מתירין, אפילו כל שהוא צריך להחזיר. והדין לוג שמן של מצורע, לא כקדשים שיש להן מתירין הן, ואת אמר צריך להחזיר? מזה שהם שאלו ככה, הדא אמרה, צריך להחזיר ולא החזיר, עובר משום חסרון. תני רבי חלפתא בן שאול. קדירה חרס שבישל בה תרומה, מגעילה בחמין ג' פעמים ודיו. א"ר אבא. ואין למידין ממנה לעניין נבילה. א"ר יוסי. קשייתה קומי ר' אבא. תרומה בעון מיתה, ונבילה בלא תעשה. ואת אמר הכין? א"ל. כמאן דאמר מאיליהן קבלו עליהן את המעשרות. ר' יוסי בר שונם בעי קומי ר' מנא [דף נז עמוד ב] תנינן. אם הרכינה ומיצת, הרי זה תרומה. ואת אמרת הכין שכלי חרס שבלע תרומה מגעילו שלוש פעמים ודיו? הרי כלי חרס פולט תמיד? א"ל, כאן ע"י האור אפילו כלי חרס נגעל ויוצא. שמרים של תרומה שנתן עליהם מים. הראשון והשני אסור, והשלישי מותר. במה דברים אמורים? בשנתן לתוכן מים. אבל לא נתן לתוכן מים אלא שאר משקין, אפילו שלישי אסור. שמרים של מע"ש. ראשון אסור ושני מותר. ר"מ אומר, אף השני אסור בנותן טעם. אמר רבי יוחנן בשם ר"ש בן יוצדק. הקודש במינוין שמונין בהקדש לענין טומאה ראשון ושני ושלישי אסור ורביעי מותר. ר"מ אומר רביעי בנ"ט. חרסו של זב שמטיל בו מים. ראשון טמא, ושני טהור. במה דברים אמורים? בשנתן לתוכן מים. אבל לא נתן לתוכן מים, אפילו עשירי טמא. תנן, וכמה יהא בתרומת מעשר של דמאי ויוליכנה לכהן? אחד משמונה לשמינית הלוג. אמר רבי יודן בר אחתיה דרבי יוסי בר חנינא בשם רבי יוסי בר חנינא, פחות מכאן, נותנו בנרו. אמר רבי ינאי בשם רבי יודן. באוכל, כדי לבשל ביצה קלה. הדא דתימר בטמא שעומד

לשרפה. אבל טהור, אפילו כל שהוא צריך להחזיר. וכל זה שחילקנו בן טמא לטהור זה רק בדמאי אבל בודאי בין טמא בין טהור בין רוב בין מועט צריך להחזיר:

תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת תרומות

פרק יא הלכה ה

מתני': כרשיני תרומה, מאכילין אותן לבהמה ולחיה ולתרנגולין. ישראל ששכר פרה מכהן, מאכילה כרשיני תרומה. וכהן ששכר פרה מישראל. אף על פי שמזונותיה עליו, לא יאכילה כרשיני תרומה. ישראל ששם פרה מכהן, לא יאכילה כרשיני תרומה. וכהן ששם פרה מישראל, מאכילה כרשיני תרומה. מדליקין שמן שריפה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ובמבואות אפילין, ועל גבי החולים, ברשות כהן. בת ישראל שנשאת לכהן, והיא לימודה לבא אצל אביה, אביה מדליק ברשותה. מדליקין בבית המשתה, אבל לא בבית האבל, דברי ר' יהודה. ר' יוסי אומר, בבית האבל, אבל לא בבית המשתה. ר' מאיר אוסר כאן וכאן. ור"ש מתיר כאן וכאן:

גמ': תנן, ישראל ששם פרה מכהן, לא יאכילה כרשיני תרומה. מניין לפרתו של כהן שהיתה שומא אצל ישראל, שאינה מאכילה בתרומה? ת"ל, וכהן כי יקנה נפש קנין כספו הוא יאכל בו ויליד ביתו הם יאכל בלחמו. [ויקרא כב יא] הם אוכלים ואן בהמתו אוכלת. יכול לא יאכילה בכרשינין? ת"ל נפש [דף נח עמוד א] אית תניי תנא, יכול לא תאכל בכרשינין ובתלתן? ת"ל נפש. ר' חזקיה רבי ירמיה ורבי חייא אמרו בשם רבי יוחנן. לית כאן תלתן, שתרומת תלתן דבר תורה שהוא מאכל אדם. תנן, כהן ששם פרה מישראל, מאכילה בתרומה. לא כן תני, מניין לכהן שקנה עבד, ולישראל בו שותפות אפילו אחד ממאה בו. שאינו מאכילו בתרומה? ת"ל, וכהן כי יקנה. [ויקרא כב יא] והרי גוף הבהמה של ישראל ודינו כשותף ואך מאכילה תרומה? תני בר קפרא. אחד זו ואחד זו, לא תאכל בתרומה. שכן בן אם הפרה של כהן, ושומא אצל ישראל. בן אם הפרה של ישראל ושומא אצל כהן, יש לישראל שותפות ואסורה לאכול. תנן, מדליקין שמן שריפה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ובמבואות אפילין, ועל גבי החולים, ברשות כהן. שמעון בר אבא אמר בשם רבי יוחנן. כן היא מתניתא. ועל גבי החולים ברשות כהן. הא מתניתא קדמייתא, אפי' שלא ברשות כהן, כיוון שהכהנים מצויים בבתי כנסיות ובתי מדרשות ואף הם נהנים. תני ר' חייא. ביקור החולים אין לו שיעור. אמר ר' חייא בר אדא. מתניתא אמרה כן, דתנן. ועל גבי החולים ברשות כהן. והרי הכהן ביקר כבר והלך אז אך מותר? אלא מכאן שאן שיעור לביקור חולים, שבכל רגע תולים שאולי הכהן יחזור. רבי ירמיה בעא קומי ר' זעירא. עד כדון התרנו להדליק בבתי כנסיות וכ"ו, בתרומה שנפלה לו מבית אבי אמו כהן, האם אפילו בתרומת גורנו אף שלא קיים מצוות נתינה לכהן? א"ל מאן יימר לך שמותר בתרומת גורנו? רבי יונה ורבי יוסי. רבי יונה כרבי ירמיה שמדובר גם בתרומת גרנו, ור' יוסי כר"ז שמדובר דווקא בתרומה שנפלה לו מבית אבי אימו. מאן דאמר בתרומה שנפלה לו מבית אבי אימו, אתי שפיר מה שמדליקים. אלא למ"ד אפילו בתרומת גרנו, בלא כן אינו צריך לזכותו לכהן? א"ל במזכה לו ע"י אחר. תני ישראל וכהן שהיו שותפין בחנות. ממלא ישראל את הנר שמן שריפה, ועולה לעלייה ויורד לחנות לעשות צרכיו של כהן, אבל לא של ישראל. כהן שבא אצל ישראל לעשות עמו חשבון, מדליק על גביו שמן שריפה [דף נח עמוד ב] אע"פ שלא זיכה לכהן? במזכה להן ע"י אחר. תני בת ישראל שנכנסה להדליק מכהנת, טובלת פתילה שמן שריפה ומדלקת. אמר ר' חונא בשם דבי ר' ינאי. שעת משלחת זאיבים היתה. ומפני הסכנה התירו לבת ישראל להדליק נר משמן שרפה. ואף שהסכנה חלפה, לא עמד בית דין וביטל. תנן התם שדה שניטיבה לא תיזרע למוצאי שביעית, קנס הוא שקנסו את המטייב. רבי ינאי התיר לחרוש חרישה ראשונה בשביעית שעת סכנה היתה שהרומאים היו אונסים את החקלאים לשלם מסים גבוהים. וגם שם אמרו שאף שהסכנה חלפה ההיתר של רבי ינאי לא בטל, דכמה דתימר תמן לא עמד ב"ד וביטל. אף הכא לא עמד ב"ד וביטל. בקרו של כהן שהיה מאכיל אצל ישראל. וכן בגדו של כהן שהיה נארג אצל ישראל. מדליק על גביו שמן שריפה ואינו חושש. כהן שבא לעשות חשבון עם ישראל. והדליק על

גביו שמן שריפה, ועמד לו והלך לו. אף על פי כן, אין מחייבין אותו לכבותו, עד שיכבה מאיליו. רבי חנניא בר עכברי הוה עבידתא גבי רבי חייא ציפוריא הכהן. מי אזיל ליה, מלי ליה בוצינא שמן שריפה. ולא כן שבקין מימר, לעשות צרכיו של כהן. אבל לא של ישראל?, אמרין. דאי לא הוה עביד ליה כן, לא הוה אתי. סברין מימר, כד ימטי בייתיה הוה מטפי לה. א"ר חנינא. **אינו חייב לכבות שבזכות שהיה לו אור בבית על ידי כן הוה שחר, ועל ידי כן הוה קרץ שיכול היה להתכונן ולהשכים לעבודה..** אדא שמשא רצה להדליק נר שבת בשמן שריפה. **וסבר כמ"ד שאף שאן מדליקין בשמן שרפה, אם הוסיף מעט שמן חול לנר מותר לכן שאל לר' אימי.** בגין דאנא צבע *טובל* את הפתילה מן חולין האם די בזה להתיר? א"ל, בטל הוא על גב פתילות. הורי רבי יודא בן פזי לאילין דבי נחמיה **שמותר להדליק בשמן שרפה אם טובל את הפתילה בשמן חולין.** רבי אימי נסב פתילה. רבי אילא לא נסב פתילה. לית ליה לר' אילא הדא דר' אימי? סבר ר' אילא משום גזל. **שחשש דבלא מן הדין שמשא מבזבזא בה קדושה והבעלים לא נתנו לו אישור לחלק כלכך הרבה שמן שרפה.** גמליאל זוגא שאל לרבי יסא, מהו להוסיף שמן חולין ולהדליק? א"ל לא תני ר' הושעיה, אין מחייבין אותו למצותו. א"ר אבהו. שנה לי יונתן בן עכמאי. בת כהן שהיתה עומדת ערב שבת עם חשיכה, ובידה נר ובתוכו שמן שריפה, הרי זו מוספת לתוכו שמן של חולין ומדלקת. א"ל ר"ז. מה טיבו של אותו יונתן בן עכמאי? א"ל אדם גדול היה, ובקי במשנתו היה. פרשיה רבי חייא דכפר תחומין **להאי ברייתא קומי רב, ומניתיה חכים.** [דף נט עמוד א] תנן. מדליקין בבית המשתה, אבל לא בבית האבל, דברי רבי יודא. רבי יוסי אומר. בבית האבל, אבל לא בבית המשתה. ר' מאיר אוסר כאן וכאן. ורבי שמעון מתיר כאן וכאן. מה טעמא דר' יהודא? בבית המשתה על ידי דמניהון נקיים, לא מתעסקין ביה. **ואין חשש שהישראל יקח את הנר עם שמן שריפה לשימוש פרטי שלו. שאינו רוצה ללכלך את בגדיו.** בבית האבל על ידי דמניהון צואין, מתעסקין ביה. מה טעמא דרבי יוסי? בית האבל. על ידי דאינון כניעין, לא מתעסקין ביה. בית המשתה. על ידי דאינון פחיזין, מתעסקין ביה. מה האבל. על ידי דמניהון צואין, מתעסקין ביה. בית המשתה. על ידי דאינון כניעין, לא מתעסקין ביה. ע"י דמניהון נקיים, לא מתעסקין ביה. אמרין דבי רבי ינאי, הלכה כרבי שמעון. רבי יעקב בר אחא אמר בשם רבי יאשיה, הלכה כרבי שמעון. רבי יוסי צירניא בעי קומי רבי ירמיה. דלא כן, מה אנן אמרין, רבי מאיר ורבי שמעון אין הלכה כר"ש? א"ל. **השאלה הזאת של כת קודמין היא, שכבר נשאלה לפניך. והתשובה היא שר"ש ור"מ לא יחידים במחלוקת שהרי רבי יהודה בה להכריעה ואומר מעין שניהן.** ורבי יוסי בה להכריעה ואומר מעין שניהן. **והיתי אומר שרבי יהודה ורבי יוסי, הלכה כר' יוסי. לכן בא ללמד אותנו שהלכה כר"ש.** מהו להדליק שמן שריפה בחנוכה? אמרין דבי ר' ינאי. מדליקין בשמן שריפה בחנוכה. א"ר ניסא. אנא לא אנא חכים לאבא, *שמת בקטנותו.* אימא הוה אמרה לי. אבוק הוה אמר. מי שאין לו שמן של חולין מדליק שמן שריפה בחנוכה:

הדרן עלך פרק אין נותנין דבילה וסליקא לה מסכת תרומות

